

99 aastat järgmise sajani

Palju õnne kallile Eestile ja meelekindlust eesti rahvale!

ISAMAA

Raplamaa esindaja Riigikogus

Kalle Palling
266

PAREM TULEVIK!

EEL- JA E-HÄÄLETAMINE
21.-27. VEEBRUAR
VALIMISPÄEV 3. MÄRTS

RAPLAMAASõnumid

KOLMAPÄEV, 20. veebruar 2019 Nr 8 (3069)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.29 €

SIIM POHLAK

RENE KOKK

EESTI EEST! RAPLAMAAS EEST!

www.ekre.ee

Juhtkiri

Kolmkümmend aastat tagasi

24. veebruaril, kui tähistame oma riigi 101. sünnipäeva, peaksime meenutama ka neid, kes 30 aastat tagasi meie kõigi jaoks väga olulise liikumise ellu kutsusid. Jutt on kodanike komiteedest.

Kuigi idee oli hakanud levima paar päeva varem Tartus, tuldi sellega avalikkuse ette ikkagi alles 24. veebruaril 1989 Tallinnas Raekoja platsil korraldatud rahvakoosolekul. Ka intriig, mis seda koosolekut saadab, on ajalooline. Asi selles, et veebruari keskel olid kõik demokraatlikud rahvuslikud liikumised Rahvarindest kristlaste liiduni kokku leppinud, et vabariigi aastapäeval kogunetakse ühisele kõnekoosolekule Vabaduse platsil (vene ajal nimetati seda Võidu väljakuks). See võinuks olla eestimeelsete jõudude jõudemonstratsioon, kuid päev enne sündmust meelitasid kommunistid Rahvarinde ja tema sabas liikunud rohelised endaga Toompeale sinimustvalget heiskama. Muinsuskaitse seltside esindajaid, ERSP-d ja kristlasi kaasa ei võetud.

Sellega oli kompartei eesotsas ideoloogiasekretäri Mikk Titmaga saavutanud tolles ajas olulise võidu – rahvuslike liikumiste ühtsus sai nii raskelt kannatada, et tekkinud lõhest pole tänini üle saadud. Muinsuskaitjad, ERSP-lased ja kristlased taandusid Võidu väljakult Raekoja platsile, kus anti valjul häälele teada, et Rahvarinne reetis isamaa ning kutsuti üles asutama kodanike komiteesid.

Üleskutse idee oli geniaalselt lihtne. Sel ajal, kui RR-i ideoloogid vaidlesid selle üle, kellele, kuidas ja kui palju kodakondsust anda, tegid ERSP ja EMS ettepaneku kõigile, kellel oli 17. juunil 1940 Eesti Vabariigi kodakondsus või kes olid kodanike õigusjärgsed järeltulijad, moodustada kõigis linnades ja endistes maakondades komiteed, kus hakatakse registreerima kodanikke, kes hiljem valivad enda hulgast Eesti Kongressi, mis saab automaatselt õiguse hakata otsustama Eesti edasise käekäigu üle. Midagi niisugust ei olnud maailm enne kuulnud.

Tuleb arvata, et Eesti vastastele tundus kodanikkonna registreerimine ilmselgelt võimatuks ja sellepärast lasti komiteede organiseerijatel rahulikult toimetada. Kui ükskord ärgati, oli juba hilja – Eestimaa oli komiteedega täidetud ja kõikjal käis vilgas registreerimistöö. Nii uskumatu kui see ka ei olnud, aga aasta lõpuks olid kodanikud ja kodakondsuse taotlejad kirja pandud ning täpselt aasta pärast idee väljakäimist saadi Eesti Kongressi valimistega algust teha. Nüüd kolmkümmend aastat hiljem on mõistlik meenutada ja tänada neid, kes toona hullu ideega kaasa läksid ja selle ellu viisid. Kuigi see liikumine ei tunnustanud Rapla maakonda, oldi Raplamaal ühed aktiivsemad registreerijad. Seegi võiks meeles püsida.

Südamelt ära

Informatsiooni ülekülluse ajastu

Siim Jõgis

On ulmeline mõelda, kui suur kogus informatsiooni meid ümbritseb ning kui palju seda iga päev juurde tekib. Seda ennekoike interneti vahendusel, aga samuti televisioonis ja trükimeedias.

Isegi suurima tahtmise juures pole lootustki end kõigega kurssi viia. Kohati tundub, et see polegi enam pelgalt informatsioon, vaid lihtsalt müra.

Kõnekaid näiteid saab tuua mitmeid. Üks neid on kindlasti YouTube, maailmakuulus videokeskkond internetis. Kõlab peaaegu uskumatult, aga igas minutis laetakse sinna keskkonda üles 400 tunni jagu uut videomaterjali. See tähendab, et igas tunnis täieneb YouTube kahekümne nelja tuhande tunni materjaliga. Iga päev laetakse YouTube'i üles 65,7 aastat videomaterjali. Nendele numbritele mõtleminet paneb pea ringi käima.

Midagi sarnast saab täheldada ka Facebooki puhul. Iga kuuekümne sekundi jooksul tehakse sinna keskmiselt 510 000 uut postitust ning laetakse üles 130 000 pilti. Ise pole ma neid kõiki üle muidugi

lugenud, aga selliseid andmeid võib internetiavarustest leida.

Pole kahtlustki, et kogu selle informatsiooniga kaasneb meeletutes kogustes müra. See on justkui meie ajastu tunnusmärk – meil on ookeanide kaupa informatsiooni, ent sellest kõigest on heal juhul võimalik leida mõned peotäied tarkust. Olen selle üle arutlenud ka vaikesel õhtutel kamina ees sõpradega. Oleme rääkinud sellest, et tegelikult ihaldab hing midagi püsivamat ja miskit väärtuslikumat kui täna kuulnud ja homseks ununenud uudis. Üks koht, kuhu sellist tarkust otsima minna, on eesti kirjandus. Ja võib-olla täpsemalt öeldes isegi rahvusromantiline kirjandus.

Alles hiljuti võtsin kätte ja lugesin läbi Mait Metsanur-

Järgmiseks võtan ette Enn Kippeli noorsoojuhtustuse “Meelis”. Üht-teist mäletan sellest ka koolipõlvest. Siis vist küll päris algusest lõpuni ma seda läbi ei lugenud. Nüüd on motivatsioon seda teha hoopis suurem.

Olen püüdnud informatsiooni üleküllust paigutada ka poliitilisse konteksti, silmas pidades just eelseisvaid valimisi – nii Eesti kui ka Euroopa parlamendi valimisi. Ükskõik kes võimupositsioonile valitakse, ei ole võimalik eeldada, et neil oleks tervikvaade meie ümber keerlevast maailmast, kuigi valimisreklaamid püüavad jätta just vastupidist muljet. Aga sellises maailmas me kord juba elame, kus informatsiooni väärtus on oma mahu tõttu devalveerunud.

Siinkohal on kõige mõistlikum rakendada talupojatar-kust. Seista enda eest ja leida enda jaoks just see, mis on oluline. See

Isegi suurima tahtmise juures pole lootustki end kõigega kurssi viia. Kohati tundub, et see polegi enam pelgalt informatsioon, vaid lihtsalt müra.

ga romaani “Ümera jõel”. Olin seda varem kooli ajal lugenud, aga siis kohustusliku kirjandusena. Nüüd on sellest ajast viisteist aastat möödas ning vaade teosele teistsugune, ehk isegi küpsem. Mägiste kihelkonna vanema Vello mõtisklused religiooni üle ei oleks mind koolipingis kuidagi saanud kõnetada nii, nagu need praegu seda teevad.

võib olla küll omamoodi väljakutse, aga kuidagi tuleb selles maailmas orienteeruda, kus iga päev laetakse interneti videokeskkonda 65,7 aasta jagu materjali. Kui tulevikus asuvad teadlased meie praegusele ajastule nime panema, on mul soovitus – praegust aega võiks tulevikus hakata nimetama informatsiooni ülekülluse ajastuks.

Küsitlus

Kuidas teile meeldis Eesti Laul?

Ahto, autojuht: Väga vähe vaatasin seda, aga üldiselt jäin rahule. Võidulaul meeldis.

Aita, tööline: Ma ei vaadanud seda, pole huvi.

Einar, autojuht: Vaatasin hoopis teist programmi, aga võidulaulu kuulsin küll. See meeldis.

Margus, mehaanik: Vaatasin seda ja jäin rahule. Päris oma lemmikut mul ei olnud, aga vähemalt need, kes finaali pääsesid, olid seda väärt.

Laura, kodune ema: Ma ei näinud seda. Plaanis oli küll vaadata. Õige laul võitis igal juhul.

Karl-Gustav, müügijuht: Väga meeldis. Eriti meeldis see, et tänavune aasta oli konkurentsitihe. Arvan, et rahvusvaheline žürii oli pädev võitjat otsustama. Võib-olla oleksin eelistanud Stefani laulu, aga Victor Crone oli ka väga hea.

Küsis: Siim Jõgis
Pildistas: Siim Solman

Tsitaat

Foto: et.wikipedia.org

Turu solkimisest

„Endiselt on mulle arusaamatu kõik see, mis puudutab valla- ja linnaletti. Võib ju olla tore, kui piltidega paber postkasti potsatab, aga mõelge korra ka meie ehanikele lehtedele, mis toimetavad erakapitalil. Äkki saab oma ehanikke informeerida ka nii, et kohalik ajakirjandus ellu jääb? /--/

Seda võib olla kena teha, aga seni, kuni meil on asju, mida peab tege-ma, ei ole põhjendatud piiratud ressursi kulutamine sellistele asjade-le. Seni, kuni meil on veel üks omastehooldaja või puudega lapse pere, kes tunneb, et kohalik omavalitsus ei ole tema jaoks kõike teinud, ei ole minu jaoks olemas õigustust vallalehtede väljaandmiseks.”

Eesti Vabariigi President Kersti Kaljulaid
13.02.2019 linnade ja valdade päeval peetud kõnes

Päevapilt

Foto: Siim Solman

Hetk reedeselt Raplamaa tunnustamisõhtult. Hulga kõrgete auhindadega pärjatud Marcel Johannes Kits on mees, kelle pühendumus paneb kaasa elama.

Kes pärast reedet on pidanud Rapla vahel (või tegelikult ükskõik kus) liikuma, teab, et nii mõnelegi vastutulevale tuttavale on jäänud tere ütleмата, kuna oma luude heaolu nimel on pilk kinnitunud teele, leidmaks krobelisemat kohta või jupikest puhast asfalti.

Helerin Väronen

Liikumisstiil sarnaneb libedal ajal ka kõige peenemal proual pigem kergelt svipsis tegelase või pingviini omaga.

Libedusetõrje kohta sõnas Rapla vallavanema kohusetäitja Meelis Mägi, et seda teostatakse kõnni- ja kergteedel. Lisaks on vald palunud koolide ja lasteaedade juurde viivate sõiduteede servades, kus ei ole kõnniteid, teha libedusetõrjet. Kõige täpsemad vastused libedusetõrje kohta annaks Mägi sõnul teede spetsialist Margus Koll, kes aga vastas, et materjalid artikli jaoks peavad tulema siiski Mägil.

Peatänavad kannatavad veel kuidagi kõndimist, aga mureja luumurrukohtadeks on need paigad, mis jäävad kas mõne korteriühistu haldusalasse või on üldse sõiduteedel. Mägi sõnul ei saa nemad erakinnistust omanikke survestada libedusetõrjet tegema. Kui

Libedusetõrjet teostatakse kõnni- ja kergteedel. Kõrvaltänavatel, kus puuduvad kõnniteed, peavad inimesed võitlema libedusega.

Foto: SIIM SOLMAN

Libeduse tõrjest Rapla linnas

aga inimesega midagi juhtub ja sellest on tekkinud kahju, saab ta olukorra fikseerida ning pöörduda kinnistu omaniku poole. Kes ja kuidas seda aga fikseerima peaks, jääb selgusetuks.

Sõiduteedel vald libedusetõrjet reeglina ei tee. Seda tehakse vaid riigiteedel, milleks Raplas on Tallinna ja Viljandi maantee ning Välja tänav. Inimesed ise aga saavad ja peakski Mägi sõnul valla poole

pöörduma, kui nad näevad, et mõnel valla hooldataval kõnni- või kergliiklusteel ei ole tehtud piisavalt lumekoristust või libedusetõrjet.

Reede hommikul, kui ootamatult läks väga libedaks, vedas aga Rapla lepinguline partner Proudly OÜ neid alt. Väidetavalt autorikke tõttu ei jõudnud nad õigel ajal libedusetõrjet tegema. Masinad said graniidipuru hakata vedama alles kella poole kaheteistkü-

ne paiku.

Eile hommikul oli ühel emal Raplas raskusi laste kooli ja lasteaeda viimisega, kuna tee sinnani oli ääretult libe. Ilmselt oli sama probleemiga hädas teisigi, kuid see ema helistas valla teede spetsialistile Kollile, saades vastuseks, et vallas on niigi tegemist kõnni- ja kergteede libedusetõrjega, ja soovitusel koolil ja lasteaial endal valla poole pöörduda, et saada graniidikildu ja ise

libedusetõrjega tegeleda.

Kirjalikule küsimusele vastas Koll, et tema ei organiseeri libedusetõrjet koolide ja lasteaedade juures. “Seda teeb Rapla Varahaldus. Pakkusin hommikul helistanud naisterahvale lihtsalt oma variandi, et äkki võiks lasteaed ise lasteaia parklas ja kõnniteel libedusetõrjet teha. Mulle tundus see kõige kiirem võimalus. Tean, et probleem lahendati paari tunni jooksul.”

Kaiu lasteaed Triinutare sai lauda avamise puhul kingituse

Vivika Veski

Põllumajandusettevõtte Kaiu LT avas hiljaaegu uue laudakompleksi, kuid kingituse sai sel puhul hoopis Kaiu lasteaed Triinutare, kes plaanib selle eest täiendada oma õueala.

Kaiu LT juht Margus Muld palus kutses laudakompleksi avamisele lilli ja kingitusi mitte tuua, vaid kanda oma panus soovi korral hoopis Kaiu lasteaia Triinutare kontole. Kokku kogunes 3350 eurot.

Lasteaia direktor Kati Koplimäe ütles, et neil on olnud mõttes ehitada oma lasteaia kõige väiksematele välja eraldi aed ja nüüd saavadki nad selle kingituse eest teha sellega algust. Nad tahavad kõigepealt soetada mõned kiiged ja turnimisalad.

Kaiu lasteaed Triinutare asub Raplamaal Kaiu alevikus. Lasteaia kolmes liitrühmas on kohti 54 lapsele vanuses poolteist kuni seitse aastat.

Järvakandis tähistati Kaitseliidu taasasutamise aastapäeva

Siim Jõgis

Täpselt nädal aega enne vabariigi möödus Kaitseliidu taasasutamisest 29 aastat. Teatavasti taasasutati Kaitseliit 1990. aastal Järvakandis ning sealsamas tähistati selle sündmuse aastapäeva ka pühapäeval, 17. veebruaril. Pidulikku rivistust saatis kevadiselt soe päikesepaiste.

Lühike tseremoonia peeti pühapäeva kohta varahommikul. Alguse sai see juba kella kümnest ning kestis mitte rohkem kui veerand tundi. Selle käigus peeti kaks sõnavõttu ning asetati kultuurihalli ette püstitatud Kaitseliidu taasasutamise mälestusmärgile pärg. Sõ-

navõttudega esinesid Kaitseliidu Rapla maleva pealik major Valjo Tooming ning Kehtna vallavanem Indrek Kullam.

Tooming tunnustas oma kõnes neid kaitseliitlasi, kes kogunesid 1990. aasta 17. veebruaril organisatsiooni taasasutamiseks Järvakanti. “Kui midagi oleks läinud teisiti, oleks neile terendanud vangilaager,” sõnas pealik. Ta lisas: “Olen kindel, et Eesti jääb tänu Kaitseliidule alati vabaks.”

Indrek Kullam, kes on ka ise kaitseliitlane, tõi välja, et kaitseliitlased on motiveeritumad, kui nad hoiavad oma teenistusrelva kodus. Kaitseliitlasel on selleks õigus, kui kodus on olemas relvakapp. Kullam sõnas,

et tema kogemuse põhjal on kaitseliitlased sellisel juhul aktiivsemad organisatsiooni tegevuses kaasa lööma.

Sõnavõttudele ja pärja asetamisele järgnes kringlisõõmine ja kohvijoomine Järvakandi kultuurihallis. Kaitseliidu taasasutamist tähistatakse seal igal aastal. Tänavu tehti seda väiksemas mastaabis, kuid järgmisel aastal möödub taasasutamisest juba kolmkümmend aastat. Selle puhul lubas major Tooming tähistamise võtta ette suuremalt.

Küll aga tähistati 17. veebruaril Kaitseliidu taasasutamist ka mujal. Näiteks toimus sel puhul Järvamaal admiral Johan Pitka mälestusele pühendatud rahvamatk. Samuti ilmus sel päeval

kaitseliitlase Henri-Georg Eiche (artistinimi MC Eiche) räpilaul “Meie reliikvia on vabadus”. Lugu on pühendatud Eesti Vabariigi ja Kaitseliidu 100. sünnipäevale. Muusikavideot saadavad kaadrid Vabadussõjast.

Kaitseliit oli esimene riigikaitsestruktuur, mis taastati poolteist aastat enne Eesti iseseisvuse taastamist. 17. veebruaril 1990. aastal otsustasid 125 Järvakanti kogunenud inimest taastada Kaitseliidu üleriigilise organisatsioonina ning vastu võeti ka Kaitseliidu ajutine põhikiri. Praegu on organisatsioonil ligi 16 000 liiget, koos Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkastega kuulub Kaitseliidu perre üle 26 000 inimese.

Kaugküttetorustiku uuendamine vähendab soojakadu

Helerin Väronen

Märjamaa alevi soojatootja N.R. Energy uuendab kuni veebruari lõpuni kilomeetrisel lõigul kaugküttetorustikku. Tööde eesmärk on soojakao vähendamine alevis.

N.R. Energy juhatuse liikme Ahto Tisleri sõnul jõuab kaugküttetorustikus tsirkuleeriv vesi tarbijani senisest palju kõrgemal temperatuuril, jahtudes senisest vähem maha. Isolatsiooni korrastamine aitab vähendada ka katlamajast keskkonda lenduvate saasteainete hulka.

Tööde tegemiseks midagi üles ei kaevata, kuna tegemist on maapealse torustikuga. Tisler loodab, et inimesi kaugküttetorustiku uuendamise tööd ei sega. Hetkel on tööd poole peal ja nendega loodetakse valmis saada veebruari lõpuks. Torustiku isolatsioon

on ajaga rüüstatud, tööde käigus see uuendatakse. Nii et peale soojema vee on edaspidi kaugküttetorustik esteetiliselt märksa kenam, lipendava ja rüüstatud isolatsiooni asemel plekiga kaetud.

Tisler loodab, et uue plekkkorpuse peal lumi ei sula. Ta lisas, et uued kaugküttetorustiku osad, mis nad on ehitanud, on juba isoleeritud torudest, nii et need on iseenesest hea soojapidavuse ja isolatsiooniga.

Seda osa Märjamaa alevist, mis on kaugküttesüsteemis, kütab võrguettevõtja N.R. Energy. Kõetakse puiduhakkega. Tisleri sõnul uuendus- tööd kütte hinda tarbijale ei mõjuta, nii et investeeringu maksab kinni soojatootja. Märjamaal on mitu aastat olnud küttel fikseeritud, lepinguline hind, mida lähiajal ei ole ettevõttel plaanis muuta.

Raplamaalased asusid usinalt tuludeklaratsioonide esitama

Siim Jõgis

Eelmise nädala lõpus avanes eestlastel võimalus hakata esitama oma tuludeklaratsioonide. Seda võimalust kasutati väga agaralt ning reede, 15. veebruari hommikuks oli kogu Eestis oma tulud deklareerinud juba 134 493 inimest. Raplamaal oli reedel kella 18.30-ks sama number 4425.

Nagu arvata võis, on need numbrid järgnevatel päevadel aina kasvanud. Teisipäeva, 19. veebruari hommikuse seisuga oli Rapla maakonnas esitatud 11 285 deklaratsiooni. Nendest 19 olid esitatud paberil ning ülejäänud e-maksuametis. Maksu- ja tolliameti pressiesindaja Kaia-Liisa Tabri ütles, et tagasimakstav summa on Raplamaal teisipäevase seisuga 3,6 miljonit eurot ja juurdemaksmisele kuuluv summa ligi 116 000 eurot. Terve Eesti peale oli samaks ajaks oma tuludeklaratsiooni esitanud 407 965 inimest, neist 1621 paberil. Tagasimakstav summa Eestis kokku on 119,7 miljonit eurot ja juurdemaksmisele kuuluv summa ligi 6,4 miljonit eurot.

Eelmise aasta näitel võib öelda, et Rapla maakonnas deklareeris oma tulu kokku ligikaudu 16 800 inimest. Aare Lenk maksu- ja tolliametist ütles, et reeglina deklareerib oma tulu kirjalikult neli protsenti inimestest ning ülejäänud teevad seda elektrooniliselt. Tuludeklaratsiooni saab esitada terve märtsikuu vältel kuni 1. aprillini. Tulumaksu tagastamine e-maksuametis deklaratsiooni esitanud klientidele algab 26. veebruaril.

Politseiteated

Rapla vald

13. veebruaril teatati politseile, et Raplas löi 59-aastane mees oma 53-aastast abikaasat ja põhjustas sellega viimasele füüsilist valu. Politsei pidas mehe kahtlustatavana kinni.

16. veebruaril sai politsei teate, et Raplas vigastati noaga 47-aastase mehe kätt. Politsei pidas kahtlustatavana kinni 53-aastase mehe. Täpsemad asjaolud on selgitamisel.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Puud murdusid tormiga

12. veebruari hommikul kell 8.09 käisid päästjad eemaldamas tormis murdunud puid Kohila vallas Loone külas.

Lääne päästekeskus

Raplamaa on turismisihtkohana n-ö tärkav õis

Tourest'i messiga seoses töid Eesti Turismifirmade Liit (ETFL) ja EAS-i turismiarenduskeskus Eestisse ligi 50 Euroopa reisiprofessionaali, kelle eesmärk oli kohtuda Eesti turismiettevõtetega, sõlmida koostöökontakte uueks hooajaks ja kogeda ise Eesti turismitooteid. Ükski Raplamaa turismiettevõtte välisfirmadega kohtuma ei läinud, ent ETFL näeb Raplamaa piirkonnas siiski potentsiaali ja tunnustab meie ettevõtete omavahelist koostööd.

Mari Tammar

Eesti Turismifirmade Liidu hinnangul on Tallinn oma unikaalse vanalinna ning atraktsioonidega hästi tuntud, ent uute turismigruppide Eestisse meelitamiseks tuleb rohkem tähelepanu pöörata regionaalsetele puhkamisvõimalustele ning seepärast ka 50 Euroopa reisifirmade esindajat Eestisse toodi.

“Tourest'il leidis esmakordselt aset mahukas turismiettevõtete kontaktkohtumiste sessioon, kus toimus 359 ärikohtumist Eesti müüjate ja välismaiste ostjate vahel. Sellises formaadis ja mahus turismiekspordi kasvule suunatud sündmust pole Eestis seni veel olnud,” selgitas ETFL-i peasekretär Mariann Lugus. “Kontakte vahetasid kokku ligi 100 välisostjat ja kodumaist pakkujat

ning pooled Eesti ettevõtjatest olid väljastpoolt Tallinna,” lisas Lugus.

„Ärikohtumiste seas seekord Raplamaa ettevõtteid ei olnud, kuid julgustan neid kindlasti järgmisel korral osalema, sest Raplamaa on avastamist väärt piirkond!” kommenteeris ETFL-i asepresident Külli Karing ning selgitas, et võimalus rahvusvaheliste ettevõtetega kohtuda oli olemas tegelikult kõigil Tourest'il osalevatel Eesti ettevõtetel.

Küllil Karingul endal oli Raplamaale jagada ainult kiidusõnu. „Raplamaa väljapanek Tourest'il jättis väga hea mulje – terve piirkond oli ühtselt väljas, osales lausa 11 ettevõtet ja piirkonda osati ja julgeti esitleda kui põnevat ja atraktiivset sihtkohta.

Messi korraldajatele jäi silma Raplamaa ettevõtete ülihea omavaheline organiseeritus, seda võiks eeskujuks

seada paljudele teistele messil osalevatele maakondadele. Palju elevust messil tekitas ka laupäeval Miss Raplamaa osalemine, see oli väga kaval promo-nipp!” rääkis Külli Karing.

Ka näeb Karing piirkonnas head potentsiaali. „Raplamaa turismisihtkohana on väga põnevust tekitav piirkond, n-ö tärkav õis ja tõelist rõõmu teeb see, et Raplamaa turismiettevõtjad tahavad ja oskavad ennast ühiselt esitleda – see on kindlasti suur tugevus, sest turismis on piirkonna koostöö väga oluline. Raplamaa ei ole seni liiga tuntud turismisihtkoht, kuid see on ka Raplamaa teine tugevus: uudsuse võlu on see, mis turismis tihtipeale määravaks saab ja seda võiks Raplamaa julgelt ära kasutada, sest pakkuda on piirkonnal küll ja küll,” julgustas Karing.

Sõidugraafikute info on bussipeatustes kohati puudulik

Raplamaa Sõnumite toimetusse on laekunud mitu vihjet selle kohta, et Rapla bussipeatustes olid veel veebruari alguses üleval vanad bussigraafikud. Üks Lauknalt pärit häärrasmees võttis toimetusega ühendust ja rääkis, et ootas Rapla raudteejaamas asjata bussi ning alles bussifirmasse helistades sai teada, et bussiaega on muudetud.

Siim Jõgis

Käisime asja kohapeal kontrollimas. Rapla raudteejaama bussipeatustes olevale sõidugraafikule on juurde tehtud märged, et see kehtib alates 28. jaanuarist. Hansa Bussiliinide Raplamaa regiooni juhataja Margus Maiste sõnas, et Rapla raudteejaama peatuse

poster sai uuendatud vahemikus 4. kuni 6. veebruar ning sellest ajast on seal üleval õige graafik. See jätab tõepoolest umbes nädala pikkuse perioodi, mil üleval oli aegunud info. Maiste tõdes, et mõnedes peatustes on tõesti probleeme olnud. “Kindlasti leidub Rapla maakonnas bussipeatusi, kus bussiliiklust puudutav info on

puudulik,” sõnas ta.

Probleeme ei ole olnud mitte ainult vanade graafikute, vaid ka sellega, et sõiduinfot ei ole üldse üles pandud. Ka sellele probleemile juhtis tähelepanu häärrasmees Lauknalt. Tema sõnul ei ole tema kodukohas graafikut üleval ning lehe toimetusse on laekunud samasuguseid sõnumeid ka näiteks Kodila kohta. Ühe põhjusena tõi Maiste välja, et neil on plaanis muudatused seoses liiniga number 36 Märjamaa – Kullamaa, mis läbib ka Lauknat.

“Lauknas vist tõesti hetkel poster puudub, aga kuna meil on plaanis liini 36 sõiduplaani muudatus, siis tuleb niikuinii liinil olevates peatustes bussiinfot uuendada,” lausus ta. Samuti ütles Maiste, et Põhja-Eesti

Ühistranspordikeskus on jätkuvalt tegemas mitmeid muudatusi ning parendusi maakonna liinide sõiduplaanides. Niipea kui need asjad paika saab, uuendatakse Maiste sõnul ka bussipeatustes olevat infot.

Et veenduda sõidugraafikute korrektsuses, kontrollis Raplamaa Sõnumid ka teisi peatusi peale raudteejaama, mis jäävad Rapla piiresse. Võrdlesime neid veebilehel www.peatus.ee olevate graafikutega ning need kattusid.

Margus Maiste ütles, et kui reisijal tekib kahtlus graafikute tõepärasuses, saab küsida täpsustavat infot Hansa Bussiliinide Rapla osakonna telefonil 483 3311. Teine võimalus on külastada ühistranspordi infoportaalil www.peatus.ee.

Gripihooaeg mõjutab postikannet

Inge Põlma

Viimastel nädalatel on Raplas olnud probleeme postikandega – lehed hilinevad, mõnel päeval jääb post üldse toomata, siis tuuakse mitme päeva lehed korraga. Omniva klienteendinduse telefonil vabandati ja selgitati, et Raplas on keeruline olukord, kaks postiljoni on haiged.

“Gripihooaeg on tabanud ka posti jaotusvõrku,” ütles Omniva meediasuhete juht Mattias Kõiv Raplamaa Sõnumitele ja lisas, et see mõjutab suuremal või vähemal määral kogu Rapla maakonda. Rapla jaotuskeskuses töötab ligi 30 postikullerit, neist oli puudu seitse – osalt haiguslehe

tõttu, aga osa kohti on ka täitmata. “Tegeleme pideva värbamistööga, et vabu töökohti ära täita. Praegugi on Rapla jaotuskeskuses väljaõppel kaks uut kirjakandjat,” rääkis Kaiv eelmisel nädalal, aga lisas ka, et uut tööjõudu leidada on keeruline.

Kaiv kinnitas, et iga tellija peab saama võimalikult vara tellitud väljaanded kätte ning “meie töötajad teevad kõik endast sõltuva, et see nii ka oleks, aga alustava kirjakandja töövõime ja kiirus pole paraku samaväärne kogenud kirjakandja omaga”. Kogenud kirjakandjad küll aitavad postikannet teha nendes piirkondades, kus parajasti kirjakandjat pole, aga seda oma tavapiirkonnale

lisaks. Ka teevad olukorra raske maks kehvad teeolud, mis kanderiingi aeglustavad, lisas Kaiv. “Töökad abikaed on meile jätkuvalt tööle oodatud,” sõnas Kaiv.

Inimesed on üldjuhul mõistvad ja kannatlikud, aga kui tellitud, st ettemakstud väljaandeid peab mitu päeva ootama ja mõni võibki jääda toomata, muutub ka kõige leplikum rahulolematuks.

Juhul, kui mõni väljaanne peaks jääma saamata, soovibab Kaiv esitada kaebuse Omniva klienteendindusse. “Kuukirjade ja nädalalehtede puhul saadame võimalusel tellijale uue eksemplari. Päevalehtede puhul kompenseerime saamata jäänud väl-

jaannete summa, sest keegi ei soovi ju vanu uudiseid lugeda,” ütles Kaiv.

Küsimusele, miks ei saa inimesed saamata posti pärast otse kohalikku kandekestusesse helistada, vastas Omniva meediasuhete juht Mattias Kaiv: “Kuna küsimusi, millega kliendid meie poole pöörduvad, on erinevaid, siis kõnelele vastamine tähendaks veel üht lisakoormust kohalikule jaotuskeskusele, mis segaks põhitöö tegemist - postikannet. Selleks ongi meil keskne klienteendindus. Enamikele küsimustele oskavad sealsed klienteendindajad ise vastata. Kui vastus vajab lisainfot jaotuskeskusest, pöörduv teenindaja juba ise jaotuskeskuse poole.”

Foto: SIIM SOLMAN

Kohila ja Rapla vald käivad kaevandus-firmadega kohut

Kohila vald vaidleb Pihali uuringuruumi uuringuloa ning Rapla vald Reinu karjääri kaevandusloa taotluse üle. Lisaks tahab Kohila vald luua Pihalisse hoopis kohaliku looduskaitseala.

Vivika Veski

Läinud aasta 29. novembril otsustas Kohila vallavolikogu ühel meelel mitte nõustuda osühingule Sokkel Holding maavara geoloogilise uuringu loa andmisega Pihali uuringuruumis. Põhjuseks toodi välja, et piirkonnas on tuvastatud lisaks harivesilikule ja rabakonnale ka teiste looduskaitse all olevate loomade, lindude ja taimede elupaiku ning kohalik kogukond on Kohila vallavalitsuse poole pöördunud kaitseala moodustamise ettepanekuga. Pealegi asub taotletav uuringuruum Rapla maakonna ja Kohila valla üldplaneeringu kohaselt rohevõrgustiku alal.

Lisaks on uuritava maavara – ehituskruusa, ehitusliiva, täitekruusa ja täiteliiva – varustuskindlus Pihali uuringuruumi teeninduspiirkonnas tagatud rohkem kui kümneks aastaks. Seega oleks kaevandamisloa andmine, mis on geoloogilise uuringu lõppeesmärk, vastuolus riigi huvidega, leidis Kohila vallavolikogu.

Sokkel Holdingul oli 30 päeva aega volikogu otsus edasi kaevata ja seda ettevõtte ka tegi. Neid esindav advokaadifirma Rask kaebas otsuse Tallinna halduskohtusse. Kohus omakorda andis pooltele 5. veebruarini aega kompromissile jõudmiseks, kuid kumbki pool kompromissettepanekuid ei esitanud. „Hetkel ootame kohtult järgmist sammu,” ütles valla keskkonnanõunik Nele Leitaru.

Peaaegu 300 hektari suurune Pihali uuringuruum asub tervikuna riigimaal Vardi metskonnas.

Hea elupaik harivesilikule

Selle uuringuruumi teenindusala kattub ligikaudu 430 meetri ulatuses teise kategooria kaitseala liigi harivesilikule elupaigaga. 2013. aastal on selles elupaigas leitud palju harivesiliku mune.

„Seega on tegemist hea elupaigaga ning tulevikus seal kaevandamist lubada ei saa,” ütles Kohila valla keskkonnanõunik Nele Leitaru vallavolikogu detsembrikuu koosolekul. „Samuti tuleb tagada, et võimaliku tulevase kaevandamise tõttu ei kaoks sigimisveekogust vesi. Geoloogiline uuring harivesiliku elupaigas on lubatud vaid juhul, kui see aitab kaasa harivesiliku elupaiga ja soodsate sigimistingimuste säilimisele kaevandamise ajaks.”

Leitaru tõi ka välja, et taotletava Pihali uuringuruumi teeninduspiirkonnast 50 kilomeetri raadiusesse jääb 65 ehitusliiva ja täiteliiva varuga karjääri, mille kaevandatav jääkvaru eelmise aasta septembri seisuga on ligikaudu 37 000 kuupmeetrit. Samas piirkonnas asub 60 ehitus- ja täitekruusa varuga karjääri, mille kaevandatav jääkvaru on üle 12 000 kuupmeetri. Viimase viie aasta keskmiste kaevandamismahtude põhjal kaevandatakse piirkonnas igal aastal ligikaudu 323 kuupmeetrit ehitus- ja täitekruusa.

Seega on piirkonna varustuskindlus liivaga tagatud ligikaudu 29 ja kruusaga ligikaudu 38 aastaks, näitab arvutus.

Uuringuruumi vahetusse lähedusse jäävad mitmed elamukinnistud, lähim vaid 50 meetri kaugusele. Kõnealuse talu omanik ning teised kinnistul elavad inimesed on pöördunud murega ka Kohila vallavalitsusse, sest kaeveõõsi ja puurauke on kavandatud ka vahetult nende kinnistupiiri äärde. Vallavolikogu maakomisjoni esimees Andrus Saare tõdes, et tegu on ka väga suure uuringuruumiga – suuremaga kui valla praegused uuringualad kokku.

Kohila vallavolikogu otsustas 29. jaanuaril delegeerida Kohila vallavalitsusele kohaliku looduskaitseala algatamine Pihalis. Leitaru ütles, et parasjagu panebki ta kokku selle jaoks vajalikku materjali.

Kohalik kogukond vastu

Rapla vald kaebas edasi Tallinna halduskohtu otsuse, mis oli tunnistanud õigusvastaseks valla varasema otsuse keelduda osühingule Vahi kaevandamisloa andmisest Reinu III lubjakivikarjääris.

Osühing Vahi vastas sellele veebruari alguses omapoolse apellatsioonikaebusega.

Eelmise aasta mais keeldus Rapla volikogu andmast Vahi OÜ-le kaevandamisloa Reinu III lubjakivikarjääris, mis asub Rapla vallas Äherdi külas eramandis oleval Vahi kinnistul. Keeldumisotsust põhjendas volikogu sellega, et nad ei pea otstarbekaks uute lubjakivikarjääride avamist Rapla vallas,

kuna lähipiirkonna karjääride ehituslubjakivi ressursid on piisavad ja varustuskindlus tagatud.

Nad tõid ka välja, et Keskkonnaamet on analüüsinud taotletava mäeeraldise teeninduspiirkonnas ehituslubjakivi varustuskindlust ja leidnud, et 2018. aasta jaanuarikuu seisuga on varustuskindlus seal tagatud 14 aastaks.

„Seega oleme seisukohal, et kaevandamisloa väljastamine lubjakivi kaevandamiseks on ilmselt ebaotstarbekas, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet,” seisab vallavolikogu otsuses.

Samuti tõi vallavolikogu keeldumise põhjuseks selle, et kohalik elanikkond on uue lubjakivikarjääri avamise vastu ja vallavolikogu liikmed rahva esindajatena ei saa otsustada rahva tahte vastaselt. Nad lisasid, et tegemist on äärmiselt tundliku piirkonnaga, kus kaevandamine võib põhjustada täiendavaid negatiivseid mõjusid kohalikule elanikkonnale, kelle elukeskkond on juba praegu mõjutatud lähedal asuvast Reinu I karjäärist tuleneva lõhketööde vibratsiooni ja kaevuvee kvaliteedi halvenemise tõttu.

Rapla vallavolikogu viitas oma maikuises otsuses ühtlasi kirjale „Rail Balticu ehitamiseks vajalikest maavaradest”, mille oli kolmveerand aastat varem vallale saatnud majandus- ja

kommunikatsiooniminister Kadri Simson. Minister kirjutab seal muu hulgas: „Analüüsi [„Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarude varustuskindluse uuring”] üldise järelduse kohaselt on RB ehituseks vajalikku ehitusmaterjali (karbonaatkivi, liiva ja kruusa) Eestis piisavalt, kuid varustuskindluse tagamiseks nii RB jaoks kui ka teistele objektidele on vaja erinevate osapoolte nagu kohalike omavalitsuste, Keskkonnaameti, ettevõtjate ja MKM-iga koostöö loataotlusprotsessis olemasolevate karjääride laiendamiseks või avamiseks kõikides RB projektiga seotud maakondades.”

Läinud aasta septembris jõudis Rapla valda kohtumäärus, mis kohustas valda otsustama uuesti arvamus andmine Reinu III lubjakivikarjääri kaevandamisloa andmise küsimuses. Vallavolikogu leidis aga, et keeldumisotsuses välja toodud argumentid ei ole raugenud ja jättis seetõttu oma varasema otsuse jõusse.

Rapla valla jurist Kaire Sädemets rääkis, et jaanuari alguses said nad Vahi OÜ esindajatega kokku ning soovitasid neil suhelda kohaliku kogukonnaga, kes on karjääri vastu. Samuti on Rapla vald teinud Vahi OÜ-le ettepaneku uurida kõigi kolme Reinu karjääri koostöö, kuid see eeldaks koostööd teiste ettevõtetega.

Reinu III lubjakivikarjääri mäeeraldise pindala on ligikaudu 15 hektarit. Maavara soovitakse loataotluse seletuskirja kohaselt kasutada eelkõige Rapla maakonna, kuid vajaduse korral ka Pärnu maakonna teede ehitamiseks ja korrashoiuks.

Kohalik elanikkond on uue lubjakivikarjääri avamise vastu ja vallavolikogu liikmed rahva esindajatena ei saa otsustada rahva tahte vastaselt.

Eesti suurimas madalsoos Avastes jääb osa kavandatud sootaastustööst tegemata, kuna metsaettevõtjaist maaomanikud ei luba sulgeda võtmetähtsusega kraavi.

Vivika Veski

Kuigi Raplamaa on tuntud oma rabarohkusega, on Rapla ja Pärnu maakonna piiril paiknev Avaste soo siinseist ainuke, mis on jõudnud Eestimaa Looduse Fondi koostatud soohittide nimistusse. Nimelt on tegu Eestimaa suurima madalsooga.

Oma loodusväärtuselt on Avaste soo märkimisväärne mitte üksnes Eesti, vaid kogu Euroopa ulatuses. Siiski on kuivendus ka Avastele oma jälje jätnud. Sellepärast on Avaste soo võetud lähiaastail taastatavate soode nimekirja, mille on kokku pannud keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) spetsialistid. Avaste taastusprojekt tuli aga ümber teha ja vastu võtta osalisel kujul, sest täies mahus ei saadud sellele vajalikke kooskõlastusi.

Viljakas madalsoomuld

Sootaastajad rõhutavad, et tegelikult inimene sood taastada ei suuda, vaid üksnes luua selleks vajalikke tingimusi. Selleks tuleb näiteks sulgeda soosse omal ajal kaevatud kuivenduskraavid ja ehitada pin-naspaise, et ennistada soole omane veerežiim. Avaste looduskaitseala kirdepiiril jooksvale Avaste ojaale jäävad aga maaomanike vastuseisu tõttu rajamata kõik üheksa paisu, mis olid sinna esialgu plaanitud.

Üldiselt püüavad sootaastajad tegutseda riigimaal ja vältida nii palju kui võimalik mõju eramaadele. Kuna Avaste puhul on aga tegemist madalsoo, mitte rabaga, hõlmanuks projekt esialgsel kujul lausa ühteteist erakinnistut. RMK looduskaitseosakonna juhataja Kaupo Kohv põhjendab: „Madalsood olid varem laialdaselt kasutusel heinamaadena. Kuivendatult on madalsoomullad väga viljakad, erinevalt näiteks rabamuldadest. Seetõttu on Eestis madalsoid ulatuslikult hävitatud ja võetud kasutusele põllu- ja metsamaana. Sellest tulenevalt on soo servad ja kuivendatud osad olnud ajalooliselt ka talude poolt aktiivselt kasutuses.”

Kohv lisas, et Euroopa mastaabis märkimisväärse loodusväärtuse kõrval paistab Avaste kant silma rikkaliku kultuurilooa. Avaste soos asub hästi talletatud kultuurilooa 7.-8. sajandil rajatud Soontaga maalin-n. Ka Avaste soo seisundi halvenemise taga on omamoodi pärandkultuurilist tähendust kande-v nn Pätsu kraav ehk Allika jõgi (Pärnu maakonnas kaitseala edelapiiril), mis on Avaste madalsoo ära lõiganud lõuna poolt tulevatest vetest.

Kraave sulgema ja paise ehitama võib soos hakata pärast seda, kui on saavutatud selle jaoks kokkulepe kõigi maaomanikega, kelle kinnistut eelnimetatud tegevus võib mõjutada.

„Osa eraomanikega on kokkuleppele jõutud, aga kahjuks ühe võtmetähtsusega erakinnistu omanikuga me kokkulepet ei saavutanud ja seetõttu

Avaste soo on ainuke, mis on jõudnud Eestimaa Looduse Fondi koostatud soohittide nimistusse.

Foto: OTT MAASIKAS

Maaomanike vastuseis seab esindusmadalsoo tuleviku ohtu

olime sunnitud projekti muutma ning osat kavandatud tegevustest loobuma,” tõdeb Kohv.

Hirm ülejutuse ees

Inseneribüroo Steiger koostatud taastustööde projekti seletuskirjas on märgitud, et nõusolek jäi saamata Kopra ja Otisoo kinnistute omanikelt, mistõttu jääb algul kavandatud Avaste oja osaline täitmine ära ja Avaste oja kogu pikkuses avatuks. Nimetatud kinnistud asuvad Avaste külas päris soo servas. Kinnisturaamat näitab, et varem kuulusid need maad kohalikule elanikule, kuid praegu on omanikeks kaks metsafirmat.

Kopra kinnistu omanik on Pärnu ettevõtte OÜ Metsagrupp, mille juhatusel liige Urmas Rahnel ütleb, et nad ei andnud oma nõusolekut kraavi sulgeda sellepärast, et ei soovi, et nende mets üle ujutataks. Küll aga pakkus Metsagrupp Rahneli sõnutsi RMK-le välja alternatiive juhuks, kui RMK peab ikkagi oluliseks nimetatud kraav sulgeda. Üks alternatiiv oli kaevata asemele teine kraav metsa kaitsmiseks liigvee eest ja teiseks sobiks Metsagrupile ka maadevahetus.

Alternatiivide suhtes ei ole Metsagrupp RMK-ga kokkuleppele

Avaste soo

Avaste madalsoo asub Raplamaal Märjamaa vallas ja Pärnumaal Lääneranna vallas. Raplamaal Avaste, Kojastu ja Ojapere küla territooriumil.

Suurem osa sootaastusalast kattub Avaste looduskaitsealaga, ülejäänud paikneb muudes kaitsevööndites.

Avaste soo taastustööde käigus rajatakse 103 paisu. Taastamisalal raiutakse ka kõik puud. Raieala pindala on ligikaudu 16 ha. Tööd lähevad maksma 160 000 euro ringis.

Kraavide sulgemine mõjub eeldatavasti hästi madalsoo seisundile ja sellega seotud elustikule. Sihtkoosluseks on liigirikas madalsoo. Loodetakse, et tõenäoliselt tekib taastustööde tulemusel sobivaid elupaiku juurde ka näiteks tedrele, väikepistikule ja mustsaba-viglele.

Allikas: Avaste madalsoo veerežiimi taastamistööde ehitusprojekti seletuskiri, Inseneribüroo Steiger

jõudnud, kuid Rahnel ütles, et nad ootavad endiselt. Ta kinnitab, et ta pooldab looduskaitset, aga soovib siiski, et nende mets jääks metsaks, mida aga tema hinnangu järgi ei juhtu, kui kraav sulgeda. Rahnel peab loomulikuks seda, et metsaettevõtte tahab oma metsast saada ka tulu, isegi kui see paikneb looduskaitsealal.

Kahe kinnistu omaniku vastuseisu tõttu tuli projekti muuta sedavõrd, et ühtlasi kadus ka mõju enamikule teistele erakinnistutele – peale ühe Avaste külas asuva kinnistu, mille eraisikust omanikult nõusolek ka saadi.

Arusaamatu süvendustöö

Vaidlusalust veekogu nimetatakse kohati oaks ja kohati kraaviks. Kaardilt võib siiski näha, et sood läbivas osas kulgeb see justkui joonlauaga tõmmatult ehk tegu on tehisveekoguga – vaatamata looduslikkusele viitavale oja-nimele.

Kohv räägib, et selle kraavi ots-tarve jääb üsna arusaamatuks ka kuivendamise seisukohalt, kuna see kuivendab üksnes sood, aga mitte sooäärseid põllu- ja metsamaid, kuna viimased asuvad kõrgemal. Ta selgitab, et Kopra kinnistu mets ongi

märg, paljuski lodumets. Ka metsa-register näitab, et seal kasvavad ülekaalukalt hall lepp ja sanglepp, mis on märjale metsale iseloomulik.

Taastamisala piires olevad kraavid on Avaste sohu rajatud juba 19. sajandil. 20. sajandi lõpuks oli Avaste kraav (või oja) juba suuresti kinni kasvanud. Arvatavasti selle sajandi algusaastatel on seda aga süvendatud. Kes seda tegi ja miks, seda Kohv öelda ei oska.

Kraavi ajaloo kohta puudub info ka Keskkonnaametil, kellelt kui looduskaitseala valitsejalt tuleb tänapäeval kõigiks sealseiks tegevusteks luba hankida. Ameti pressiesindaja Sille Ader tõdeb, et ortofotod näitavad, et kraavi on süvendatud enne Keskkonnaameti moodustamist 2005. aastal.

Teised kohalikud on poolt

Küll aga kinnitab ka Keskkonnaamet, et Avaste kraav tuleks sulgeda, et pidurdada Avaste madalsoo elupaikade edasist halvenemist. „Avaste on Eesti esindusmadalsoo. Avaste looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja tutvustada Avaste sood ja Kesu raba, neid ümbritsevaid metsi, pärandkooslusi ja -maastikke ning kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Avaste looduskaitseala, Kesu sookaitseala, Avaste hoiuala, Avaste merikotka (Avaste loodusala) kaitsekorralduskava 2015–2024 kohaselt on loodusliku veerežiimi taastamine esimese prioriteedi kaitsekorralduslik tegevus. Keskkonnaamet kooskõlastaski jaanuaris 2019 Avaste madalsoo veerežiimi taastamistööde osalise ehitusprojekti,” selgitab Ader.

„Projektist jääb välja Avaste kraavi sulgemine, kuna seda ei saa teha ilma maaomanike nõusolekuta. Kui maaomanikud ei anna vastavat nõusolekut, peab Keskkonnaamet sellega arvestama. Seetõttu olemegi kooskõlastanud osalise projekti.”

Märjamaa vallalt on projekt kooskõlastuse saanud. Inseneribüroo Steiger tutvustas detsembri alguses projekti Vana-Vigala rahvamajas. Kohal olid ka RMK ja Pärnumaa Lääneranna valla esindajad. Vigala osavallavanem Priit Kärnsa ütleb, et kohalikke inimesi oli samuti koosolekul. „Ei kuulnud põhimõttelisi probleeme nende kinnistutega. Valla maatükkide osas ei näe samuti probleeme,” sõnab Kärnsa. Need, kelle puhul kohalik rahvas oletas vastuseisu, koosolekul ei osalenud.

Kaupo Kohv ütleb, et kui ilm lubab, plaanivad nad taastustöödega sellel aastal alustada.

Sootaastamistööde kolm eesmärki:

- peatada süsinikuheidet põhjustav turba lagunemine kuivendatud soos,
- taastada soole omane veerežiim,
- tekitada võimalusi elupaikade taastamiseks kaitsealustele liikidele, kes elavad vaid lagedes soos või hõredas soometsas.

Muinsuskaitse- ametilt tuli toetus neljale Raplamaa kultuurimälestisele

Tänavu eraldas Muinsuskaitseamet kultuurimälestiste korrastamiseks ligikaudu 1,4 miljonit eurot. Kokku laekus toetuse taotlusi üle 300 kogusummas 8 miljonit eurot. Raplamaal said kümnest esitatud taotlusest toetust neli - Kuusiku mõisa tärkliisevabrik, Kuusiku mõisa piirdemüürid, Raikküla mõisa peahoone peauks ja valitsejama katus, kogusummas 33 700.

Helerin Väronen

Muinsuskaitseameti pressiteates toob Muinsuskaitseameti peadirektor Siim Raie taotluste rohkuse põhjuseks selle, et paljude hoonete remondivõlg on kasvanud üle kriitilise piiri, kolmandik ehitismälestisi on halvas või avariilises seisus ja olukorra parandamiseks tuleb lähiaastatel suurendada investeeringuid kultuuripärandi säilitamisse.

Tänavu jaotati toetusi uuenenud moel. Samast taotlusvoorst saavad toetust nii muinsuskaitsealused ehitised ning kultuurimälestised kui ka pühakojad. Pühakodasid toetatakse edasi samas suurusjärgus kui eelmisel aastal lõppenud pühakodade programmist (625 731 eurot). Märjamaa kirik ja Lelle õigusu kirik seekord aga toetust ei saanud.

Kuusiku piirdemüüride restaureerimise II etapi jaoks on nende omanik Ljuda Kalinkina saanud Muinsuskaitseametilt toetust 6000 eurot. Eelmine aasta sai tänu Muinsuskaitseameti toetusele müüride restaureerimine alguse, kuid tegemist on pikaajalise ja ressursimahuka tööga. Kevadel tuleb Kalinkina sõnul esmalt maha pidada koosolek Muinsuskaitseameti, ehitaja ja järelevalve teostajaga, allkirjastada lepingud ja kui kõik hästi läheb, saab ehitusega alustada suvel. Kalinkina loodab, et ehitaja saab olema sama, kes I etapi juures, kuna sobivat ehitajat on keeruline leida.

ja ja järelevalve teostajaga, allkirjastada lepingud ja kui kõik hästi läheb, saab ehitusega alustada suvel. Kalinkina loodab, et ehitaja saab olema sama, kes I etapi juures, kuna sobivat ehitajat on keeruline leida.

Kuusiku tärkliisevabriku korteriühistu on saanud Muinsuskaitseametilt 11 000 eurot toetust katuse restaureerimise I etapi jaoks. Projekti juhtiv Janne Liidik sõnas, et katuse olukord on kehv, see on peaaegu sisse kukkumas. Esmane eesmärk on säilitada konstruktsioonid, toetada talasid ja vajadusel mädanenud palgid välja vahetada.

Eelmine aasta sai ühistu Muinsuskaitseametilt toetust majavammide tõrjeks. Palju tööd tehakse ära ka oma jõududega, näiteks korstnate ümber on pandud plekid, et vesi müüride vahele ei jookseks. Liidik loodab, et hiljemalt viie aasta pärast on katus etapiviisi korda saadud, kuid nii nagu mitmed teisedki mälestiseomanikud, tõdes ta, et mida pikem on protsess, seda kallimaks see lõppkokkuvõttes läheb. Hetkel on katuseprojekti sisse kirjutatud kivikatus, mis on kvaliteetsem ja püsivam, kuid kui on näha, et katuseprojekt hakkab raha taha jääma, tuleb Liidiku sõnul neil minna plekk-katuse teed.

Raikküla mõis on saanud toetust kahe projekti jaoks. Üks on valitsejama katus renoveerimistööde III etapp, mille tarbeks saadi 10 000 eurot, ja peahoone peaukse renoveerimiseks saadi Muinsuskaitseametilt 6700 eurot. Raikküla mõisa perenaine Karmel Jõesoo sõnas, et katuse jaoks saadav summa läheb katuse kandmiku ja katte peale. Hetkel on valitsejama katusmaterjaliks eterniit, mis plaanitakse vahetada ajaloolise piibrisaba katusekatte vastu. Ehitajaga on räägitud ja kokku lepitud, et tööd algavad esimesel võimalusel kevade alguses.

Tööde käigus võib välja tulla üllatusi, kuna kahjustuste ulatus selgub alles siis, kui katuse kandmik lahti võetakse. Praegune katuse olukord on kehv, iga aasta lisandub mõni auk.

Peauksele saadud toetust peavad Raikküla mõisaomanikud erakordselt tähtsaks. Järgmisel aastal täitub 200 aastat peahoone ehitusest ja Jõesoo sõnas, et aastapäeva tähistamiseks ei oleks midagi toredamat kui saada korda mõisa peauks, mis on kogu hoone visiitkaart. Peaukse projekt valmis eelmise aasta lõpus. Selle ukse teeb eriliseks juba tema suurus. Uks ise koosneb neljast osast - tiibuks, külgedel asuvad petikuksed ja üleval asuv valgimik ehk framuug, mille värvilisi klaase on ka koristustööde käigus leitud.

Jõesoo loodab, et peaukse taastamine saab olema murangulise tähtsusega, annab endale rohkem jõudu ja jaksu ning lisab julgust ka rahastajatele.

Eelmine aasta sai Kuusiku piirdemüüride restaureerimine alguse, kuid tegemist on pikaajalise ja ressursimahuka tööga

Foto: SIIM SOLMAN

OTSIME OIVALIST OPERAATORIT!

Kas sa oled töötanud kohas, kus ürgne loodus kohtub moodsa tehnoloogiaga otse sinu käte all? Kus sind ümbritseb valgus ja puhtus, sinu selga mudib massöör ning lõunad on pea tasuta? Ei ole? Siis on aeg kandideerida.

Kes see on?

Operaator on meie O ja A. Ilma temata jääksid tootmisliinid seisma ja kvaliteedinõuded visataks prügikasti.

Mida ootame?

Ootame kohusetunnet ja valmisolekut graafikuga tööks. Ette tuleb ka 12-tunniseid öövahetusi. Mis aga ei tähenda, et vampiirid oleksid teretulnud. Palume diskrimineerimise pärast vabandust.

Mida pakume?

Meil on vinge uhiuus tehas ja mugav bussitransport. Massaaž, taastusravi ja sportlikud tegevused on lausa tasuta. Lõunad on samuti peaaegu tasuta. Suvel saad vineerist puhata kaks nädalat ja jõulude ajal nädala. Ülejäänud puhkuse võid ise valida. Töögraafikuga on peaaegu nii nagu Genka laulus - kolm tööl ja kolm vaba (päevased ja öised vahetused, vahetuse pikkus 12 tundi). Tööpäev algab vastavalt kas kell 8.00 või 20.00.

Tunned, et sul on OPERAATORI geenid?
Saada oma CV aadressile personal@kohilavineer.ee

**KOHILA
VINEER**

Tõnis lööks ukse lahti ja küsiks Repsilt: mis värk on?

Sinu kandidaat Raplamaal
NR 520

Oma hetkel käsil olevatest rollidest

„Kui poliitiku ülesanne on langetada riigi jaoks õigeid otsuseid, siis valija kohus on tunda ära selleks tööks sobilikud poliitikud,” ütleb Tõnis Blank, istudes ühel päikselsel pärastlõunal oma Rapla Kesklinna kooli kabinetis.

Tõnis on raplamaalastele tuttav eelkõige maavanema ametist, mida ta on pidanud aastatel 2004-2009 ja 2015-2017. Hetkel on ta Rapla Kesklinna kooli direktor ning annab seal ka viiendale klassile matemaatikat. „Asendustunde olen andnud ka 8. ja 9. klassile,” räägib Tõnis. Ta on lõpetanud Tartu Ülikoolis majandusküberneetika eriala, nii et numbrite maailm talle võõras ei ole.

Kui küsida, mis on tema jaoks olulisemad teemad, mille eest ta Riigikogus seista soovib, ütleb ta kolm märksõna: haridus, maaelu ja sotsiaalne turvalisus.

„Meil tuleb peatada rahvastiku vähenemine, maapiirkondade ääremastumine ja inimeste massiline välismaale minek. Selleks on vaja suurendada inimeste kindlustunnet, mis tähendab töökohtade olemasolu, et inimene saaks ise oma pere ära toita ega peaks ootama sotsiaalabi. Samuti on oluline, et haridus ja arstiabi oleks

ka maapiirkonnas kättesaadavad. Et noortel oleks võimalus teha sporti, käia muusika- või kunstikoolis. Et kõigil oleks võimalus saada osa kultuurist: teater, muusika, kino, laulu- ja mänguseltsid jne,” arutleb Tõnis.

Maaelust ja põllumajandusest rääkides läheb Tõnis eriliselt põlema. „Maaelu ja põllumajandus on väga mitmekihilised teemad. See ei ole pelgalt toidu- ja söödatootmine, see on ka töökohtade säilitamine, sotsiaalprobleemide lahendamine, kultuuri säilitamine jne. Mujal ilmas on sellest aru saadud ja riigid maksavad maamehele toetusi. Ka meil makstakse, kuid tundub väiksemas määras kui vanades EU riikides. See on ühtlasi ka tarbija toetus – et toit odavam oleks,” selgitab Tõnis.

Haridus on üks neist valdkondadest, mis tänu uuele ametile on hakanud Tõnise meeli köitma. „Oluline oleks õpetajate tööd rohkem väärtustada ja mitte ainuüksi palgatõusu kaudu. Õpetajat on vaja tõesti tunnustada, et ta oleks maasool ja et ta oleks ka ise kaitstud, tal oleks kindlustunne ja turvalisus selles ametis. Praegu on kippunud minema nii, et kõikidel

teistel on õigused, aga õpetajal on ainult kohustused. See balanss on paigast ära,” räägib Tõnis murelikult. Samuti räägib ta sellest, et üha rohkem on hariduslike erivajadustega lapsi ja see tähendab, et on vaja ka rohkem tugispetsialiste.

„Raplamaa jaoks on minu arvates oluliseks teemaks regionaalne tasakaal, et me ei jääks kõrvale ega mängust välja, et meist ei sõidetaks üle ega meist ei sõidetaks läbi,” räägib Tõnis ja mõtiskleb Raplamaa maine ja tuntuse üle.

„Me käisime ükskord Järva maavanemaga kultuuriministri juures ettepanekuga luua programm Kesk-Eesti kultuuriruumi toetuseks. Ja Indrek Saar ütles, et Kesk-Eestis ei ole ju mitte midagi. „Et öelge mulle see üks point, mille pärast ma peaks teile mingi eri-programmi tekitama. Öelge mulle see üks lause, kui ma tulen oma kabinetist välja ja ajakirjanik paneb mulle mikri nina alla, mis ma talle siis ütlen?” Ja me jäimegi seda lauset otsima,” meenutab Tõnis üht paari aasta tagust seika ning lisab, et Riigikogu ridades istudes, erinevates komisjonides olles oleks tal võimalik paremini selgitustööd teha

ja otsustes kaasa rääkida.

Ta usub, et mingeid ressursse ümber ja-gades võiks toetusmeetmed laieneda ka Kesk-Eesti kultuuriruumile. Humoorikalt lubab Tõnis

ka seda, et riigikogulasena võib ta koolijuhtide ühisseisukohad kokku koguda, lüüa haridusministeeriumi ukse lahti ja küsida ministrilt, mis värk on.

Kuna Tõnise jutust käib pidevalt läbi sõna „kultuur”, ei saa küsimata jätta, millist kultuuri ta ise naudib või millest osa võtab. „Laulame abikaasaga mõlemad segakooris August07. Valmistume praegu laulupeoks. Ja näitemängu olen ka teinud. Ise naudin rahvakultuuri (mängin ise akordionit, kannelt ja suupilli), aga ka klassikalisemat kultuuri – ooperit, balletti, kontserte jms. Ülikooli ajal mängisin ka ise Vanemuises, Jaan Toominga stuudios,” meenutab Tõnis.

oluliseks ka vanaisarolli. „Mul on neli lapselast,” ütleb Tõnis uhkelt ja arvab, et vanaisa roll tuleb tal hästi välja. „Nad kogu aeg ripuvad mul kaelas ja tahavad mängida ja suhelda,” muigab Tõnis. „See rolli jutt meenutab, et kohtasin hiljuti üht oma vana õpetajat ja tema ütles, et tal on hea meel, et ma kooli tööle sattusin. Ta ütles, et see on jälle nagu üks minu rollidest. „Sa oled nii tugev tegija, et ükskõik mis roll sulle antakse, sa saad sellega hakkama,” meenutab Tõnis õpetaja öeldut.

Niisiis võiks Tõnisele pakkuda ka riigikogulase rolli, küllap saaks ta ka sellega hästi hakkama.

Elu peab olema võimalik igas Eestimaa nurgas

Madis Roodla

Sotsiaaldemokraadina usun, et meil on vaja riigina panustada rohkem regionaalarengusse. Pidevalt riigi raha maapiirkonna teenuste arvelt säästes ei ole elu kahjuks maal võimalik.

Seda näitas selgelt iseseisvuse taastamine, kui tehti otsuseid, mille eesmärk oli pigem raha säästmine ja mis algatas maaelu hääbumise. Kahjuks on ääremastumine probleem mitte ainult meil, vaid kogu maailmas - pöörakem silmad jällegi Rootsi suunda. Meil on vaja rohkem panustada sellesse, et noored tuleksid tagasi kodukohta elama. Peame tagama nii koolide kui ka lasteaedade kättesaadavuse

maapiirkondades. Kool on kogukonna keskus ning kooli sulgemisel seda uuesti avada ei ole võimalik. Selleks tulebki hoida põhiharidus lahti nii kaua kui võimalik, kuna taasavamine on raskem.

Kuidas meelitada inimesi tagasi maale elama?

Lootus, et inimesed kolivad Raplamaale tagasi, kui neil siin juuri ei ole, on vähetõenäoline. Minu tutvusringkond, kes on omandanud hariduse, sooviks tagasi kolida, kuid lisaks tööle on problemaatiline ka kinnisvara. Omavalitsus koostöös riigi ja Kredexiga peab panustama riiklike üürimajade loomisse. Hetkel on selge turutõrge paljudes maakonnalinnades, kus elamufond on amortiseerunud ja uusi kortermaju ei ole ehitatud juba kümnendeid. Paljudele ettevõtetele,

kes vajavad tööjõudu, võib saada elamuturu kehv olukord saatuslikuks. Ei meelita ju endale tippspetsialiste, kui neile pole pakkuda elamisvõimalusi.

Avaliku sektori töökohti tuleb tuua rohkem pealinnast välja ning seda protsessi tuleb kiirendada. Me ei saa jääda lootma konsensuspõhiste otsustele, et asutused tahavad ise liikuda maale. Riigireform näitas ilmekalt tahte vähesust. Otsused ei saa sündida ainult alt üles, vaid teinekord on vaja ikkagi ülevõtta otsustusprotsessi. Kui meil on hea palgaga ja kõrget kvalifikatsiooni nõudvad töökohad, siis tekib selle ümber ka muid töökohti, peamiselt teenuseid pakkuv sektoris.

Ettevõtlusareng on mootor regioonide arenguks

Riik peab maksma palgatoetust motiveerimaks looma töökohti väl-

Sinu kandidaat Raplamaal
NR 525

jaspool Tallinna.

Palgatoetusega saab ettevõtja aastaks palgata pikaajalisi töötuid ja tööturult eemal olivaid, nagu väikelastega kodus olnud lapsevanemaid või koolilõpetamise järel hõiveta jäänud inimesi. Riik katab ettevõtjale töötaja palgakulu pooles ulatuses. Tingimuseks seame,

et ettevõtja peab töötasuna maksma vähemalt pooleteistkordse miinimumpalga.

Lahendus on ennast juba tõestanud Ida-Virumaal. Peame rajama tööstusparke üle kogu Eesti ning investeerima „Viimase miili” interneti ühenduse programmi lõpetamiseks, viimaks selle igasse külla ja majapidamisse.

Hea Raplamaa elanik,

Eestis on viimase kümne aastaga süvenenud ohtlik trend, kus ettevõtjad ja teised tegusad inimesed järjest kaugenevad poliitikast, sest kõige lihtsam on vait olla või koos sõpradega vaikselt kiruda. Väikese riigina ei saa me endale lubada, et mingi osa ühiskonnast ennast poliitikast „välja lülitab“.

Ettevõtjana on minu jaoks kõige olulisemad teemad majandus ja ja riigireform. Meie töötajate arv kahaneb järgmise 20 aasta jooksul üle 10% ja kui me oma majanduses ei suuda järgmist arenguhüpet teha, siis me ei suuda enam ka oma riiki ja sotsiaalsüsteemi üleval pidada. Tehnoloogia annab meile võimaluse riiki reformida, pöörata see rohkem näoga inimese poole, vähendada halduskoormust nii ettevõtjatele kui kodanikele ja tuua valitsemiskulud alla. Selleks tuleb ära teha nulleelarve, riigireform ja Tiigrihüpe 2.0.

Me usume, et kapitalil on rahvus. Ettevõtjaid peab usaldama ja see peab välja paistma igast seadusest, määrusest ja ametniku otsusest. Eesti majandus vajab häid ühendusi nii riigi sees kui välismaailmaga. Laupkokkupõrgetevabad vähemalt 2+1 põhimaanteed, Rail Baltica ning otselennud Tallinnast on kõik meie jaoks olulised.

Poliitikute ülesanne peaks olema järgmistest valimistest kaugemale vaatamine. Selleks ongi Eesti 200 loodud.

Priit Alamäe

Loe rohkem eesti200.ee

PRIIT ALAMÄE

Ettevõtja,
ASi Nortal omanik
nr 836

Eesti 200 - positiivne alternatiiv!

Riigi organisatsioonid on paisunud, kadunud on arusaam, mida, keda ja milleks meil on tegelikult vaja. Maksumaksja peab kinni maksma asjatu bürokraatia, dubleerivad tööd kui "omadele" tehtud töökohad. Sinna, kus raha kõige rohkem vajatakse - hoolekanne, haridus, taristu - jääb raha aga ainult efektiivse riigiaparaadiga. Eesti 200 programm (eesti200.ee/programm/) kirjeldab hariduses, teaduses, majanduses, transpordis ja teistes eluvaldkondades pikka plaani aastani 2035 ja selleks konkreetseid tegevusi järgmise nelja aasta jooksul. Näiteks kava, kuidas jõuda tulemuseni, et inimene ei pea samu andmeid riigile ja omavalitsusele üha uuesti esitama ega taotlema toetuseid, mis talle seadusega ette nähtud. Neid toetusi ei tule taotlelda, vaid ette nähtud toetused saadab riik ja omavalitsus sulle automaatselt pangaarvele. Sama põhimõtet saab rakendada ka ettevõtete puhul, vähendades nii nende halduskoormust kolmandiku võrra.

Kui vanaviisi jätkamise asemel soovite riigijuhtimisse oma ala spetsialistide tööd ja efektiivseid tulemusi riigi arenguks, kutsume teid oma valijahäälega toetama Eesti 200 pikka plaani. **Raplamaa rahvas saab valida 17 tippspetsialisti hulgast.**

Kultuurihübridne Raplamaa jagas parimatele tunnustust

15. veebruaril anti Rapla kultuurikeskuses tänujalal „Raplamaa tänab“ üle Rapla tippauhind Rapla Redel, Rapla maakonna hõbemärgid ja kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupi preemiad.

Mari Tammar

Sündmus oli väga hästi korraldatud, pakkudes suurepäraseid muusikaelamusi ja tuumakaid mõtteid. Sündmuse korraldasid Raplamaa Omavalitsuste Liit ja Raplamaa ekspertgrupp.

„Härrased, möödas on täpselt üks tund, kell on seitse,” parafrazeeris õhtujuht Valter Uusberg märguandeks Alu mõisahärra kuju, et kutsutud leiaksid oma istekoha ja pidulik sündmus võiks alata.

Rapla kultuurikeskuse saal oli ilusaid inimesi täis, kes taaskohtumisrõõmust mõnusalt sumisesid. Siis kõlas aga Eesti Vabariigi hümn ja seejärel sai sõna Raplamaa Omavalitsuste Liidu esimees Heiki Hepner.

„2019. aasta on vabaduse aasta. Tänavu möödub sada aastat kõige olulisematest Vabadussõja lahingutest,” alustas Hepner oma kõnet ja meenutas mitmeid saja aasta taguseid sündmusi. „Vabadussõja tähtsust ja rolli ei ole võimalik ülehinnata. Nii kaua kuni vabadus on meile tähtis, nii kaua on tähtis meile ka Vabadussõda. Kui vabadus ei ole enam tähtis, kaob järk-järgult ka vabadus ja kultuur,” nentis Hepner.

„Aasta tagasi oli mul kõnet pidades teile kõigile palve: arutame, vaidleme ja sõnastame ühiselt need suured eesmärgid ja tegevused, mis viiksid Raplamaad edasi. Eelmise aasta lõpus kiitsid meie nelja valla volikogud heaks Raplamaa arengustrateegia 2035+. Kuhu tahab Raplamaa jõuda aastaks 2035? Aastaks 2035 peaks Raplamaal elama vähemalt 35 000 õnnelikku inimest. Täna elab meie maakonnas 1. jaanuari seisuga 33 416 inimest. Kuidas nende õnnetundega on, sellest statistika vaikib. Üks on aga selge. Iga aasta peaks meie maakonna rahvaarv kasvama ligi saja inimese võrra, kui me tahame jõuda 35 000

elanikuni,” meenutas Hepner meie arengustrateegias kirjas olevat, aga nentis, et tänane marjamaa, kuhu kõik võidu jooksevad, on Tallinn ja selle ümber olev kuldne ring.

„Kas Raplamaa suudab neile pakkuda õnnelikumat elu? Ma usun, et suudab. Siin on head koolid, turvaline elukeskkond ja imeline loodus,” mõtiskles Hepner. „Siiski, Raplamaa on suuresti tundmatu nii positiivsete kui ka negatiivsete märkide poolest. Seda kuvandit on vaja muuta. Maakond peab olema palju enam tuntud ja hinnatud eeskätt oma positiivsete sõnumite poolest. See on oluline nii praegustele kui ka tulevastele elanikele. See on oluline ka turistidele ja puhkajatele, kes toetaksid maakonna majandust, ja see on oluline ka investoritele, et nad rajaksid siia oma ettevõtteid. Nii on kirjas ka meie arengustrateegias ja sellega tuleb vaieldamatult nõustuda,” rääkis Hepner ja lisas: „Aga see nõuab väga-väga palju sihikindlat koostööd ja pingutamist meilt kõigilt.”

Siis tunnustas Hepner kõiki saalis istujaid selle eest, et nad on ühel või teisel moel Raplamaad aidanud ehitada: „Ma tänan teid selle südamega tehtud suure töö eest. Kogu Raplamaa ütleb teile selle eest aitäh. Önnitlen teid kõiki meie riigi läheneva 101. sünnipäeva puhul. Elagu Eesti, elagu Raplamaa!”

Rohkem truudust ja vähem nihelemist

Õhtu esimene muusikaline vahepala oli pärimusmuusika ansambli Duo Ruut. Tegemist on ansambliga, kes on nii 2018. aasta noorte pärimusbändide konkursi võitja kui ka konkursi „Noortebänd 2018” võitja. Oli tõeliselt tore kuulda seda bändi ka Rapla publikule esinemas. Minu jaoks olid nad möödunud suve Viljandi Pärimusmuusika festivali kõige suurem ja

Rapla Redeli sai Eesti Töuloomakasvatate Ühistu esimees Tanel-Taavi Bulitko.

meeldivam üllatus.

Eriliseks teeb selle ansambli see, et kaks muusikut mängivad üht ja sama külakannelt, ent teevad seda ääretult loominguliselt, leiutades põnevaid mänguvõtteid ja kasutades huvitavaid lisavahendeid. Esitusele tulid mitmed regilauluseaded ja ka üks omaloominguline pala. Ansambli liikmed on Ann-Liisett Rebane ja Katariina Kivi.

Enne kultuurkapitali preemiate jagamist tegi Valter Uusberg kokkuvõtte kapitali 2018. aasta tegevusest. Raplamaa ekspertgrupi toetuste jagamise eelarve oli 116 743 eurot, ent taotlusi laekus kokku 247, kogusummas 281 302 eurot.

„Toetati maakondlike, piirkondlike, üleriigiliste ja rahvusvaheliste kultuuri- ning spordisündmuste korraldamist siin Raplamaal, ent ka Raplamaa esindamist väljaspool. Toetati ka Raplamaa kultuuriajaloo uurimist, Raplamaad tutvustavate kirjutiste väljaandmist, olulise pärandi säilitamist

Kultuurkapitali elutöö preemia pälvis Sillaotsa Talumuuseumi hing ja hoidja Jüri Kusmin.

ja soetusi kollektiividele,” rääkis Uusberg. Samuti toetas kultuurkapital unikaalseid koostööprojekte: Raplamaa laulu- ja tantsupidu „Üle õue

õunapuu” ja vabaõhulavastust „Rapla 1941”. Toetatavaid teemavaldkondi oli veel mitmeid, mida Uusberg nimetas. „Kui kõigele sellele eelneva-

le mingit ühisnimetajat leida, siis pakuksin välja ühe telje. See oleks maalise ja linnalise kultuuri kõrvutamine. See on võib-olla minu kiiks, aga

Õhtu esimene muusikaline vahepala oli pärimusmuusika ansamblilt Duo Ruut.

Fotod: SIIM SOLMAN

Kakskümmend viis aastat Märjamaa aleviga seotud mees Villu Karu võtab vastu Rapla maakonna hõbedase vapimärgi.

mulle tundub, et me püsime sellel teljel ning ühtlasi ka Raplamaal tervikuna igapäevase omastel põhjustel. Vahel aimub, kui palju on selles endale truiks jäämist või enda eest põgenemist. Samas linnaline kultuur on domineerivam ega jäta meidki puutumata. Nii et tunnistagem – oleme omamoodi jalgupidi maal, aga peadpidi linnas.

Kultuurilises mõttes oleme hübriidid nagu mingil üleminekualal. Metsaveeres oleme metsaveererahvas, nagu Andres Ehin meid kunagi Raplamaa teabevihikus tähistas, mõtiskles Uusberg ning nentis, et selle kultuurihübriidiks olemisega pole alati kuigi kerge toime tulla. „Selleks vajame keskmisest tugevamat omakultuuri identiteeti. Alles

teatava aja möödudes, kui oleme olnud piisavalt koos koha, siinsete inimeste ja aastategadega, kerkivad kuskilt esile maakultuuri tegelikud võtmemoistad – kohavaim ja kogukonnatunne,” jätkas Uusberg ja jõudis lõpuks selleni, et kui prooviksime kuulata Raplamaa Kohavaimu, kuuleksime teda ütlemas: „Rohkem truudust, sõbrad, ja vähem nihelemist!”

Tulge maa peale!

Õhtu teine muusikaline vahepala oli samuti duo, ent sedakorda klassikatahtedest koosnev duo viiuldaja Katriina Maria Kits ja tsellist Marcel Johannes Kits. Nad pakkusid väga mitmekülgse kava, milles oli nii väljapee-

tud klassikat kui ka kirglikku tangot.

„Mulle meeldib väga, kuidas meie muusikaline kujundus sobib üldisema kava ülesehitusega, sest nüüd me läheme väärismetallide, hõbeda ja kulla juurde ja siin on alati mängus kirg,” juhatas Uusberg vaimukalt sisse kõige väärismetallide tunnususte jagamise.

Kui jõudis kätte aeg anda üle kultuurkapitali elutööpreemia ja selle saajaks kuulutati Jüri Kusmin, oli laureaati silmnähtavalt üllatunud. „Te olete mind täiesti rivist välja löönud, see on täiesti uskumatu!” ütles Jüri ja tunnistas, et tema kui kunagine Kultuuripärlitunnustuse saanu on juba kutseline tänuõhtutel käija

ja nii tuli ta ka sellel korral lihtsalt sündmust kaema. „Aga midagi säärast ühele pensionärile, tulge nüüd maa peale,” oli Jüri siiralt üllatunud ja hämmeldunud, mis ajas saalis istuva publiku muidugi lõbusalt muhelema. „Nii kõrget tunnustust poleks ma iial isegi unes näinud, aga loomulikult olen ma tänulik. Aitäh!” ütles Jüri lõpetuseks.

Rapla Redelit ja Raplamaa kuldset vapimärki vastu võttes ütles Tanel-Taavi Bulitko, et see on tema jaoks suur au. „See 24 aastat, mida ma Raplamaal oma töömeheteest olen teinud, on siis järelikult välja paistnud. Ma ise loodan, et see on olnud pühendumine oma hobile, mis on kasvanud minu tööks. Ma tänan ka meie töökollektiivi ning ma loodan, et meie ettevõtte asub küll Raplamaal Kehtna vallas, kuid on tuntud nii Eestis, Euroopas kui ka üle kogu maailma. Ma usun, et see tegevus, põllumajandus, maaelu, loomakasvatus ja toidu tootmine, millega me tegeleme, kõnetab meist igaüht. Aitäh, Raplamaa!”

„Oleme tänulikud ja õnnelikud,” võttis Valter Uusberg õhtu kokku.

Õhtu viimane sõna jäi aga Thea Paluojale ja tema lauluõpilasele Kert Markus Valdekile, kes esitasid kaks laulu. Viimane neist oli kõigile kaptenitele pühendatud laul (ja kaptenid on Thea sõnul kõik need inimesed, kes tunnustatud said või maakonnas asju eest veavad), nii et pühendatult võisid tunda end kõik saalis viibijad.

„Ainult julgeid hoiab torm ja marutuul,” kõlasid uhkelt Kert Markuse esituses laulusõnad. Tööpööst, ainult julgeid hoiab torm ja marutuul.

Preemia saajad

Rapla Redel ja maakonna kuldne vapimärk

Tanel-Taavi Bulitko – Eesti Töuloomakasvatajate Ühistu esimees, kelle juhtimisel on ettevõtte olnud pidevas arengus. Põllumajandussektoris tuntakse ettevõtet hästi nii Eestis, Euroopas kui ka kogu maailmas.

Rapla maakonna hõbedane vapimärk

Jaak Karp – Rapla Korvpallikooli tegevjuht, korvpallipüramiidi ülesehitaja, maakonna esindusmeeskonna Avis Utilitas Rapla manager.

Villu Karu – kakskümmend viis aastat Märjamaa aleviga seotud mees, kes on olnud Märjamaa alevivolikogu esimees, seejärel ühinenud valla volikogu esimees, alates 2013. aastast kuni 2018. aastani Märjamaa vallavanem.

Laine Rokk – Rapla maakonna kauaaegne koolispordi eestvedaja ning spordivõistluste organiseerija ja läbiviija.

Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupi preemiad

Kultuuripärl

Riho Pohla – tulihingeline rahvatantsujuht, kes juhendab tantsurühmi nii Märjamaal, Kehtnas kui ka Rapla vallas. Samuti jagab tantsuhimu Vahtra tugikeskuses, esindab maakonda sõpruslinnades piiri taga ja korraldab mitmeid sündmusi.

Elutööpreemia

Jüri Kusmin – pikaajalise ja südamega tehtud kultuuriloolise ja looduskaitse töö eest. Sillaotsa Talumuuseumi hing ja hoidja.

Kultuuripreemiad

Armar Paidla – pikaajalise ja südamega tehtud töö eest ajalehe Rapla Teataja toimetamisel ning arvukate kodukandi raamatute väljaandmise eest.

Kristel Aer – kontsertsarja Juuru Orelisuvi kauaaegse korraldamise eest.

Tekla Tappo – professionaalse viiuliõppe vedamise, propa-geerimise ja traditsioonide hoidmise eest.

Raul Kivilo ja MTÜ Järvakandi Vibuklubi Ilves – tublidele vibusportlastele, klubi presidendile ning eestvedajatele.

Rapla Maakonna Noorte Puhkpilliorkester ja peadirigent Tõnu Soosõrv – puhkpillimuusika hoidmise ja järjepidevuse eest. Kollektiivil täitub 20 aastat koosmusitsemist.

Aastapreemiad

Eve Haggi – rakendisportlane, kes võitis 2018. a rahvusvahelisel rakendisportdivõistlusel hobuste üherakendivõistluse ja lunastas sellega MM-i pääsme. Sündmuse „Tori hobusega Raplamaal” korraldaja.

Taavi Niinemets ja Esko Allika – veoautoralliga tegelev ekipaaž, kes on 2018. aasta EMV10 klassis Eesti meistrid.

Anne Aaspõllu – Märjamaa muusika- ja kunstikooli kunstiõpetaja, tegevkunstnik, hea silmaga fotograaf, mitmete õpilassündmuste korraldaja.

Sandra Plamus – noor sumomaaadleja, Vana-Vigala 7. klassi õpilane, kes on võitnud hulgaliselt auhinnalisi kohti, sh U18 vanuserühmas sumo MM-i I koht.

Tauno Sau – Kaitseliidu Rapla maleva saalihoki naiskonna treener, kes viis naiskonna 2017/2018 hooajal meistriliigas pronksile.

Kristi Hinsberg – professionaalne ja loominguline kontsertmeister, kes töötab Rapla muusikakoolis ja on olnud pikaajaline organist Rapla kirikus.

Liivi Erm – professionaalne lasketreener, kohtunik ja hinnatud abiline koolinoorte ja täiskasvanute võistluste läbiviimisel. Tema õpilased on tulnud Eesti meistrivõistlustel medalitele.

Marko Kreuz – Raplamaa vabatahtlik spordielu edendaja. Vigala korvpalli karika, Vigala võrkpalliturniiri, rannavolle, Vigala ÖökossVolle 2018 korraldaja.

Ants Uustalu

tunneb, et ta on just seal, kus ta olla tahab

Kui mõelda, kes on see inimene, kelle nimi seostub Raplamaal kõige enam toidu ja kokandusega, tuleb esimesena paljudel ilmselt pähe Ants Uustalu. Populaarsust on ta aastatega kogunud peakokana nii meil kui ka Londonis, teinud erinevaid kokasaateid ning toitlustanud ka vabariigi aastapäeval presidendi vastuvõtule kutsutuid.

Helerin Väronen

Üle viie aasta on Uustalu pidanud Kuimetsa metsade vahel Ööbiku Gastronoomiatalu, mille kuulsus on levinud ka Eestist kaugemale.

Paar päeva enne meie kohtumist läks eetrisse saate "Eesti parim pagar" neljas hooaeg, kus Ants on olnud algusest peale kohtunik. "Läbi aegade on seal olnud selliseid teravaid pliiatseid. Kui sa alguses seda retsepti loed, mõtled, et see ei tohiks toimida, kuid mingil põhjusel maitsevad," sõnas Ants ja kiitis saates osalejaid. Proovige ise suvel kuumahju ees küpsetada, samal ajal kui kaamerad käivad ja kohtunikud kritiseerivad. Nii et need, kes selles saates finaali jõuavad, on tõeliselt tugevast puust inimesed ja väga hea käega.

Vabariigi aastapäeva tähistamiseks

Üks koht, kus Ants oma teadmisi ja oskusi on demonstreerinud, on presidendi vastuvõtt Eesti Vabariigi sünnipäeval. Ta on olnud seal 5-6 aastal nii taustajõuna kui ka pakkunud enda menüüd. Sel aastal tahaks ta aga olla sel päeval vaba. Presidendi vastuvõtul toitlustamise periood on tema jaoks läbi, lisas Ants Uustalu.

Muidugi ei saanud jätta küsimata, mida ta soovitaks pidupäeval eestlastel oma toidulauale panna. Traditsioonilist pidulauda Ants väga ei toetagi, konkreetset söögisoovitust ta aga ei anna ja soovitab sel korral riigi sünnipäeva teistmoodi pidada.

"Minu arust võiks seda päeva tähistada üldse väliresoranis või koos sõpradega süüa tehes. Eesti Vabariigi sünnipäeval võiks olla seda koostegemist rohkem ja katsetada retsepte, mida ei ole varem tehtud.

Kui me aga räägime Eesti kohalikust toidust, siis on riigi sünnipäev kehval ajal. Keldrid on selleks ajaks tühjad ja loomad metsas kadunud. Täiesti vale aeg pidude jaoks! Ma ei arva küll, et see sünnipäev peaks olema mingi suure söögi ja alkoholiga, see võiks olla matk või midagi muud toredat. Vaba aeg on nii kallis, et tehke perega midagi, näiteks metsas lõket. Ma ise üritan küll võtta vaba päeva. Ehk lähen metsa, kuid kindlasti ma ei tee süüa seekord," arvas Ants.

Oma juurtelt on mees hoopis Saaremaalt pärit. Ööbiku taluni tõi teda aga armastus rehielamu tüüpi majade vastu. Pärast Londonist tagasitulekut tekkis Antsul soov seda tüüpi maja osta, mida saaks ise korda teha, ning tema tee ristus Ööbiku taluga. Järgmine aasta saab see talu 100 aastat vanaks ja on lootust, et selleks ajaks on see lõpuks päriselt valmis. Maja ehitajast teab Ants rääkida, et väidetavalt oli tegemist ühe Rapla tellisetehase omanikuga, kes tõi maja ehituseks tellised hobuvankriga üle raba. Vene aja saabudes sattus peremees aga Siberisse.

Enne minekut andis ta suusõnalise lubaduse elada ja talu edasi ehitada ühele oma sõbrale. Tollel sündis seal majas kolm tütart, kellest üks on nüüd maja vaatamas käinud ja väga õnnelik, et tema sünnikodu on taastatud.

Maja ostmise aastal, 2010, ei paistnud hoone võsa seest

väljagi. Ants ütles naerdes, et paljud kohalikud imestasidki, et kuidas see maja sinna tekkis, teadmata, et see on seal juba 100 aastat olnud. Kolhoosiaja lõpust saadik ei elanud seal aga kedagi, nii et alguses oli see ikka väga õnnetus seisus. Ants viipas käega, näitamaks, kuskohas oli olnud põrand mädanenud ja millised palgid jättis ta meelega alles, et oleks näha, millised olid hoone veekahjustused. Peale püstpalkseinte on alles originaalsed paekivimüürid. Kõik muu on jupphaaval lahti võetud ja uuena üles ehitatud. "Midagi ilusat siin alguses ei olnud, kuid mulle ikkagi meeldis, kuna see oli käsitöötellis, Raplast pärit," sõnas Ants.

Taastamis- ja renoveerimistööd hakkas Ants tegema pärast majaostu, kuid suurem ehitamine sai alguse 2015. aastal. Selle aasta eesmärk on peale suure saali ehitustööde, mis peaaegu lõpusirgel, valmis teha terrass ja väliköögid. "Tööd on selle kohaga palju olnud ja jõudumööda teen edasi. Mulle see meeldib, protsess on nii äge olnud," sõnas Ants rahulolevalt.

Austa koka aega

Ööbiku gastronoomiatalu on Ants pidanud nüüdseks viis ja pool aastat. Restoran on lahti kolmapäevast pühapäevani. Kõige tihedam aeg on Antsu sõnul novembri keskelt jaanuari lõpuni. Puhkepäevad olid küll viimati 24. ja 31. detsember ja üks tiimipidu. Ants loodab, et pärast kiiret veebruari lõppu tuleb märts rahulikum.

"See periood, kus oled 60 päeva tööl, ei ole normaalne. Detsemb-

Üle viie aasta on Ants Uustalu pidanud Kuimetsa metsade vahel Ööbiku Gastronoomiatalu, mille kuulsus on levinud ka Eestist kaugemale.

Foto: SIIM SOLMAN

ris pidin iga päev ära ütlema viiele seltskonnale. Mõtlesin, kas Tallinnas ka süüa saab või mis toimub. Aga üks jõulude ajal ongi head restoranid alati täis,” sõnas Ants ja lisas, et tal pole poole aasta jooksul olnud vaba hetke. Suvest saadik seisab tal garaažis sepa valmistatud lauapealne grill. Selleks aga, et hakata klientidele selle peal süüa tegema, oleks Antsul vaja kahte vaba päeva, et läbi mõelda tooraine, teha menüü ja ise seda proovida. Lootust on, et märtsis ta leiab lõpuks need paar vaba päeva. Selleks ajaks normaliseeruvad ka järjekorrad.

“Praegu on järjekord umbes kaks nädalat, seda ollakse valmis ootama. Aga kui sul järjekord restorani on kaks ja pool kuud, siis klient ei viitsigi enam helistada. See hull defitsiit hakkab ühel hetkel sulle endale vastu töötama. Helistada tasub küll ikka, kuigi selline renomee on juba tekkinud, et Ööbikule ei saa sööma tulla, see on pidevalt kinni.”

Üks teenus, mida Ööbiku pakub, on kinkekaart, mida saab kasutada nii õhtusöögi kui ka koolituste jaoks. Kuid vahel juhtub sedagi, et kinkekaardi omanik avastab ühel hetkel, et selle kehtivusaeg on läbi. “Selle kaardi eesmärk ongi see, et ma saan sellega planeerida oma restorani inimeste voogu. Kui inimene laseb tähtaja üle, siis ma ei saa midagi teha. Kui me neid reegleid paika ei pane, lagunebki maailm ära. Kui natukene on läbi, nädal-kaks, siis muidugi saab. Aga kui ikka pool aastat möödab, siis enam mitte. See näitab inimese enda distsipliini ja suhtumist elusse,” seletas Ants.

Gastronoomiatalu kui elustiil

Ühtegi negatiivset kogemust Antsul klientidega olnud ei ole. Ööbikule lähevad siiski inimesed, kes on väga toiduteadlikud ja intelligentsed. Vahemaa, hind ja etteteatamine paneb kliendibaasi paika. Sõbrapäev oli aga restorani jaoks huvitav. Üks naine oli pool aastat väga tahtnud Ööbikule sööma tulla, kuid ei olnud saanud. Lõpuks tegi mees talle restoranis käigu sõbrapäeva üllatuseks, reserveerides restorani ainult neile kahele. Selliseid ekskluusiivseid külastajaid käib Ööbikul teisigi, täitsa tavaline on, et tullakse helikopteri, limusiini või eraautojuhiga. Ka Valgast ja Kihnust on just selle restorani pärast kohale sõidetud.

Nii et sellel kohal linnast väljas on oma võlu. Ja mitte ainult klientide jaoks. Ka Ants ise leiab, et ta on oma karjääris just õiges paigas. “See on see koht, kus ma tahan kõige rohkem olla, siin on mõnus. Saan ise süüa teha, saan ise teenindada, saan kõike ise teha. Meil on ka väga äge tiim, kes on kõik see aeg minuga koos töötanud. Nad on tublid inimesed, kes teevad oma tööd suure pühendumise ja armastusega.”

Restorani minnakse mitte

ainult selleks, et kõht täis saada, vaid selleks, et saada head emotsiooni toidust, disainist ja teenindusest. Ants sõnabki, et see talu ise on olnud hästi paljudele eeskujuks. Paljud tulevad ja leiavad, et hakkavad samuti maal olevat talu korda tegema, kuna Ööbiku disain on lihtsalt niivõrd inspireeriv.

Antsu jaoks on gastronoomiatalu pidamine elustiil ja kuigi tal ei ole kogu tegutsemise aja jooksul olnud kuud, mil ta ei ole omadega plussis olnud, ei pea ta seda kohta äritegemise eesmärgil. “Täitsa huvitav on see viis ja pool aastat olnud, endal on selline tunne, et alles nüüd hakkab süüa tegema. Restorani mõttes on viis aastat selline 20-aastane noormees, kes on juba saanud midagi aru, kuid pikalt on veel minna,” sõnas Ants ja lisas, et paljud restoranid lähevadki esimese viie aasta jooksul pankrotti, eriti kui ei tehta asja südamega.

“Ega see restorani pidamine ole mingi meelakkumine. Kõik need asjad, mis restoranil pärsivad kõrget kasumit, on meil kõige kõrgemad. Meil on käibemaks 20%, mujal Euroopas on see 4, meil on elekter üks Euroopa kallimaid, tooraine on ülikallis ja tööjõumaksud on meil jube kõrged. Eestis restorani pidades pead olema tõsine fanaat.” Ants ise ei kurda, kuna renti ta maksma ei pea ja tal on tubli personal. Oma restorani reklaamimisega ei ole ta ka pidanud ülemäära vaeva nägema. Jutud koha headusest liiguvad suust suhu.

Suure restoraniga võrreldes on külastuste arv küll tagasihoidlik, kuid vahe on ikka sees, kas panna rõhku kvaliteedile või kvantiteedile. “Ma ei ole see inimene, kes teeb äri numbrite pärast, ma teen seda sellepärast, et mulle meeldib seda teha. Kui mõistlikult majandada, saab hakkama. Kasutad mõistliku hinnaga toorainet ja võtad sellest 100% ja rohkemgi,” seletas Ants.

Turundusartikliks on puhas toit ja vanad traditsioonid

Ööbiku Gastronoomiatalu teenuste hulka kuuluvad viimased kaks aastat ka rabamatkad, mille käigus lõkkel süüa tehakse, ning kooskockamised. Mõlemad on rahva seas ääretult populaarsed, nii et tahe hästi süüa ja ise süüa teha on eestlastele aina omasem.

Eestlase toidukultuur on küll ajaga päris palju muutunud, kuid Antsu arvates muutub see väga õiges suunas. “Meie toidulaud muutub tervislikumaks ja kergemaks. Eestlane on tegelikult väga toiduteadlik inimene võrreldes teiste rahvastega. Kui suurriigid lähevad võileibade ja jumal teab mille peale üle, siis eestlane kokkab ikka päris palju kodus ja meil on säilinud väga palju seda sissetegemise oskust. Marineerimine, hapendamine, saiade-leibade küpsetamine - need on oskused, mida näiteks rootslased täitsa taga nutavad.

60-ndatel võttis valitsus vastu otsuse, et teevad igasse ilma-kaarde suure lao, kuid sellega kaotasid nad ära oma keldrid, ei olnud vajadust varuda.

Ma usun, et oleme riik, kus saab tervislikult toituda. Juba täna ma näen, kui toiduteadlikud on noored. See on tore, et inimesed uurivad, millest on toit tehtud ja kuidas seda teha,” rõõmustas Ants ja lisas, et just meeste hulgas kasvab see teadlikkus aina enam. Tal endal on palju sõpru, kes tahavad koos temaga kokata.

Need vanad oskused ja teadmised võiks Antsu arvates olla just see meie Nokia, et me saaks ka saja aasta pärast head hapendatud kurki. Vinnutamise ja kuivatamise osas oleme tema arvates küll veel lapsekingades, kuid ka see trend kogub meil aina enam populaarsust.

“Sellised asjad on elus ägedad, see loob toidukultuurile vundamenti ja selle eest tuleb seista ning seda säilitada,” sõnas Ants ja lisas, et samas ei tohi ära unustada ka uusi tehnoloogiaid ja nüüdisaegsust.

Kuidas aga turundada Raplamaad toidu abil? Peale kartulivorsti ei seostu ükski toit otseselt Raplamaaga, kuid turunduse võtmeguriks võiks Antsu arvates olla meie põllumehed. “Raplamaa restoranid saavad ägedad olla siis, kui sul on äge tooraine. Kui sul seda ei ole, võid sa vehkida nugaodega palju tahad, see ei tööta,” sõnas Ants. Ta arvas, et me peame üles leidma need põllumehed ja talunikud, kes on oma toote üle uhked, ja neid senisest enam pildile saama.

Oma toidukoolitustega on Ants kaks aastat kohaliku toidu väärtuslikkuse teemat tõstatanud, kuid ühel hetkel tuleks tööle saada ka OTT (otse tootjalt tarbijale). Kohilas see toimib, mujal vajab veel mingit tõuget. Ants on aga optimistlik ja usub, et ühel päeval saab see toimima.

Paar päeva enne intervjuud saabus Ants Barcelonast, kus peale huvitava kogemuse, kuidas kokad vahetpidamata leti taga süüa teha kütsid, sai ta proovida huvitavaid mereande, mille täpset nimetust Ants õel-dagi ei osanud. Pildil nägid need välja nagu molluskid või konnajakalad. Kõige veidram toit valmis aga kunagi “Ringvaate” saates, kus otsustati, et süüa tuleb teha rotist. Looma tapmine oli küll hull, kuid maitse ei olevatki Antsu sõnul koos pähkliõli ja röstleivaga kõige halvem olnud.

Kõige enam naudib Ants ise Vahemere kööki, kuna ta on suur mereandide fänn. Ja eriti heaks peab ta selles valdkonnas Hispaania kööki. Skandinaavia köögi puhul hindab Ants selle innovatiivsust. Iga riigi köögil on aga midagi huvitavat pak-kuda.

Ööbiku Gastronoomiatalust lahkudes tuleb tõdeda, et pak-kuda on sel kohal paljutki ja nii restoran kui ka selle peremees Ants Uustalu on tõelised Rap-lamaa pärlid, mis/kes pakuvad ehedaid emotsioone ja rikkalikult inspiratsiooni.

Vastulause 13. veebruari Raplamaa Sõnumite juhtkirjale

Jaune Riim,
Sihtasutuse RAEK
projektijuht

Väljavõtte juhtkirjast: „*Me kõik teame, et Raplamaast ei tea Eestis mitte keegi õieti mitte midagi. Kõik küsivad, et mis paik see veel on, kas seal keegi elab ka?*”

Sellist üldistust ei saa kasutada nende inimeste kuuldes või nende lugemislaua, kes on seisnud ja töötanud kasvõi

päeva turismimessil ning ise kuulnud, kuipalju tegelikult inimesed Raplamaa kohta teavad. Jah, on teenuseid ja ettevõtteid, mida (veel) ei teata ja see ongi tore, sest see annab turistile võimaluse tulla meie kaunist ja paljude põnevate teenustega maakonda avastama.

„Hall tsoon“? Vaevalt küll neile, kes tulevad ja ütlevad, et eelmisel aastal me käisime Raplamaal seal ja seal, kas teil on sellel aastal uudiseid. „Jah, meil on! Meil on külalisi ootamas Eestis ainulaadne Parvematrade uus ja seni kõige suurem ujuv seminarimaja, Ööbiku gastronoomiatalu uus suur saal, Filmitalu ja uus Rapla kino on kohe avatud ja seal tuleb NÖFF (Ah te ei tea? Kohe räägime teile!). Me korraldame giidiga tuure ja ootame teid vaatama meie uut ja uhket Rapla keskvaljakut jne.

Meil on palju sündmusi, mida leiata uuest trükisest ja maakonnaportaalist Raplamaa.ee. Oleme Tallinnast vaid tunniajalise (auto- või rongi-) sõidu kaugusel. Tulge meile külla, sünnipäeva pidama, sauna, korraldage töökaaslastega väljasõiduseminar.

Ah soovite lastega tulla? Siis sobivad kindlasti Indiaanikojad, Huskypark, uus Paluküla Mäe talu ootab oma loomadega lapsi, Filmitalus saab ise multikat teha, Atla mõisas on jõulu ajal piparkoogikuningriik ja kohe avab sealsamas ukseid maiustuste kuningriik. Piparkoogikuningriigi perenaine Kristel Luige kinnitas, et vaid detsembrikuus käis Atla mõisas üle tuhande külastaja.

Tõepoolest - nad ei maganud seal. Ja seepärast ei kajastu ka majutuste statistikas, mis on seni ainus number, mida statistikaamet turismivaldkonnas kogub ja järjestab. Kuulsin ja nägin ka ise seda rahvusringhäälingu uudist, kus Raplamaa on majutujate arvu poolest viimasel kohal, kuid minu kõrvust läks see osa mööda, et on „nii mõttetu ja igav maakond“.

Oleme oma maakonda tutvustanud mitu aastat just päevaste väljasõitude sihtkohana. Meil käib väga palju Tallinna koolide grupe. Usun, et lapsevanemad on väga tänulikud, et nii lähedal on lastel põnevaid paiku

avastada ja ei pea kulutama ööbimise peale. Ei ole mõistlik kodust tunni-ajase sõidu kaugusele magama jääda. Mitte sellepärast, et hall ja igav, vaid et kodu on lähedal. Kahjuks aga meie maakonna ja ettevõtete päevakülalised ei kajastu mitte kuidagi turismistatistikas.

Pärast kolme pikka ja töist messipäeva lugeda lehest, et „*Rapla maakonda ei viitsita müüa*“, teeb kurvaks ja jõuetuks. See, et keegi räägib ligi 70 aastat tagasi moodustatud Raplamaast kui „*uusmoodustisest*“, on tänasel päeval lugedes pehmelt öeldes veider.

See, et ajakirjaniku arvates „Rabavalt ilus Raplamaa“ on kahemõtteline, on vähe öeldud. Meie meeskonna mõte oli, et see on paljumõtteline. Ja olgem ausad ja uhked - meie Raplamaa on rabadest tulvil ja ilus!

„*Noorukesed missikandidaadid*“ tõmbasid meile laupäeval kõvasti tähelepanu, samuti reedel Miss Raplamaa 2018 Anni Velks. Ka TV3 uudised märkasid missi abil meid. Kes misside kohta huvi tundis, sai teada,

et Raplamaa on ainus maakond, kus valitakse järjepidevalt juba 25 aastat maakonna kauneim neiu. See, et messil sisukust ei olnud? Sedasi saab öelda vaid see, kes tegelikult kohal ei käinud või kui käis, siis ei süvenenud Raplamaa stendis pakutavasse. Ilmselt ka mitte sellesse, et meil on Raplamaal ette valmistatud ja atesteeritud giidid, kellelt olid messil reaalsed pakkumised väljas, ning et meie ettevõtjad reaalselt vahetasid kontakte firmadega, kes on huvitatud tulema Raplamaale oma gruppidega, seminaridega jne ning õpetajatega, kes korraldavad õpilastele bussiekskursioone.

Ajakirjanik ei ole tõenäoliselt sattunud kaunile sügisel laupäeval Mukri rabasse, kus ei ole vaba parkimiskohta ja seal on korraga kaks bussitäit matkajaid.

Ma olen nõus juhtkirja pealkirjaga, et me KÕIK võiksime Raplamaa üle uhked olla. Teeme ehk koos midagi Raplamaa parema tuntuse ja hea maine nimel, et päriselt ka parem saaks.

Venemaa ei saa Nord Stream 2 ehitada üksi

Urmas Paet

Nord Stream 2 arendamine jätkub täiskiirusel hoolimata sellest, et tõsist muret on väljendanud paljud Euroopa riigid, sealhulgas Poola ning Balti riigid, aga ka Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament.

Seda põhjusel, et Nord Stream 2 suurendaks Euroopa energiasõltuvust Gazpromi gaasist ning see on otseses vastuolus Euroopa Liidu energialiidu põhieesmärgiga, milleks on vältida liiga suure turuosa sattumist mõne välise tarnija kätte ning seetõttu Euroopa energiasõltuvuse nõrgenemist.

Mis iganes põhjused on Venemaa pingutuste taga rajada Nord Stream 2, siis üks on selge – Venemaa ei saa seda trassi ehitada üksi. Mitmed Euroopa firmad teevad selle ehitamiseks Gazpromiga koostööd. Kuid veelgi olulisem on, et ilma Saksa valitsuse nõusoleku ja toetuseta poleks seda võimalik teha. Seda projekti poleks võimalik teostada, kui Saksa valitsus ei ignoreeriks neid, kes on Nord Stream 2 osas kriitilised, sest näevad lühiaja-

lise majandusliku kasu kõrval palju pikemaajalisi põhimõttelisi julgeolekulisi, poliitilisi, aga ka majanduslikke riske.

Nord Stream 2 rajamine ning Saksa valitsuse toetus sellele projektile on otseses vastuolus Euroopa energialiidu eesmärkidega vähendada sõltuvust välistest energiamüüjatest. Nord Stream 2 jätab tähelepanuta paljude Saksamaa liitlaste mured ning annab Venemaale täiendavad strateegilised võimalused Euroopa mõjutamiseks, sest suurendab Euroopa energiasõltuvust Venemaast.

Nord Stream 2 rajamine tekitab vastuolusid ka EL-i liikmesriikide vahel ja seda ajal, kui ühtsust ning koostööd on väga vaja. Värske näide on siin teise suure Euroopa riigi – Prantsusmaa täpsustunud positsioon, mis soovib EL-i gaasidirektiivi täiendamist nii, et EL-i reeglid torujuhtmetele kehtiksid ka nende ühenduste puhul, mis on väljaspool EL-i, kuid mille kaudu eksporditakse Euroopasse gaasi. Nii peaks gaasitoru opereerimine ja gaasiga varustamine olema selgelt eraldatud. Nord Streami puhul tegeleb aga mõlemaga Gazprom. Seega ei vastaks Nord Stream 2 nendele uutele võimalikele reeglitele. Prantsusmaa nagu enamik teisi EL-i riike ei taha Euroopa sõltuvust Venemaast suurendada ega kahjustada EL-i strateegilisi huve.

80% Saksamaal kasutatavast gaasist tuleb Gazpromilt ning Nord Stream 2-ga langeb ka Saksa energiasõltumatus oluliselt. Negatiivne mõju on ka kogu Eu-

roopa Liidu energiasõltuvusele ning lükkab veelgi kaugemale Euroopa energiapoliitika eesmärkide täitmist. Saksamaa on aga ignoreerinud nii teiste EL-i riikide, NATO kui ka USA muret ja hoiatusi ning tegutsenud Nord Stream 2 toetades ka Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja suurema osa Euroopa Nõukogu tahte vastaselt.

Euroopa julgeoleku ja energiasõltumatuse suurendamise seisukohalt on oluline, et Saksa valitsus muudaks oma poliitikat Nord Stream 2 suhtes, lõpetaks ka EL-i gaasidirektiivi ettevalmistamise blokeerimise ning asuks Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendiga samale joonele. See on väga oluline ka Euroopa Liidu ühtsuse seisukohalt julgeoleku- ja energiavaldkonnas, kuid selle mõju ulatub kaugemalegi.

Nord Stream 2 kasu läheb ennekõike Kremlile, Gazpromile ja mõnele Euroopa firmale. Tõsine poliitiline ja julgeolekuline risk jääb aga Saksamaa ja teiste Euroopa Liidu riikide õlgadele. Saksamaa ei peaks mõne oma firma majandushuvi seadma kõrgemale Euroopa kui terviku huvidest ja väärtustest, sest see alavääristab ka Euroopa solidaarsuspõhimõtet, mis on EL-i koostöö oluline alus. Seega jääb lootus, et Saksa valitsus mõtleb põhjalikult järele ja muudab Nord Stream 2 osas kurssi ning pühendub kogu Euroopa energiasõltuvusele ja -sõltumatuse tugevdamisele.

Eesti ime

Igor Gräzin

Olukorras, kus 1918. aastal Põhja-Baltimail õiget võimu ei olnud – Saksamaa ja Venemaa olid lagunened, Soome alles sündimas –, oli riigi valmistege mine nendes oludes uskumatu samm.

Kuigi vapralt sõjalise tasakaalu hoidmine ja üleoleku saavutamine lahinguväljal tegid riigi loomise võimalikuks, oli tarvis veel üht tähtsat ja olulist faktorit: riigimehe ja juristi mõistust. Ühelt poolt tuli võim kehtestada ja teiselt poolt vajas võim korraldamist, et lõpuks sünniks riik. Keerulisemaks tegi olukorra seegi, et Eesti Vabariiki polnud riigina varem eksisteerinud.

Mõtleme korraks alternatiivsete võimaluste peale. Tulevad näiteks Eesti 2. diviisi, soomusronglased ja kuperjanovlased jaanuaris 1919 Tartusse ja kehtestavad sõjalise võimu: patrullidega püssimehed tänavatel, öise liikumise keeld, kodanikelt relvade äravõtmine jne, aga mis saab edasi? Varem või hiljem tulnuks see võim ikkagi kellelegi üle anda – sõjavägi ei saa olla igavesti korrapidaja. Kõik oli teisiti, sest sõjavägi ja kodanikud teadsid, et nad kehtastavad riiki ja täidavad riigi korraldusi.

Või näeme mõttes kuperjanovlasi ja soome vabatahtlikke Paju all ja liikumas Võnnu poole – mis saab edasi? Üks relvastatud rühm (Landeswehr) meeleheites teise vastu. Noh, võitsime, mis edasi? Kes õieti võitis ja mille? Kas edasi koju? Ma arvan, et meil on peaaegu võimatu ette kujutada seda tohuvabohu, mis nende aegade sõjaväelajadel valitses – kes oli kus, kus jooksis rinne ja kus lõppes tagala, kus olid omad ja kus pooleldi omad teistega segi. Kuid kogu see segadus omandas väga selge tähenduse, kui oli

aru saada, et siin on Eesti riik ja tema sõjavägi, kes peab korraldust viisil oma Vabadussõda.

Eesti sõjaväe üks üleoleku faktoreid oli see, et tal oli olemas oma tagala, mida ei pidanud kartma ja kust tuli tuge, alates moraalsest ning lõpetades villaste käpikute ja kartulikottidega. Korraline Eesti sõjavägi anarhia vastu.

Ühesõnaga, kõik tähtis ja sõjaline omandas tähenduse seepärast, et oli selgelt väljendatud tahe ja sisemine veendumus – me oleme riik. Riik, mis imevael lõi korra majja, andis sõduritele elumõtte ja kodanikele kohusetunde. Eesti riik sündis mitte ainult vaprusest, vaid ka riiklikust tahtest ja tarkusest. See on imetlusväärne, kui targasti nendes juhuslikes oludes, kiiruga ja püssipaukude taustal, koostati Eesti iseseisvusmanifest, mis juriidilise dokumendina on kehtiv tänagi.

Juhan Liiv oli 1905. aastal kirjutanud: „Ja nõnda on elukiik. Ükskord, kui terve mõte. Ükskord on Eesti riik.“ Aga seda, kuidas ja millal, ei osanud ette näha temagi geniaalne mõistus.

Euroopasse on taas saabunud segased ajad: kontrollimatud põgenikevoolud, vanade poliitiliste parteide lagunemine ja uute tundmatute tulek, vaimuelu ja hariduse kriis, seni nähtamatute rahvahulkade tulemine Euroopa suurlinnade tänavatele, vastasseis Venemaaga...

Ajal, mil maailma räsivad uued tuuled, tekitades Euroopa rahvastes kõhkluksi ja kahtlusi oma riikide suhtes, peame meele pidama, et lausa imeteona on meile pärastatud Eesti Vabariik, mille eest peame kõik ühiselt seisma. Ainult nii saame hoida Eestimaa suurimaid väärtusi – meie vaba riiki ja meie inimesi. Kaunist saabuvat vabariiki aastapäeva kõigile!

Hea lugeja!

Seekordne „KuKiTeMuKi” pöörab pilgu vabariigi aastapäeva poole, mõtiskleb eesti keele ja kultuuri üle, rändab tõe ja õiguse radadel ja randub lõpuks ettevõtlike naiste käte vahel Rapla uude kinossaali festivalile.

Kui leida neile teemadele mingeid ühiseid märksõnu, siis on nendeks kindlasti juured, tüvi(tekst) ja järjepidevus. Samas ka mure, kas meie juured on piisavalt sügaval ja kas me elame piisavalt mõtestatud elu.

Kuigi Naiste Ööde Filmifestival on Raplas täiesti uus nähtus, linastub selle raames mitme erineva naise jutustatud dokumentaalfilm „Juured” ning ekraanile tuuakse palju teisigi traditsioone puudutavaid teemasid. Ütleb ka Elmo Nüganen Tammsaarest rääkides, et suurte meistrite teostes on sageli kõigele tähendust andvad naisekujud ning nii lõpetavad meie emakeelest ja isamaast kõneleva kultuurilehe just naised.

Kahes eelmises „KuKiTeMuKis” on juhtunud kogemata nii, et ühes ja samas lehes on saanud sõna sama perekonna kaks põlvkonda. Detsembri lehes Ly ja Kristiina Ehin, jaanuarikuus Valter ja Pärt Uusberg. Ei tahtnud ma seda mustrit, mis loob omamoodi põlvkondade vahelist silda, ka selles lehes murda ja nii palusin avamõtisklust tegema oma isa Ants Tammari. Eriti meeldib mulle tema loos Leonhard Vaide mõttekild: „Tõeline inimene otsib alati oma juuri” ning isa kultuurisooitus sirvida oma keele rikastamiseks aeg-ajalt ÕS-i.

Ilusat vabariigi aastapäeva ja otsigem oma juuri!

Mari Tammar, toimetaja

KUKI TE MUKI

kunst ■ kirjandus ■ teater ■ muusika ■ kino

Nr 2/11

RS KULTUURILISA

VEEBRUAR 2019

Meie juured on emakeeles

Hariduslooliste raamatute koostamise ajal on mulle vahetevahel meelde tulnud seik emakeele tunnist. Õpetaja tuli mureliku ilmega tundi ja ütles: „Täna varahommikul panin kodus ahju kütte ja hakkasin selle ees teie kirjan-deid lugema ning muutusin aina kurvemaks. Poisid, teie kirjandites oli palju eesti keele grammatika vigu!”

Ants Tammar,
hariduslooliste raamatute koostaja

Ka mina olin mainitud patuste hulgas, kuid sain ka kiita. Õpetaja luges minu kirjandi teistele ette, aga hinne oli „3”. Õigekirja- ja grammatikavead olid komistuskiviks ja sain õpetajalt kommentaari: „Hästi kirjutatud jutt, aga vead kahandasid selle väärtust.” Ka viiskümmend aastat hiljem painab mind see koolitund ning kirjatüki kirjutamisega silmitsi olles on eesti kirjakeeles eksimise kartus suur. Siiani tunnen end emakeeleõpetajate ja keeleteoimetajate ees häbeliku koolipoisina, kes aeg-ajalt eksib.

Seoses kirjavigadega meenub esimese kursuse esimene eesti keele loeng Tallinna pedagoogikaülikoolis. Õppejõud tegi etteütluse. Tulemustest kokkuvõtet tehes saime teada, et rõõmustamiseks pole põhjust ning õppejõud mainis, et naisüliõpilaste hulgas oli palju neid, kellel vigade arv oli suur. Ta eeldas, et naised on emakeeles paremad kui mehed.

Ants Tammar.

Foto: SIIM SOLMAN

Õppejõud andis ülesande otsida ajalehtedest kirja- ja stiilivigu. Palju aastaid tagasi tehtud väikese uurimuse tulemus oli pikk loetelu leitud vigadest. Kui nüüd korrata õppejõu antud ülesannet, oleks tulemus kindlasti palju murettekitavam, sest mahukas ajalehenumber valmib

meeletus tempos ja viimasel hetkel, kus pole aega emakeele ilule ja võlule mõelda.

Kolm aastat tagasi lugesin ühe kirjaniku mälestusteraamatut, kus oli palju trükivigu. Need hakkasid lugemist

häirima. Kirjutatu oli kõitev, aga sagedased trükivead ei jätnud raamatust head muljet. Kui lugeda Delfi kommentaare, jääb neist mulje, et väga paljud kommenteerijad jõudsid kooliajal harva eesti keele tundi ning on emakeeleoskuses algtasemel. Võiks eeldada, et kommenteerijad

on vähemalt keskharidusega ja on teinud emakeele riigieksami. Selle tegemisel ollakse püüdlikud, aga pärast suhtutakse emakeelde hoolimatult ja sagedasti eiratakse teksti kirjutamisel õigekeelsusreegleid. Seda tõestavad eelpool mainitud kommentaarid, mis jätavad üldmulje, et Eestimaal on kirjaoskusega halvad lood.

Emakeeleaasta algul ja Eesti Vabariigi aastapäeva eel on õige aeg meelde tuletada legendaarse koolijuh, Märjamaa keskkooli emakeelepäevade algataja, eesti keele ja kirjanduse õpetaja Leonhard Vaide mõttekildu, mille ta lasi palju aastaid tagasi trükkida emakeelepäeva kutsele:

„Tõeline inimene otsib alati oma juuri. Igapäevases ruttamises pole meil tihti aega mõelda, kes me oleme, kust pärineme, mille poolest oleme rikkad. Meie peamiseks rikkuseks on emakeel. Keel ühendab meid, tema abil teostame end loovinimestena, kultuuriloojatena. Niikaua kui valdame hästi emakeelt, oleme püsivad rahvusena.”

ETV saates „Plekktrumm” küsib saatejuht külaliselt kultuurisooitust. Mina kui selle kirjutise autor soovitän emakeeleaastal senisest enam hoida enda läheduses „Eesti õigekeelsussõnaraamatut ÕS 2018” ning seda võimalikult sagedasti ka lihtsalt huvist, mitte ainult otsesest vajadusest, sirvida, et sõnavara rikastada ja keelekasutust parandada.

Uustrüki on lisatud 2600 uut sõna ja täiendatud sõnaseletustega ning värskendatud näitestikku, et see paremini kirjeldaks märksõnade tähendust ja lausesse sobitumist.

Meie poolik kultuuriline minapilt

tulevikumuusika ja meie kultuuri moodsamad väljendusviisid

Vabariigi aastapäev on juba aastaid tekitanud minus vastandlikke emotsioone. See on päev, kui ühtäkki hakkavad kõik patriootideks, lehvitatakse sinimustvalgeid lippe, süüakse kiluvõileibu ja räägitakse meie kultuuri püsijäämisest. Aga kus on need inimesed kogu ülejäänud aasta?

Mari Tammar

Üheltpoolt saan sellest aru, ka mind tabab neil päevil meeleliigutus ja ma olen isamaalistele teemadele rohkem aldis. Samas paneb see äkitsi lõkkele löönud rahvuslus mind muigama. (Tegelen ise pärimuskultuuriga aasta ringi ja argipäevadel pole inimesed selle teema suhtes sugugi nii altid.)

Rahvuseluse ja patriotismile on tulnud viimastel aastatel ka veider mekk juurde. On poliitilisi jõude, kes on justkui rahvustunde okupeerinud ja see ei ole enam kogukonda liitev tunne, vaid vastupidi, lahutav – on justkui meie ja nemad, omad ja võõrad.

Pean siinkohal oluliseks rõhutada, et see pärimuskultuuri ja traditsioonide hoidmise vaimsus, millesse mina usun (ja millest ka alljärgnevalt juttu tuleb), on erinev sellest lippudega lehvitatavast ja lõugavast mentaliteedist, mida oleme ühe erakonna pooldajate esituses näinud.

Mina usun sellesse mõtteviisi, mida esindab Viljandi pärimusmuusika festival ja mis käteb endas meie oma traditsioonide, pärandi ja juurte hoidmist, tundmist ja taaselustamist, aga ka uudishimu ja lugupidavat suhtumist teiste rahvaste traditsiooni ja kultuuri.

Juurteta kultuuripuu

See, et me oleme niivõrd haavatavad ja tundlikud ning tajume teistes kultuurides ja rahvastes endale ohtu, tuleneb minu arvates sellest, et meil on poolik kultuuriline minapilt. Mida ma selle all silmas pean?

Mina kujutan meie kultuuri ette kui tammepuud, mille juured on meie minevik, pärand ja traditsioonid. Puu tüvi on meie tänapäev ühes meie elava koorilaulu ja rahvatantsu traditsiooniga. Selle puu võra, latv ja tõrud on aga tulevikumuusika ja meie kultuuri nüüdisaegsemad väljendusvormid.

Kui ma aga vaatan seda, kuidas me oma kultuurilugu räägime, on mul tunne, et alustame justkui poole pealt. Alustame rahvuslikust ärkamisajast, omariikluse loomisest, Lydia Koidulast ja esimestest laulupidudest. Ent ka 2000 aastat

enne seda oli meil kultuur. Meil oli väga kirju ja mitmekihiline suuline kultuur eesotsas regilaulu, loodususu ja kindakirjadega. (Need on vaid üksikud märksõnad.)

Kui alustame oma loo rääkimist omariikluse loomisest, löikame ära osa meie juurtest ja tükikese meie kultuurilisest minapildist. Sisuliselt jääb meie kultuuripuu juurteta.

Paljud inimesed on mulle öelnud, et minu mure pärimuse pärast on liialt eksalteeritud. „Kunagi varem ei ole läinud meie pärimusel nii hästi kui praegu. Pärimusmuusika on ju nii popp,” on selline tavaline argument.

„Kui meil on nii hästi, siis äkki laulad mulle ühe regilaulu või ütled mõne oma kodukandist üles kirjutatud vanasõna või mõistatuse. Vahest tead hoopis mõnd kohapärimuslugu oma kodukandi maastike kohta või tead mõnd pärimustantsu või laulumängu?” küsin vastu. See paneb enamasti inimesi pilku maha lööma ja nentima, et ega väga ei tea.

Seejuures ei arva ma, et kõik inimesed peaksid olema folkloristid, aga nii nagu teame Eesti hümnisõnu, trikoloori värve ja olulisemaid riigipühi, peaksime tundma ka mõnd põhilisemat suulise pärandi vormi. See peaks olema põhimõtteliselt meie kultuurilise emakeele osa.

Mäletan hästi, et konverentsil „Vaimne kultuuripärand Raplamaal” küsis Rahvakultuuri Keskuse vaimse kultuuripärandi osakonna juhataja Leelo oma ettekande ajal publiku käest, kas nad teavad mõnda Raplamaalt üles kirjutatud vanasõna. Saali tekkis piinlik vaikus. (Ma kohe sihilikult ei tahtnud esimesena püsti karata, vaid hoidsin targu end tagasi.) Kuna saalist vastust ei tulnud, ma ikka ütlesin, et minu lemmik Raplamaa vanasõna on: „Parem leib taskus kui sulg kübara külges.” (Vigala)

Ka haritud põlvkonnad ei tunne pärandit

Veljo Tormis on oma essees „Rahvalaul ja meie” kirjutanud: „Julgen väita, et viimase sajandi haritud põlvkonnad regivärsilist rahvalaulu praktiliselt ei tunne või siis teavad seda pealiskaudselt.” Tormis kõneleb regilaulust, aga mina laiendaksin selle mõtte kogu meie suulisele pärandile, mida nii meie haritud kui ka vähem

haritud põlvkonnad ei tunne. Samas essee ütleb Tormis, et puudujäägid rahvalaulu propageerimisel on nii suured, et peab vajalikuks nende kõrvaldamisele pühendada kogu oma energia. „See on mu kohus. Pean seda praegusel hetkel ühiskonnale tähtsamaks kui enda loomingut,” kirjutas Tormis.

Miks me oma pärandit ei tunne ja meil on tekkinud oma esivanemate pärandi suhtes häbi- ja kohmetustunne, on omaette pikem jutt. Selle pained ulatuvad ärkamisaega, kui meie rahval oli omariikluse rajamisel vajadus Euroopale (eelkõige sakslastele) näidata, et ka eestlased võivad olla kultuuriinimesed. Et aga seesama paine meid tänaseni painab, on meie eneste süü. Tuleks endalt ausalt küsida, miks ma oma esivanemate pärandit häbenen?

Mäletan üht tulist vestlust Rapla maakonna kultuuritöötajatega, kes ütlesid mulle, et see pärimusliku jaanipäeva jutt on tore küll, aga meie rahvas ei taha seda. Samasugust umbusku olen kohanud teistegi ametnike seas. Ent usun, et pigem on küsimus otsustajate enda ebakindluses, kohmetuses ja valehäbis, mitte niivõrd rahvas. Kui asi on kenasti läbi mõeldud ja seostatud, on pärimusel oma koht ka kõige pidulikumatel sündmustel.

Veljo Tormis kirjutab: „Isiklikest kogemustest tean, et regilaulu kaasalaulmine ei lähe tüütuks, vaid vastupidi tekitab hasarti ja mõnu, sisemist rõõmu ja vajadust selleks. Rahvas laulab hea meelega kaasa, täiesti vabalt, sundimatult. Seda nii rahvamajas, üliõpilaste ringis, teadlaste maja õhtul või koorijuhtide konverentsil. Kõik osavõtjad lihtsalt tunnevad, et laulda on lõbus ja kerge. Keegi nagu pole ainult selle peale tulnud!”

Ma olen seda nii mitmel korral kirjutanud, et mõjun ka iseendale juba leierkastina, aga tegelikult on just meie suulises pärimuses, meie rahvaluule arhiivi talletatud 1,5 miljonis leheküljes Eesti tõeline nokia, mille ümber tuleks oma identiteet ja bränd kujundada. Meie regilaul on tööpoolest ainukordne nähtus kogu maailma kultuuriruumis.

Seejuures ei ole ma sugugi seda meelt, et peaksime iga päev pasteldes labajalasammul ringi tatsama. Pigem

olen ma seda usku, mida väljendab Valdur Mikita öeldu, et peaksime oma soome-ugri šamaanidele andma kätte nutitelefonid. Sama mõtteviisi kannab ansambel Trad.Attack!, kes kasutab meie arhailist pärandit, ent paneb selle ultramoodsasse kastmesse. (Ja brändib Eestit kogu maailmas.)

Pärandile tuleks anda uut elu ja väljundit. Seejuures on aga paratamatult, et kõigepealt peaks sellesse ise oma nina sisse pistma. Peaks toimuma põhimõtteline arusaama muutus, et me võtaks oma pärandi üldtunnustatud kultuuripilti. Et me ei mõtleks sellest lihtsalt kui mingist toredast sussisahistamisest, vaid väga olulisest ja tuumakast osast meie kultuuris ja tunneksime selle üle uhkust. Kuniks me pole aga oma valehäbi, üleolekut või kohmetustunnet pärimuse osas endas ületanud, ongi meie kultuuriline minapilt poolik, sest juurteta puu ei kasva.

Meie oma loomisluu

Selleks, et meie kultuurilist minapilti tervikuks saada, tuleks meil hakata jutustama oma lugu õigest punktist, mitte poole pealt. Kindlasti mõtlete, mis see õige punkt siis on?

Igal loodusrahval, igal põlisrahval on oma maailmaloomismüüt. Iga inimene on kuulnud lugu sellest, kuidas Jumal lõi seitsme päevaga maailma. Ent meil on ka oma loomismüüt, mis lühidalt kokkuvõetult räägib sellest, kuidas merest tõuseb loomislind, punub pesa, muneb munad ja haub välja pojad. Tema poegadest saavad taevakehad – päike, kuu ja maa. See on meie oma loomismüüt, mida teavad vähesed. (Olgu vahemärkusena öeldud, et loomislinnu motiiv on julgemate oletuste kohaselt kuni 45 000 aastat vana.) Sellest peaks meie kultuurilugu algama ja seda lugu peaks iga eestlane teadma.

Jõudes ringiga tagasi algusesse, peaksid poliitilised jõud, kes näevad praegu vaeva vastandumisega (ja ka kõik teised), suunama oma fookuse juurtele. Me peame kasvatama ja tugevdama oma juuri, sest ilma nendeta on meie kultuuriline minapilt poolik.

kaasaeg ja
meie rahvakultuuri traditsioon

minevik, pärand ja traditsioonid

KINO

Tõe ja õiguse film on ausalt tehtud

Režissöör ja stsenaarist: Tanel Toom
Osades: Priit Võigemast, Priit Loog, Maiken Schmidt, Simeoni Sundja, Ester Kuntu
Operaator: Rein Kotov
Kunstnik: Jaagup Roomet
Produtsent: Ivo Felt

Täna, 20. veebruaril esilinastub kauaoodatud mängufilm „Tõde ja õigus”, milles teeb ühe peasa Raplast pärit näitleja Priit Võigemast. Tema kehastab väga vastandlikku Pearut, kes on Võigemasti sõnul alati valmis rünnakule asuma. Filmist rääkides on ta nentinud, et filmi tegemise käigus on talle Pearu tegelaskuju päris meeldima hakanud, kuigi ta ise peab ennast pigem Andreseks. Samuti on Võigemast öelnud, et see on väga ausalt tehtud film, mis annab lootust, et Tammsaare kirjutatud ja eestlaste kui rahvuse tüvitekstiks kujunenud „Tõde ja õigus” on saanud endale väärilise ekraniseeringu.

„Lootusest ja teotahtest pakatav Andres tuleb koos noore abikaasa Krõõdaga võlgu ostetud soisele talukohale uut elu rajama. Vargamäe Mäe talust peab saama koht, mis perekonna eest hoolitseb. Majapidamine nõuab palju tööd ja järjekindlust – algab elukestev võitlus nii looduse ja saatuse kui ka kiusliku naabrimehe Pearu poolt mängitavate vingerpussidega. Kui elukaar jagab Andresele enam kannatusi kui kauaoodatud tulemusi, hakkab mees üha meeleheitlikumalt otsima tõde ja õigust nii kohtust, kõrtsist kui ka Piiblist, tuues oma otsinguil ohvriks perekonna, lähikondlased ja iseenda. Unelm õitsvast ja perekonna eest hoolt kandvast Vargamäest vajub üha sügavamale reaalsuse varju.” Nii on filmi sisu kokku võetud selle kodulehel.

Võib öelda, et Tammsaarest on leitud seda toetavat tuumakust, mida meie pärimusest pole leitud või osatud otsida. Jääme põnevusega ootama, millisel moel see film meie kultuurilist minapilti hakkab kujundama.

Filmi "Tõde ja õigus" peaosatäitjad Priit Loog (Andres) ja Priit Võigemast (Pearu).

Foto: Allfilm/Renee Altrov

Tõe ja õiguse radadel

Mari Tammar

Ehkki linateose lavastamise taga ei olnud sugugi Elmo Nüganen, vaid noor režissöör Tanel Toom, annab Nüganen siiski vihjeid, mis aitavad Tammsaare mõtte- maailma mõista.

“Peale selle, et ma sain kirjanduseõpetajalt arusaama, et Tammsaare on üks kõva kirjanik küll, mul mingit suurt vaimustust Tammsaarest ei olnud. Ma ei osanud teda ilmselt lugeda,” rääkis Nüganen oma esimesest kohtumisest Tammsaarega.

“Tegelik arusaamine, et tegemist on olnud ja on erilise kirjanikuga (ja mitte

ainult meie Eesti kultuuripildis, vaid ka laiemalt), tuli hiljem,” tõdes Nüganen.

Tammsaareni jõudis Nüganen aastaid hiljem tasahilju “Tõde ja õigust” uuesti lugedes, see oli tema öökapiraamat, mida ta aeg-ajalt suviti enne magama minekut luges. “Ma järsku avastasin, kui palju on seal huumorit (*just “Tõe ja õiguse” esimeses osas*) ja midagi meist kõigist eestlastest,” meenutas ta oma äratundmismomenti.

“Tammsaare oli kriitiline kõigi eestlaste põhihädade suhtes. See hakkab silma ja see on isegi mõne tema romaani tekkimise põhjus. Mis mulle aga Tammsaare juures väga meeldib ja istub, on see, et kui ta näeb meis eestlastes mingit iseloomujoont, siis ta ei tee seda tigidalt, vaid ta teeb seda läbi huumori. Ma arvan, et meie

kui väikese riigi esindajad oleme ikka mõelnud, miks me paganama pärast nii väikesed oleme. Me oleme tahtnud mõelda, et äkki me saaks olla kuidagi suuremad, kui me oleme. See ei ole ilmselt muud kui pisikene alaväärsuskompleks,” mõtiskles Nüganen.

Kui ta asus Dostojevski “Kuritööd ja karistust” lavastama, avastas ta, et selle on tõlkinud Tammsaare. “Hiljem Tammsaare maailmasse sukeldades hakkasin nägema paralleele või neid asju, kust Tammsaare on saanud Dostojevskilt mõjutusi. Selle avastuse, et tegemist on kahe väga lähedase kirjanikuga, tegin ma ise ja võib-olla seepärast on see mõte mulle ka väga armas,” rääkis Nüganen.

“Dostojevski on sama kraadiga kirjanik vene kultuuripildis nagu Tammsaare on meie kultuuris. Võimsad kirjanikud mõlemad,” nentis Nüganen ning tõi välja rea sarnasusi nii autorite kui ka nende teoste vahel. “Vaadake või nende romaanide pealkirju: “Kuritöö ja karistus”, “Tõde ja õigus”. Kuigi romaanid ei räägi samast asjast, on nende pealkirjade kujundlik mõtlemine sarnane,” viitas Nüganen.

“Neil on palju ühiseid jooni, aga üks neist on ka see, kuidas nad käsitlevad oma naistegelasi. Tammsaarel on sellised naistegelased Krõõt, Tiina, Karin, Eerika. See on selline naistegelase tüüp, kes võib õigustada meestegelase olemasolu või kes õnnistab teda. Vahel iseloomustatakse seda naistüüpi kui igavene naiselikkus või rumal tarkus, pidades silmas südame tarkust.”

Selle mõttekäigu illustreerimiseks tsiteeris Nüganen ühe Tammsaare

tegelase öeldut: “Ma ei tea, mis asi see on, aga naistel oleks nagu süda teise koha peal. Ta on nagu õigema koha peal kui meil meestel.” (*Tsitaat kuulub Indreku naise Karin Paasi isale.*)

“Selliste suurte meistrite teostes nagu Tammsaare ja Dostojevski esineb aeg-ajalt selline kõike lunastav naise kuju. Naise kuju, kes üldse annab kogu sellele asjale mingisuguse mõtte. Naise kuju, mis annab meie siin olemisele ja eksisteerimisele mingisuguse mõtte,” selgitas Nüganen. Sama näeme ka “Tõe ja õiguse” esimeses osas.

Rääkides “Tõe ja õiguse” teisest osast, ütleb Nüganen, et mõlemad kirjanikud, nii Tammsaare kui ka Dostojevski lõpetavad oma romaanid tugeva kujundiga, milles on religioosne sõnum. “Raamatud lõppevad usu võiduga ning laiemalt mõttega, et armastus võib tuua lunastuse.”

Küsimustele vastab näitekirjanik Urmas Lennuk, kes on kirjutanud Tammsaare ainetel 9 (teatri)teksti, neist 7 on olnud „Tõe ja õiguse” ainetel.

Miks on “Tõde ja õigus” meie jaoks ikkagi nii oluline?

Siin tuleb loomulikult mängu see tegur, et autor on puudutanud iga rahva jaoks olulisi teemasid ja teinud seda väga selgest vaatepunktist. Tõde ja õigus on vastuolulised teemad, mis käivad läbi paljude inimeste elukogemusest. Tammsaare on pakkunud sellele välja selge üldistuse. Ega ma õiget vastust ei teagi, aga ilmselt on siin üks suur osa ka järjepidevusel. „Tõde ja õigus“ on saanud kesta läbi

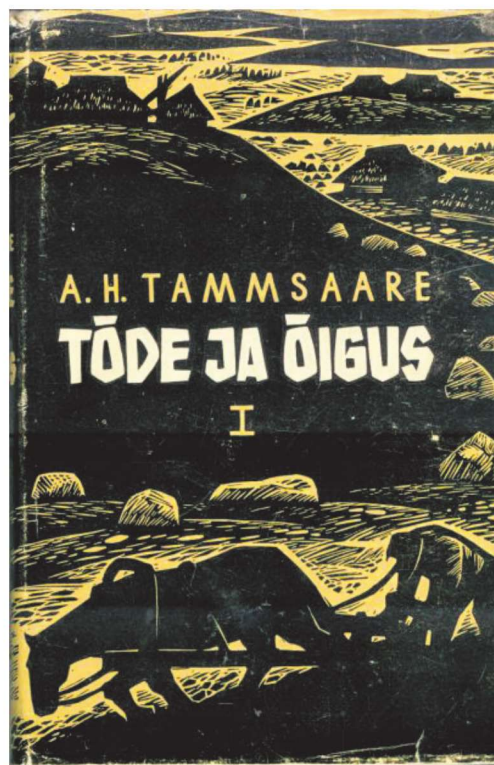
Urmas Lennuk

Foto: rakvereteater.ee

aja nii koolitundides, raamatukogudes, teatris, kunstis ja muusikaski. „Tõde ja õigus“ pole meie segases ajaloos kunagi otseselt keelatud olnud.

Mis sõnumi/õpetuse täna “Tõe ja õiguse” lugu meieni toob?

Seda ma ka ei tea, aga minu enda jaoks on „Tõe ja õiguse“ puhul alati väga oluline olnud tõdemus, et maailm ei saa kunagi valmis. Nagu Vargamägi. Me peame olema valmis tegutsema mõnikord väga väikeste eesmärkide nimel, et midagi suurt sündida saaks. Ja see kõige olulisem on ikka inimlikkus ja otsimine. Et meie hing inimesena enne küpseks saaks, kui ta siit koristatakse. Et enne surma saaks iga inimene endale öelda – me pole asjata elanud.

Lavastaja ja näitleja Elmo Nüganen kõneles 2016. aastal Ööülikooli loengus teemal “Lavastades Tammsaaret”. See raadiosaade on salvestatud Valtu seltsimajas Külaülikooli loengute sarja raames. Loeng peeti pea-aegu täpselt kolm aastat tagasi 15. veebruaril, mis on muuseas ka Elmo Nüganeni sünnipäev. Põhjus, miks seda kolm aastat vana loengut meenutan, peitub ikka selles vastvalminud filmis “Tõde ja õigus”.

■ FILM

Naiste Ööde Filmifestival tuleb ja müüb sõnumit

Nagu Nüganen eelmisel leheküljel rääkis, on suurmeistrite loomingus sageli kõike lunastav naise kuju, mis annab kogu asjale mingisuguse mõtte. Nii jõuame meigi ringiga naisteni, sedakorda sellisteni, kellele meeldib öösel filme vaadata ja asju ette võtta.

Mari Tamamr

8.-9. märtsil on Raplas Naiste Ööde Filmifestival ehk NÖFF, mille ajal linastub Rapla uues kinosaalis neli filmi. Festival võtab luubi alla sotsiaalselt teravad naistega seotud teemad, ent see ei tähenda, et tegemist oleks ainult naistele suunatud festivaliga. Mehed võivad ka tulla ja nagu programmist lugeda saab, jõuavad ekraanile laiemad ühiskondlikud teemad.

„Kui ma üles ärkasin ühel hommikul, oli mul pilt selge, et see on see, mida ma teha tahan ja see tuleb,“ ütleb festivali ideeautor ja projektijuht Katrin Klaebo. „Tänaseks on festival mu peas paika loksunud ja mul on väga tore meeskond,“ räägib Katrin põnevusega. „Need on minu valitud naised, kes on mulle lähedased, usaldame üksteist ja täiendame üksteise ideid. Kiidan taevani ka Tiina Lokki ja tema tiimi. Nende tugi on olnud palju suurem ja tugevam, kui ma oskasin unistada,“ kiidab Katrin.

Täna, kui festival on peaaegu ukse ees, saab öelda, et kõik on sujunud hästi. „Mõned magamata ööd kuuluvad asja juurde,“ nendib Katrin ja lisab, et on õppinud festivali korraldades palju tehnilisi termineid: „See on täiesti uus maailm minu jaoks, aga kogu aeg on põnev.“

Katrin Klaebo on MTÜ Ettevõtlikud Naised Raplamaal asutaja ja eestvedaja. „Üritusi oleme läbi aastate palju korraldanud - vähemalt korra kuus. Põhiliselt oma

Festivali ideeautor ja projektijuht Katrin Klaebo.

Foto: reform.ee

liikmetele, aga mõnikord aastast ka laiemale avalikkusele. Naistepäeval on meil olnud alati mõni avalik üritus ja neljal aastal oleme teinud ka ettevõtlusnädala sündmusi. Mul tiksus pikemat aega peas, et tahaks teha midagi ägedat ja suurt. Ja siis ma ühel hommikul ärkasin üles mõttega, et meile tuleb kino. See annab meile hoopis uued võimalused,“ jutustab Klaebo äratundmishetkest. Talle on hakanud tunduma, et ettevõtluskogemus on meelelahutustmaastikul toimetamiseks üks olulisemaid näitajaid.

„Moodustasime meeskonna nendest inimestest, kes minu ideega kohe haakusid. Neid ei olnud palju. Ma nägin siis ka skeptitsismi. Mult küsiti, kust sa raha võtad, kes sinna tuleb, kes su filme vaatab. Rapla, mis koht see on? Aga ma testisin oma ideed mitte üldse Rapla inimeste peal, vaid erinevate muusikute, kohaliku elu tegelaste peal jne ja kõik see tagasiside oli tohutult positiivne. Siis ma mõtlesin läbi erinevad rahastusvõimalused. Sain aru, et neid võimalusi siiski on. Ja nii see kõik alguse sai,“ räägib Klaebo. Tänaseks on avafilmi piletid välja müüdnud ja kaalutakse võimalust näidata filmi veel üks kord.

NÖFFi puhul ei ole tegemist ainult filmifestivaliga, vaid filmide vahel on ka diskussioonid, arute-

lud, lisaks on festivali sees ka üks raamatuesitlus ja näituseprojekt.

Esitlemisele tuleb Raplast pärit ettevõtja Maire Forseli raamat „Palgatööst kõrini? Hakka ettevõtjaks!“. Raamatu illustraator on samuti Rapla naine Hege Runnel, kunstnikunimega Eku.

Festivali ajal on festivali alal ka Rapla klaasikunstnike Kati Kerstna ja Kairi Orgusaare klaasikunsti näitus „DIALOGID“.

„Alles mõni päev tagasi olin koos Rapla maakonna festivalide korraldajatega ja küsiti, mida ma oma festivaliga müün. Ma võin öelda, et Naiste Ööde Filmifestival NÖFF müüb sõnumit. See sõnum räägib sellest, et naised on tugevamad kui kunagi varem. Naiste teema kõnetab kogu maailma, ka Eestis on hakatud sellest kõnelema üha rohkem, alates kunstiprojektidest kuni poliitikute ja otsustajateni.

Me räägime 21. sajandil ikka veel sellest, millega alustati 170 aastat tagasi, ja me jätkame rääkimist, kuni me ei pea sellest enam rääkima. Naine ja Mees on võrdsed. Võrdsed just partnersuhetes, olgu selleks siis mehe-naise suhe või isa-tütrel, ema-poja suhe või ka töösuhte. Sellel aastal on meil vaid neli filmi ja me ei jõua väga paljudest teemadest rääkida, aga me teeme sellega 8. märtsil algust. Tulge NÖFFile ja te näete ise,“ kutsub Katrin kõiki maailma esimesele NÖFFile.

Üks naistepäevaelne küsimus ka. Milline on kaasaegne naine?

Kaasaegne naine on iseseisev, igas mõttes. Majanduslikult sõltumatu, otsustab oma sammude üle ise, ei lase end mõjutada iganenud tõeaktsioonidest, on haritud või püüdleb hariduse poole, elab teadlikult, toitub teadlikult, spordib mõõdukalt, tarbib meelelahutust, reisib, on kursis maailma asjadega, planeerib perekonda, teeb majanduslikud otsused iseseisvalt.

Kui on partner leitud, väärtustab peremudelit ja teeb kõike koos partneriga, ei jäta hooletusse oma vanemaid ega sõpru. Ei, see ei ole ideaal, see ongi päriselu, näiteks selline on minu elu. Mina pean end väga kaasaegseks naiseks!

seda nii ei ootakski nagu näiteks Iraan, Türgi jne.

Põhjamaades, k.a Eesti on aga varsti nii, et peaksime hakkama organiseerima liikumist „Kaitse meest!“. Palju on tugevaid naisrežissööre, produtsente, operaatoreid, teistest ametikohtadest rääkimata, ja see on tore! Tore on ka see, et kõik Eesti naissoost filmitegijad on saanud selle koha ja tunnustuse oma töö eest, mitte soopõhiste kvootide alusel, vaid tänu oma kõrgele professionaalsusele.

NÖFFi filmiprogramm

Reede, 8. märts

“**Abikaasa**” (USA 2017, draama) on film, mis põhineb Meg Wolitzeri samanimelisel romaanil. Glenn Close kehastab vanemat naist, kes hakkab oma valikutes kahtlema, kui järgneb oma abikaasale Stockholmi, kus too peab võtma vastu Nobeli kirjandusauhinna. Film esilinastus 2017. aastal Toronto rahvusvahelisel filmifestivalil. Glenn Close võitis selle eest Kuldse Gloobuse jpt auhindu ning kandideerib ka 2019. a naispeaosa Oscarile.

Režissöör: Björn Runge

Osades: Glenn Close, Jonathan Pryce, Harry Lloyd jt

Laupäev, 9. märts

“**Portree hämaruses**” (Venemaa 2011, draama) on psühholoogilis-erootiline draama. Loo kangeline on 30-aastane Marina, kes on ilus, abielus ja elus heal järjel. Ta saab töötada talle meelepärasel erialal lastepsühholoogina, ent tema elu on kuidagi tundetu ja destrukttiivne ning ta satub ridamisi kahtlastesse afääridesse. Ühel hommikul, lahkudes oma armukese juurest, hakkavad hargnema draamaatilised sündmused.

Režissöör: Angelina Nikonova

Osades: Olga Dihovichnaja, Sergei Borisov, Vsevolod Voronov, Sergei Goljudov, Roman Merinov

Filmile järgneb avalikkusele suunatud teabeüritus, kus arutlemiseks kasutatakse elava raamatukogu meetodit. Elava raamatukogu mudel on mitteformaalne hariduslik meetod, mis võimaldab kohtuda inimestega, kellel on, mida oma elust jagada. Meetodit kasutatakse tihti eelarvamuste ning stereotüüpide murdmiseks. Eelarvamusi murrab koos kaaslastega Pärnu naiste tugikeskuse juht Margo Orupõld.

Dokumentaalfilm “Juured” (Eesti 2017) jutustab kuus väga isiklikku lugu - esimene suur armastus, lapse kaotus, vananemine, truudusemurdmine, haprad suhted lähedastega. Kuus eri vaadet sellele, mis meis on jäänud – perekonna, elukeskkonna kaudu – ja mis meist jääb. Lugude autorid on tuntud Eesti naisrežissöörid, vanuses 29-61 aastat, kes lisaks filmitegijaks olemisele on ka emad, tütreid, abikaasad. Miks mitte armukesed või maailmarändurid. Filmi tegevuspaikadeks on Makedoonia, Tšehhi, Tai ja Eesti. “Juured” linastus “Eesti Vabariik 100” filmiprogrammi raames.

Lood ja autorid:

“Poeem armastusest”, režissöör Nora Särak

“Oodates imet”, režissöör Aljona Suržikova

“Emakivi”, režissöör Kersti Uibo

“40 aastat hiljem”, režissöör Moonika Siimets

“Emaga kloostris”, režissöör Anna Hints

“Mu liha ja veri”, režissöör Heilika Pikkov

“**Mida inimesed ütlevad**” (Norra-Saksa 2017, draama). 16-aastane Pakistani tüdruk Nisha on kogu elu elanud Norras. Ta vanemad kolisid sinna varases nooruses, sest Lääne elukvaliteet on lihtsalt parem. Küll aga keelduvad nad nagu teisedki sisserännanud kohanduma lääneliku liberaalse elustiiliga. Nii ongi Nisha kistud kaksikellu, kus ühelt poolt ümbritsevad teda peod, paarisuhted ja seltsielu, teiselt poolt aga äärmiselt range ja pedantne koduelu. Kui Nisha

isa avastab tüdruku himu pidutseda ja poiss-sõbra, otsustatakse tüdruk kodumaale saata.

Režissöör: Iram Haq

Osades: Maria Mozhdah, Adil Hussain, Ekavali Khanna

KOMMENTAAR

Tiina Lokk, Pimedate Ööde Filmifestivali juht

NÖFF on tore algatus, mida PÖFF meelsasti nõu ja jõuga toetab. Naised kinos, mitte ainult ekraanil, vaid ka tegijatena, on kindlasti teema. Kui minu nooruses võrdus naine filmitegijana enam-vähem samaga nagu naine laevas, ehk siis oli täielik haruldus, on tänasel päeval naisfilmitegijad vallutanud endale koha päikese all isegi sellistes riikides, kus me ehk esmapilgul

Info luulekonkursi kohta on leitav Kohila raamatukogu FB lehel ja blogis.

Kohila raamatukogu luulekonkurss

Kohila raamatukogu kuulutab eesti keele aasta auks välja konkursi **Sahtliluule**. Osalema on oodatud salaluuletajad, kel on värskeid luuletusi või ka sahtlisse kogunenud värsse, mis ootavad valguse kätte jõudmist.

Sahtliluule konkursi reeglid

Luuletusi ootame Kohila raamatukokku paberil Tööstuse tn 4a, Kohila 79806, Rapla maakond või meiliaadressil kohila.raamatukogu@kohila.ee vahemikus **1. märts – 30. aprill 2019. a.**

Palume lisada luuletuse juurde oma nimi (soovi korral varjunimi), vanus ja kontaktandmed. Varjunime kasutades panna kaasa sama varjunimega kinnine ümbrik autori õige nime ja kontaktandmetega.

Luuletajad jagunevad kahte vanusegruppi: kuni 16-aastased ning 17-aastased ja vanemad.

Konkursi lõppedes valib žürii (koosseisus Ly Seppel-Ehin, Kaarel B. Väljamäe ja Anneliis Kõiv) välja kolm lemmikut mõlemast vanusegrupist. Võitjad saavad auhinnaks raamatupoe kinkekaardi. Lemmikute väljakuulutamise ja autasustamine on 2019. a juunis.

Luuletus peab olema eestikeelne, enda loodud ja varem avaldamata.

Iga autor saab esitada kuni kolm luuletust.

Saadetud töid enne konkursi lõpptähtaega ei avaldata. Pärast konkursi lõppu on korraldajatel õigus luuletusi avaldada ja esitada avalikus ruumis, internetis ja trükistes.

Head osavõtmist!
Kohila raamatukogu

Raplamaa laste muljed Eesti Laulu peaproovist

Kolmandat aasta järjest said 1500 Eesti last võimaluse osaleda Eesti Laulu peaproovis. 16. veebruaril Saku Suurhallis toimunud kontserdile võimaldas lastel minna heategevusfond Aitan Lapsi.

Helerin Väronen

Raplamaalt said võimaluse minna oma lemmikutele kaasa elama ja ühe Eesti suurima saate valmimist näha Rapla muusikakooli, Valtu põhikooli, Kehtna kunstide kooli ja Märjamaa gümnaasiumi õpilased.

Valtu ja Kehtna laste muljeid õnnestus kuulda kohe samal päeval, tagasiteel koju. Valtu 4.-7. klasside lapsed olid kõigest suures vaimustuses, paljud ütlesid, et nii äge oli käia peaproovis, kus kõik oli peaaegu nagu päris. Kogu kontserdi kvaliteet tundus nende jaoks palju parem, kui

telekast vaadates. Natuke nuriseti küll selle üle, et alguses olid nad nii taga, et otse lavale oli raske näha ja pidi ekraane jälgima. Heli kvaliteeti peeti heaks, kuid üks laps sõnas ka: "Ei tea, kas see on hea või halb, kuid vahepeal oli muusika nii vali, et seda oli enda sees tunda."

Mõni, kes ei olnud nii palju muusikaga harjunud, sõnas, et tekkis tunne, nagu peksaks keegi vastu kõrva trummi-killesid. Iga loo alguses olid käinud ka paugud, mis oli märguandeks, et tuleb püsti tõusta ja lehvitada.

Kui küsisin, kes Valtu laste lemmik oli, hüüdsid paljud valjul häälel Ingeri nime. Isegi tema pildi nägemine oli pannud rahva rõkkama, rääkimata siis tema laulust. Lemmikutena toodi välja veel The Swingers, Victor Crone ja Uku Suviste.

Peaproovis mängiti läbi ka punktide andmine, nii et lapsed said tunda ka seda pinget, mis sellisel hetkel õhus valitseb. Õhtujuhtidega jäid lapsed rahule ja vaheklippe peeti naljakaks. Üheks ilusaks

hetkeks pidasid lapsed Uku Suviste laulu ajal allalangevaid tulesädemeid. Ainus, mis lastele ei meeldinud, oli pauside ajal järjekorras ootamine, et midagi osta või oma lemmikuga pilti teha. Üllatusena tuli lastele see, kuidas saate tegijad neile märku andsid, millal tuleb kaasa laulda, millal valguspulgad tööle panna ja kaasa elada.

Kehtna lastekoori Kraaks paljude laste lemmik oli samuti Inger. Põhjuseks toodi näiteks see, et tal on hea hää ja ilus naeratus ning koos oma ukulelega mõjus ta lähedalt. Lemmikute hulgas olid ka Stefan, Victor Crone ja Uku Suviste. Kehtna lastele jäi silma see, kuidas sel ajal, kui keegi laval esines, pani lavatiim lava teises otsas juba asju valmis järgmise esineja jaoks. Üldse oli see, kui palju ühe saate jaoks on vaja taustajõudu ja mis kõik kaadri taga toimub, noorte jaoks üllatav.

Nii mõnigi lugu, mis muidu kuulates ei olnud jätnud väga sügavat muljet, mõjus laval nii laste kui ka õpetajate arvates palju paremini.

Sellised olid näiteks Sandra Nurmsalu, Kerli Kivilaane ja The Swingersi laulud.

Üks laps, kes sai Rapla muusikakoolist võimaluse minna Eesti Laulu peaproovi vaatama, sõnas, et tema jaoks oli see esmakordne kogemus nii suurel kontserdil olla. Tema suur lemmik oli Stefan, kuid laval nähes muutusid ka Uku Suviste ja Inga lood palju sümpaatsemaks. Vaheklipid jäid talle aga natukene arusaamatuks.

Märjamaa gümnaasiumi lastekoori paljude õpilaste jaoks oli Eesti Laulu peaproovi nägemine esmakordne selline võimalus. Kõiki lauljaid ja esitajaid pidasid Märjamaa lapsed väga heaks, erilised lemmikud olid aga neilgi Inger, Victor Crone ja Uku Suviste. Laste arvates oli tore artiste oma silmaga näha, nendega koos pilti teha ja autogrammi saada. Suureks üllatuseks oli Märjamaa laste jaoks see, et pärast vaheaega jätkus kontsert möödunud aastate võidulaulude esitajatega, kellest laste lemmikud olid Jüri Pootsmann ja Elina Born.

Vesiroosivisioon kutsub noori tegema omaloomingut

8. märtsil toimub Rapla Vesiroosi koolis järjekorras 23. Vesiroosivisioon. See on noorte muusikakollektiivide konkurss, kuhu oodatakse mõõtu võtma bände lähemalt ja kaugemalt! Õhtu peaesineja on 16-aastane räppar Pluuto.

Mari Tammar

Rapla Vesiroosi kooli huvijuht Maili Metssalu tunnustab, et esimest korda põhikoolina seda sündmust korraldada on uus väljakutse. Varem on sündmust vedanud gümnaasiumiõpilased ning seepärast tehakse tänava korraldamisel koostööd ka Rapla gümnaasiumis õppivate Vesiroosi vilistlastega, kes on oma abikäe ulatanud.

Hetkel on end võistlusele registreerinud 6 kollektiivi, aga aega registreerida on kuni 1. märtsini. Täna seks registreerunute seas on Metssalu sõnul nii oma kooli noori muusikuid

kui ka väljastpoolt maakonda tulijaid. „Vesiroosivisiooni nimi on õhus ja levimas,” ütleb Maili Metssalu ning lisab, et konkursi auhinnad on igati tõsiseltvõetavad. Parimaid premeeritakse võimalusega salvestada oma muusikat Susi stuudios ja esineda üle-eestilisel noortebändide konkursil.

„Kogu muusika oma mitmekesisuses on oodatud,” ütleb Metssalu, kinnitades, et mingeid žanripiiranguid ei ole. „Kuna muusika kirjutamise formaat on muutunud, ootame uuendusena sellel korral ka DJ-sid ja arvutimuusika tegijaid. Kui DJ teeb ise sãmplitest kokku oma terviku, siis see

sobib. Meie koolis on mitmeid õpilasi, kes arvutimuusikat teevad. Sellega haakub ka meie peaesineja, 16-aastane noor räppar Pluuto, keda Rapla noored käivad sageli Tallinnas kuulamas,” räägib Metssalu. Ta nendib, et sellise sõnakultuuri levimine nagu räpp on noorte seas väga populaarne ja see, kui noored oskavad niimoodi teksti kirjutada, on väga äge.

„Tahame olla sellel aastal väga avatud. Muudame formaati ja katsetame. Kuna on tekkinud vajadus kasvutada noorte muusikute järelkasvu, pöörame sellel aastal oma pilgu ka noorematele,” räägib Metssalu. Kuna sündmuse reglemendis on tungivalt soovitatav esitada üks omaloominguline pala, mõtiskleb Metssalu selle üle, kas algklasside õpilane on võimeline omaloomingut kirjutama. „Enda kogemusest võin öelda, et on,”

kinnitab Metssalu. Vanuse ülempiiriks on kehtestatud 26 aastat. „Me sellel aastal katsetame ja eks ole hiljem näha, mis neist muutustest kõlama jääb.”

Maili kui Vesiroosi gümnaasiumi vilistlane on ka ise viiel-kuuel aastal visioonist osa võtnud ja meenutab, et sel ajal oli see väga prestiižne sündmus, kuhu noored väga tahtsid tulla. „Pandi kokku kasvõi projektibänd, et visioonile esinema saada ja enda loomingu esitamine oli auasi,” meenutab Maili. Praegu kohtab ta noortes aga ebakindlust ja kahtlusi, et kuidas nad ikka omaloomingut kirjutavad ja esitavad.

„Meil oli arutelu all ka võimalus teha ainult kaverite konkurss, ent ma selgitasin noortele, et on kaks erinevat asja, kas me tegeleme matkimise või loomisega. Minu arvates on väga vaja julgus-

Õhtu peaesineja on 16-aastane räppar Pluuto. Foto: pressimaterjal

tada noori omaloomingut tegema,” räägib Maili ja arvab, et kõik õpetajad peaksid noori selleks ärgitama ja neid ka Vesiroosivisioonist osa võtma julgustama.

„Õpilasi tuleb natuke sõrutada, siis nad võtavad tuld,” ütleb Maili, kes ka ise üht bändi Vesiroosi koolis juhendab. Ühtlasi tunnustab ta Vahur Soonbergi ja Ragnar Toompuid, kes samuti muusikaarmastust koolis jagavad, ning ka Ivo Rüütalu, kes on seisnud

selle eest, et koolis oleks hea tehnikaga bändiruum.

„Mind aitab selle sündmuse eestvedamisel minu enda kogemus - meie noortena tahtsime väga muusikat teha. Visioon toimub 23. korda ja on seega tõsiselt pika traditsiooniga sündmus. Ma arvan, et Vesiroosivisiooni on väga vaja, et ärgitada lapsi looma. See on see, mille eest ma tahan väga seista ja millesse ma usun,” ütleb Maili ja kutsub kõiki sündmusest osa saama.

Pilguheit ministrite maailma Pomerantsi moodi

Helerin Väronen

Sõbrapäeval tutvustas Rapla keskraamatukogu saalis oma raamatut "Minu ministriumid" poliitik Marko Pomerants. Ta on olnud keskonnaminister, siseminister ja sotsiaalminister ning tema mälestused ja teadmised ministriks olemisest moodustavadki raamatu sisu.

Päevikut ta meenutuste kirjapanekul kasutanud ei ole, kuna enamik sündmusi (eriti igasugused jamad) on ju netiavarustest leitav. Kõike ei pea ise meeles pidama, kui Google teab.

Pomerants lugus ette löigu Nikolai Gogoli teosest "Hullumeelse päevik" tõendamaks, et inimloomus on vaatamata aja möödumisele ikka samasugune. Ta loodab, et ka tema raamatut saab saja aasta pärast eeskujuks võtta. Arvestades, millised järjekorrad raamatukogus sellele raamatule on, on ta raamatu kirjutamisega päris hästi hakkama saanud. Raamatu teeb eriliseks seegi, et igas eksemplar on originaalautogramm.

Raamatu alguses on ka väike test, nii et igaüks saab kontrollida enda sobivust ministrikohale. Näiteks peab minister kella teadma, olema hea meeskonnakaaslane, suutma keskenduda vaid olulistele asjadele ja pidada eksrompt ingliskeelset tervituskõnet. Eriti päevakajalised on punktid, mis käsitlevad arusaamist enda luukeredest kapis.

Mõningatest seikadest, mida ka raamatus kirjeldatud, tõi Pomerants välja näiteks selle, kuidas Eesti Pensionäride Ühenduse meeleavaldusel karjus ta peale korraga kaks meest, kellest ühte üritas keegi kolmas korrale kutsuda, aga sai vastuseks: "Pole tal häda midagi, tal on ju kaks kõrva." Ja kaks kätt on kunagisel ministril ka, mida läks eriti vaja siis, kui tuli keskkonna valdkonnaga tegeleda. Nende käte vahelt on Pomerants lendu lasknud pliimürgitusest ter-

Poliitik Marko Pomerants oma raamatu esitlusel Rapla raamatukogus.
Foto: HELERIN VÄRONEN

veks ravitud merikotka Pomo, kes lendas küll ida suunas ning jäi pesitsema Soome lahe äärde.

Tegelikult ei ole erilise hetke jaoks palju vaja. Päris sellist täiuslikku elamise tunnet, nagu Valdur Mikita

on kirjeldanud (tagurpidi sirelitesse kukkumine koos puust möögaga), ei ole Pomerants küll kogenud, kuid tema täiuslik elamise hetk oli eelmise aasta 24. veebruari õhtul, kui Aseris oli lõppemas vallavanema vastuvõtt. Talle on mällu sööbinud lumekrudin Aseri klubi ees, sest ühel hetkel ei pruugi enam seda lumekrudinat olla. Ja seetõttu on Pomerantsil elavalt meeles ka see, kui ta paar aastat varem allkirjastas Pariisi kliimaleppe. Kuigi ministri verstaapostiks on vaikimisi seatud 100 päeva, mil peaks võimalikult tegus olema, on mõningate otsuste tulemused näha alles aastakümnete pärast.

Poliitikaga tegelemine on Pomerantsi sõnul justkui viljapuude hooldusloikus. Kuid neid tegelasi, kes seda lõigata tahavad, on mitu ja eesmärgid on erinevad. Selleks aga, et eesmärkideni jõuda, on vaja lihtsalt kusagilt alustada, teha kompromisse ja omandada hea suhtlemisoskus.

Huumoriga vürtsitatud poliitika

Helerin Väronen

Avasin Marko Pomerantsi raamatu "Minu ministriumid" suvalisest kohast ja vastu vaatasid peatüki lõpupunktid: Elus tuleb ette erilisi hetki. Tunne need ära! Need ei pea tingimata olema meeldivad; Mõne sinu otsuse taga võivad olla kaotatud elud; On hetki, kus telefoninumbrit on raske valida, aga see on vähim, mida saad teha.

Loetu tekitas küsimuse, kas tegemist on mingit sorti eneseabiõpikuga. Lugema asudes tõesin, et mõnes mõttes võib seda raamatut tõesti võtta kui õpikut. Kui palju praktilist tarkust sealt tavaline inimene saab, on iseküsimus. Kuid alustavale ministrile või avaliku haldusega kokku puutuval inimesele annab see kindlasti mingid pidepunktid. Lugedes tekkiski vahepeal tahtmine mõni lõik või õpetussõna mõnele avaliku halduse inimesele ette lugeda, et näe, võta targematelt õppust, kuidas midagi teha

või mitte teha.

Minul kui võrdlemisi poliitikakaugele inimesele võttis kogu see inforohkus ja poliitilise süsteemi kirjeldamine vahepeal silme eest kirjuks ja mõjus nagu unejutt. Lepped, läbirääkimised, Euroopa Liit - no ei ole päris minu tassike teed. Paljud sündmused, millele raamatus viidatud, on toimunud ajal, millest minu mälestused on liiga ähmased, et lugedes kaasa noogutada, et oli jaa selline sündmus. Palju toredam on lugeda lendoravast Ralfist, kotka lendulaskmisest või sellest, miks ministril peaks komandeeringus olles ka ujumispüksid kaasas olema.

Õnneks on peatükid lühikesed, nii et kui korraks jõuabki igavaks minna, on kohe uus peatükk käes, mis ei pruugi igav olla. Kui ei oleks Pomerantsile omast huumorit ja oskust olla sõbralikult inimlik, oleks see raamat ilmselt pooleli jäänud. Huumor teeb alati poliitika kuidagi vastuvõetavamaks.

RAAMID

kuni 70% või

KÕIK KLAASID

-50%

OPTOMETRISTI VASTUVÕTT:
20. veebruar

Eelregistreeri telefonil: 485 5540
T-R 9-18, L 9-13
Tallinna mnt 16
Rapla

Silmanägemise kontroll TASUTA!

Soodustus kehtib raamide ja klaaside koosostul. Täpsemad kampaniireeglid kauplustest.

Rapla kino esimesed seansid on välja müüdud

Mari Tammar

Ühes Eesti Vabariigi 101. aastapäeva tähistamisega alustab ka Rapla värskelt valminud kino filmide näitamist. Esimene film, mis jõuab publiku ette juba 24. veebruari

hommikul, on „Tõde ja õigus”. Paraku on kõik kolm 24. veebruaril plaanitud kinoseanssi juba välja müüdud. Samuti on välja müüdud ka 26. veebruari esimene seanss. Veel leidub vabu kohti 26. veebruari hilisõhtusele seansile.

Rapla kultuurikeskuse juhataja Age Rebel nendib, et tõesti on huvi olnud suur, samas on huvi ka rõõmustav. Rebel lubab, et „Tõde ja õigust” näidatakse veel ja lähiajal saab üles ka järgmiste seanssidega kinokava.

Juristi nõuanne

Gripist hoidumine töökohal

Lugeja küsib: Praegu on liikvel eriti ohtlik A gripp, mis pidi väga raskete tagajärgedega olema. Millised töötajad on eriti ohustatud ja kuidas gripist hoiduda?

Vastab Janika Rõõmus, Tööinspektsiooni töötavishoiuinspektor: Gripp on reeglina ägedalt algav haigus – lihasvalu, palavik, kuiv köha, külmavärinad, peavalu ja halb enesetunne. Haige ohustab teisi 1-2 päeva enne sümptomite ilmumist. Tööle ei tohiks naasta kohe, kui enesetunne on paranenud, sest ka ennast hästi tundev inimene võib nakatada teisi veel 5-7 päeva.

Viirus levib tavaliselt aevastamisel või köhimisel vabanevate piiskade ning pesemata käte kaudu. Kui käsi ei pesta, saastuvad viirusega kõik kontaktpinnad: ükselindid, telefonid, arvutiklaviatuurid jmt.

Riskirühmas on ennekõike järgmised töötajad:

- 65-aastased ja vanemad;
- inimesed, kes põevad aneemiat, kroonilist kopsu-, südame-, neerude või ainevahetuse süsteemi haigust (eeskätt diabeeti);
- immuunpuudulikkusega

inimesed, sealhulgas immuunsüsteemi talitlust pärssivat ravi saajad ja HIV-positiivsed;

- rasedad,
- tervishoiutöötajad, hooldeasutuste töötajad,
- linnufarmide töötajad;
- koolide ja lasteaedade õpetajad.

Nakatamise vältimiseks soovitab Terviseamet:

- vältida rahvarohkeid kohti või kogunemisi;
- pesta tihti käsi (soovitatavalt peaks kätepesu kestma vähemalt 15-20 sekundit);
- koju jääda ja ennast terveks ravida, sest haigena tööl käimine kurnab organismi;
- köhides ja aevastades katta nina ja suu salvrätiga (kasutatud salvrätik visata prügikasti);
- vältida silmade puudutamist (pisikud levivad sageli siis, kui puudutatakse pisikutega kaetud esemeid ning seejärel puudutatakse oma silmi, nina või suud);
- tööaladel, kus tuleb palju inimestega kokku puutuda,

oleks mõistlik gripinakkusest hoidumiseks kanda näomaski;

- viirusi aitab eemal hoida desinfitseerimisvahend, mida võiks kaasas kanda;

- järgida tervislikke eluviise (piisavalt magada, olla füüsiliselt aktiivne, hoida stress kontrolli all, juua piisavalt vedelikke ja süüa täisväärtuslikku toitu).

Gripi tüsistuseks võivad olla kopsupõletik või põskkoopapõletik, ägeneda võivad kroonilised haigused. Lastel on peamiseks tüsistuseks keskkõrvapõletik.

Kuidas kanda näomaski?

- kata nina ja suu ning kinnita korralikult pea keskele ja kuklale;
- ülemise serva kummiriba säti ninajuure kohale ja alumine serv mugavalt lõua alla;
- maski niiskeks muutmisel vaheta see uue kuiva vastu;
- kandmise ajal väldi maski puudutamist kätega;
- maski pealispind võib kanda viirust edasi;
- pärast näomaski eemaldamist viska see ära ja pese käed korralikult seebiga või puhasta alkoholipõhise kätepuhastusvahendiga.

Hinnavõrdlus

Foto: ÖÖBIKU GASTRONOMIA TALU

Vaarikakreemiga šokolaadi-vaarika ganache

Helerin Väronen

Seekordne retsept pärineb Ööbiku Gastronoomiatalu peremehelt Ants Uustalult. Algseid koguseid on vähendatud umbes 3 korda, nii et kogused peaks sobima 6-7 inimesele.

Ganache on prantsuse termin siledale ja siidisele šokolaadi ja vahukoore segule. Seda nimetatakse ka peegelglasuuriks Selle ajalugu ulatub aastasse 1850, mil prantslasest kondiiter kasutas segu šokolaaditruhlite tegemisel. Vastavalt kasutuskohale muudetakse vahukoore ja šokolaadi vahekorda. Internetis võib leida palju nippe ja võimalusi, kuidas saada võimalikult sobiv *ganache*. Kuigi seekordses

retseptis on kasutatud tumedat šokolaadi, võib *ganache*'i tegemiseks kasutada ka piima- või hoopis valget šokolaadi. Või annab *ganache*'ile läikivama pinna.

Vaja läheb:

Ganache'i jaoks: 500 g tumedat šokolaadi, 0,4 ml vahukoort, 60 g võid, 15 ml konjakit, 500 g vaarikaid, 30 g munti, 250 g suhkrut

Vaarikakreemi jaoks: 200 g vaarikaid, 60 g moosisuhkrut, 1 laim, 30 g munti, 300 g maitsestatamata toorjuustu, 0,1 ml vahukoort

Tee nii: Purusta vaarikad suhkruga, tükelda sisse münt ja pane purgi põhja (igassee purki ca 70 g).

Sulata šokolaad vesivannil koos vahukoore ja võiga, hiljem lisa konjak. Vala sulatatud ja konjakiga maitsestatud segu purki, vaarikate peale, ca 100 g purgi kohta. Siis tõsta purgid külmkappi.

Vaarikakreemi tegemiseks pane vaarikad koos moosisuhkruga keema, lisa laimimahl ja koor. Keeda paksumaks ja aja mass läbi sõela. Jahuta! Vispelda vahukoor vahtu ja sega vaarikasiirupi ja toorjuustuga. Serveeri pallina šokolaadi peal. Soovi korral kaunistada (kuivatatud) marjadega.

Talupoes on saada või hinnaga 11.60 kg, vahukoor hinnaga 1.60 (250 g, 35%) ja Rõngu tume šokolaad hinnaga 1.50 (100 g).

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 20.02.2019

Eesti Töötukassa

Tööpakkumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid tähtaeg
Hakke-autojuht	Rapla maakond	SW Energia OÜ	28.02.2019
Veoautojuht-ekspediitor	Rapla maakond	Odien OÜ	28.02.2019
Katusepaigaldaja	Rapla maakond	TK Katused OÜ	22.02.2019
Kokk	Järvakandi alev	Järvakandi Hooldekodu	15.03.2019
Müüja	Järvakandi alev	Rapla Tarbijate Ühistu	25.02.2019
Operaator	Järvakandi alev	O-I Estonia AS	28.02.2019
Hooldejuht	Kalbu küla	Elupuu MTÜ	24.02.2019
Tootmistööline	Keava alevik	Vindor OÜ	03.03.2019
Hööviliini operaator	Keava alevik	Vindor OÜ	03.03.2019
Puidutsehhi tööline	Kehtna alevik	Panelwood OÜ	28.02.2019
Müüja	Kehtna alevik	Rapla Tarbijate Ühistu	24.02.2019
Müüja	Hageri alevik	Rapla Tarbijate Ühistu	24.02.2019
Tootmise planeerija	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	28.02.2019
Töstukijuht	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	03.03.2019
Operaator	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	03.03.2019
Koristaja	Kohila alev	Rapla Tarbijate Ühistu	25.02.2019
Tootmistööline	Kohila alev	EcoBox OÜ	24.02.2019
Operaator	Kohila alev	KP Factory OÜ	22.02.2019
Remondilukksepp	Kivi-Vigala küla	Peltoc OÜ	06.03.2019
Köögitööline	Leibre küla	Tõrvaaugu Mahe talu OÜ	25.02.2019
Tegevjuht	Märjamaa alev	Märjamaa Valla Spordikeskus SA	28.02.2019
Hooldusõde	Tolli küla	Kuuda Hooldekodu OÜ	22.02.2019
Masinõmbleja	Alu alevik	Alu Õmblus OÜ	01.03.2019
Müüja-klienditeenindaja	Alu alevik	RRLektus AS	28.02.2019
Tootmistööline	Juuru alevik	Rapla Vallavalitsus	28.02.2019
Sotsiaaltöötaja	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	24.02.2019
Lüpsja-farmitööline	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	28.02.2019
Karjak-ajaja	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	27.02.2019
Traktorist	Kuku küla	Riigimetsa Majandamise Keskus	28.02.2019
Värviliini operaator	Lipametsa küla	Vir-Var Kauba OÜ	22.02.2019
Müüja-kassapidaja	Rapla linn	Maxima Eesti OÜ	10.03.2019
Kokk	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	24.02.2019
Kokk-lihameister	Rapla linn	RRLektus AS	22.02.2019
Eripedagoog	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	07.03.2019
Klienditeenindaja	Rapla linn	Artur ja Catering OÜ	28.02.2019
Maanteeameti Tallinna teenindusbüroo	Rapla linn	Maanteeamet	28.02.2019
Rapla juhtivspetsialist	Rapla linn	Sinilinnu Lastehoid OÜ	03.03.2019
Lapsehoidja	Rapla linn	Meie Pubi OÜ	10.03.2019
Baaridaam-ettekandja	Rapla linn	Rapla Vesiroosi Kool	24.02.2019
Remonditööline	Valtu küla	Art Link Baltic OÜ	26.02.2019
Laotööline-komplekteerija			

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

LINNAMAASTUR KODIAQ

HIND ALATES 23 600 €

- AJATU DISAIN
- KUNI 7-KOHTA
- KOMPROMISSITU TURVALISUS
- KAASAEKSED ABISÜSTEEMID

**Ametlikult volitatud
ŠKODA edasimüüjad
Eestis on:**

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee,
auto@skoda.ee · www.skodatallinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070
auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

Moller Auto Pärnu OÜ
Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 · parnu@moller.ee
www.mollerautoparnu.skoda.ee

Moller Auto Viru OÜ
Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 · viru@moller.ee
www.mollerautoviru.skoda.ee

ŠKODA Tartu · Aasta Auto AS
Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000
info@aastaauto.ee
www.aastaauto.ee

ŠKODA Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120 info@warmauto.ee
www.warmauto.ee

ŠKODA Viljandi · Folk Auto OÜ
Viljandi, Tallinna 45, 71008
Telefon: 4355 347 info@folkauto.ee
www.folkauto.ee

www.skoda.ee

ÕNNESTUS! Kõik KoMo suusasarja etapid said planeeritud ajal peetud

Siim Jõgis

Neljapäeva, 14. veebruari õhtul jõudis Raplas Vesiroosi terviserajal lõpule Raplamaa rattaklubi KoMo 2019. aasta suusasari. Etappe peeti kokku viis. Kaks neist toimusid Raplas, üks Pirgus, Palukülas ja Järvakandis.

Tänu lumisele talvele sai kõik etapid ära pidada planeeritud ajal. Viimasel võistlusel, klassikalise tehnika sprindis Vesiroosi terviserajal osales 30 suusatajat.

Neljapäevane võistlus oli ainuke viiest etapist, mis peeti tööpäeva õhtul. Ülejäänud olid nädalavahetustel. Sarja üldkokkuvõttes saavutas meesveteranide esimeses võistlusklassis esikoha Kaido Pesor. Ta osales kõigil viiel etapil ning ka võitis need. Pesor ütles, et kõige raskem võistlus oli tema jaoks Palukülas. "Osalesin eelmisel päeval just Estoloppeti maratonil ja Palukülas on see raske Hiime tões. Aga mis ei tapa, teeb tugevamaks," sõnas Pesor.

Nii temale kui ka korraldajatele valmistisid muret hõredad osalejateread. Vanu suusatajaid jääb vähemaks ning noori samas mahus peale ei tule. Üks põhjus võib olla see, et viimastel aastatel on mitu talve olnud lume mõttes nigelad. Nii kaob kergelt ka harjumus heade lumeolude korral suusad alla panna.

Pesor osales 17. veebruaril ka Tartu suusamaratonil. Ühest küljest võib öelda, et KoMo etapid olid tema jaoks justkui suure võistluse ettevalmistuseks. Parima Raplamaa esindajana jõudis Pesor Tartu maratonil finišisse 137. kohaga. Ise ta küll sellega rahul ei olnud. Oleks tahtnud küündida esimese saja sekka. Ühe põhjusena tõi ta välja, et umbes poole distantsi peal

murdus tal suusakepp. Asenduseks sai ta küll teise, kuid see päris hästi ei sobinud. Pesori aeg 63-kilomeetrisel rajal oli 3 tundi, 3 minutit ja 40,9 sekundit.

Sarnaselt Pesoriga osales kõigil viiel KoMo suusasarja etapil ka Merike Meriküla. Tema sai naisveteranide võistlusklassis kokkuvõttes teise koha. Kohila vallast Sutlema külast pärit Meriküla rääkis, et kõik etapid olid mõnusad ning ühtegi neist ta raskeks ei pidanud. Eraldi tõi ta välja Paluküla etapi, mis oli kõige pikem.

"Olin pettunud, kui naiste võistlus tehti nelja ringi asemel kolme ringi pikkuseks. Mäletan, et ilus ja krõbe talvel oli. Pärast võistlust sõitsin ühe ringi veel lisaks," rääkis Meriküla.

Eraldi tõi ta välja ka Järvakandi etapi, mis jäi meelde sulailma ning selle poolest, et suusk väga hästi ei libisenud. Ühe ideena, kuidas võiks KoMo etappidele rohkem võistlejaid tulla, pakkus Meriküla välja, et kutsuda võiks rohkem õpilasi. Ta tõi näite, et õpetajad võiksid Vesiroosi kooli õpilastele pakkuda võimaluse, et kui õpilane osaleb ühel etapil, saab ta selle eest viie. Meriküla rääkis, et võistlejatest on välja kujunenud omamoodi sõpruskond. "Alati oli tore pühapäeval kokku saada ja sõpru näha. Käisin KoMo etappidel koos oma sõbranna Heinike Reisiniga. Meile meeldis just see, et sai-

Tänavuse KoMo suusasarja meesveteranide esimeses klassis saavutas esikoha Kaido Pesor. Ta võitis oma võistlusklassis kõik viis etappi.

Foto: SIIM SOLMAN

me värskes õhus koos midagi lahendat teha," sõnas Meriküla. Ka tema osales Tartu maratonil, läbides pika distantsi teist korda. Tema aeg oli 4:50.04.

Heites pilgu tulevikku, avaldas ta lootust, et KoMo suusasari toimub ka järgmisel talvel. "Need on ikka oma maakonna sõidud ja oma maakonna inimesed, kes seal osalevad. Me naudime seda, et saame õues midagi ägedat teha," rääkis Meriküla Raplamaa võistluste kohta.

Suusatalved kord juba va-

rieeruvad ühest äärmusest teise. Näiteks 2014. aastal jäi kogu võistlussari olematute lumeolude tõttu üldse ära. Seekord oli hea aasta, kõik võistlused said planeeritud ajal peetud. Küll olid mõningad kahtlused viimase etapi osas, sest nädala algus oli jääne ja vihmane, kuid õigeaks ajaks oli sobilik lumekiht maas. Kõigi etappide peale kokku osales KoMo suusasarjas sel aastal 64 suusatajat. Võistlused läksid arvesse ka Rapla maakonna meistrivõistlustena.

KoMo suusasarja parimad võistlusklasside kaupa:

Mehed:

1. Ott Reinaas
2. Kaupo Kaljumets
3. Rein Ansen

Meesveteranid 2:

1. Ivo Kivastik
2. Priit Randpõld
3. Jaanus Piirimees

Naisveteranid:

1. Regina Kaal
2. Merike Meriküla
3. Heinike Reisin

Meesveteranid 1:

1. Kaido Pesor
2. Kert Rungi
3. Raul Metsaäär

Naised:

1. Mari Metsaäär
2. Maret Metsaäär
3. Katrin Rõigas

Võimsad õhulennud Paluküla kohal

Siim Jõgis

Pühapäeval, 17. veebruaril peeti Paluküla nölvaldel lumelauavõistlus Paluküla Lumelaud 2019. Tegemist on juba traditsiooniks kujunenud võistlusega, kuhu iga aasta veebruaris kogunevad lumelaudurid ja trikisuu- satajad nii Paluküla lähiümbrusest kui ka kaugemalt.

Ühtlasi jagati välja Rapla maakonna meistritiitlid.

Pühapäeval oli Palukülas päikesepaisteline ilm ning termomeeter näitas 3 soojakraadi. Nii mõnedki künkad ja nukid olid lume alt välja sulanud. See pani korraldajad keerulisse seisu, sest soe ilm oli püsinud juba mitu päeva. Võistluste korraldaja Lauri Mölder ütles, et kaugel polnud ka olukord, et terve

võistlus oleks tulnud üldse ära jätta. Siiski tehti ära suur pingutus viimasel ööl vastu pühapäeva ning võistluspark saadi korda. Ilus ilm oli Paluküla nölvaldele meelitanud ka omajagu pealtvaatajaid ning kelgutajaid-suusatajaid.

Paluküla Lumelaud 2019 raames asus võistlustulle 23 sportlast. Parimad selgitati viies vanuseklassis – mehed, naised, juuniorid (13-17 aastat), lapsed (kuni 12 aastat) ja mäesuusatajad. Õhulennud ja trikid olid muidugi vägevad. Parimaid sooritusi saatis publiku aplaus. Siiski ei pääsetud ka kukkumistest. Nii juhtus näiteks Simon Pettail, keda võib pidada üheks võistluse suurimaks tõmbenumbriks ja staariks. Igal osalejale oli kolm katset, et kohtunikule oma hüpete ja trikkidega muljet avaldada.

Kohtunik oli Martin Maltsar, kes sportlaste sooritustele hindeid andis. Arvesse läks parim katse.

Kõige konkurentsitihedamaks võib pidada meeste võistlusklassi. Seal jättis esikoha Raplamaale Matis Maltsar, edestades teiseks tulnud Simon Pettaid ja kolmanda koha saanud Kert Talu. Maltsar kommenteeris võistlust nii: "Annan alati võistlustel endast kõik, mis mul anda on ja loodan et sellest piisab võiduks. Suurimad konkurendid olid täna Kert Talu ja Simon Pettai." Maltsar kiitis ka korraldajaid võistlusraja ja takistuste ehitamise eest. "Korraldajatele suured kiidusõnad. Nad tegid kõik, mis seal teha andis ja park oli super võrreldes sellega, mis katastroof seal eelneval päeval oli," sõnas ta.

Võistleja nägu küll näha ei ole, aga siin pildil teeb oma õhulendu Jaana Junolainen. Naiste arvestuses sai ta esikoha.

Foto: erakogu

Raplamaa meistrivõistluste tulemused 2019:

Lapsed (...-12 a) 1. Joonas Reimers 2. Karl-Martin Vassil 3. Ats Untera	Mehed 1. Matis Maltsar 2. Simon Pettai 3. Kert Talu	Lapsed (...-12 a) 1. Karl-Martin Vassil 2. Ats Untera 3. Joosep Meresmaa	Mehed 1. Matis Maltsar 2. Kert Talu 3. Larsen Mölder
Juuniorid (13-17 a) 1. Christon Aus 2. Karl-Joonas Romulus 3. Roger Purtsak	Suusatajad 1. Mattis Meresmaa 2. Liisa Loel	Juuniorid (13-17 a) 1. Karl-Joonas Romulus 2. Roger Purtsak 3. Sandra Kala	Suusatajad 1. Mattis Meresmaa 2. Liisa Loel
Naised 1. Jaana Junolainen 2. Getter Kala		Naised 1. Getter Kala	

Rapla sai kirja kolmanda järjestikuse võidu

Rapla korvpallikool

Avis Utilitas Rapla korvpallimeeskond sõitis sõbrapäeva õhtul külla Tallinna Kalev/TLÜ-le, kellega juba veidi aega käsil pingeline heitlus turniiritabelis. Sama tulist mõõduvõttu sai näha ka seekord – lisaajaga kulmineerunud mängu võitis Rapla, kuid üpris napilt, 86:83.

Avapoolae ei olnud Rapla vastu helde. Esimesel veerandil ja suurel osal teisestki oldi visetega tõsisel hädas, mida vastased rõõmuga ära kasutasid. Esimese veerandi lõpuks, skooril 21:12 kodumeeskonna kasuks, oligi viskeprotsent vaid 25, mis küll õnneks järgmise 10 mänguminutiga veidi paranes. Rapla tuligi päriselt mängu alles poolaja lõpuminutitel, kui paremini suudeti toimima panna tegevus mõlemas väljaku otsas. Vahepeal kuni 15-punktiliseks veninud vahe võeti uuesti koomale ning riietusruumidesse läksid meeskonnad Rapla poolt vaadates seisult 30:37.

Pärast väikest puhkust tuli Rapla tagasi selgelt keskendumalt kui varem. Esimese nelja mänguminutiga tuldi väikesele Kaleville juba väga lähedale sappa, 37:39, kuid päriselt viigistada siiski kohe ei õnnestunud. Selleks läks veel mõni minut, kui 41:41 viiginumbrid tabloole said ning kohe järgmise rünnakuga läks Rapla esimest korda ka juhtima, 43:41.

Nii lihtsalt see võit muidugi Raplaga koju tulema ei hakanud ja mäng võrdsustus, pidevalt viigiseisu ümber tiirutades. Väike Kalev sai veerandi lõppu mõne õnnestumise rohkem ning otsustavale neljandikule mindi

vastu kodumeeskonna 54:51 eduseisus.

Veerandaeg algas Rapla jaoks aeglasemalt kui Kaleville, kes viis skoori kiirelt 58:51-ni. Seejärel oli omakorda Rapla etteaste ning mõne minutiga oldi maas vaid ühe punktiga, 58:59. Edasi läks juba pingeliseks, nagu mängust arvata oligi: punkti-paariga käisid vaheldumisi ees mõlemad pooled ning tundus, et otsustama jäävad lõpuhetked.

Viimase mänguminuti alguses viis Indrek Kajupank 2+1 lahendusega Rapla 75:72 juhtima, kuid see eduseis ei jäänud püsima – 12,6 sekundit enne lõppu seadis Kalev tabloole viiginumbrid 77:77 ning kuivõrd Rapla enam korvini ei jõudnud, oli lisa-aeg tõsiasi. Viis lisaminutit möödusid aga peamiselt Rapla dikteerimise all. Esialgu mängiti küll punkt punktis, kuid viimasteks minutiteks seadis külaliskond tabloole 5-punktilise edu ning seda

Kalev päriselt tagasi võtta enam ei suutnud. Nüüd oli lõpuvile tõepoolest ka lõplik ning Rapla 86:83 võit kindel!

Mängu suurim kangelane oli kindlasti Gregor Ilves, kes kinkis omalt poolt meeskonnale tähtpäevaks 19 punkti ja 3 lauapalli. Topeltduubli tõi Raplasse kaasa Ervins Jonats, 13 punkti ja 10 lauapalli, õige napilt jäi sellest puudu Hunter Mickelsonil, kellelt 14 punkti ja 9 lauapalli. Oma debüüdi tegi punases särgis ka sama päeva hommikul Eestis maandunud Brian Williams, kes sai kirja 2 punkti ning 1 lauapalli.

Kohtumine tõi Raplale turniiritabelisse 11 kaotuse kõrvale ka 11. võidu ning seadis meeskonna kenasti sisse 6. positsioonil. See võit on aga kindlasti mitte ainult meeskonna, vaid kogu kogukonna oma – peaaegu pooled pealtvaatajatest olid Rapla poolehoidjad ning see andis meeskonnale väga olulise lisakäigu.

Olybet Eesti-Läti korvpalliliiga tabeliseis:

	M	V	K	PNK	%	PTS+	PTS-	+/-
 1. BK Ventspils	23	22	1	45	95.7	2012	1620	392
 2. VEF Riga	23	21	2	44	91.3	2081	1632	449
 3. BC Kalev/Cramo	21	19	2	40	90.5	1935	1499	436
 4. BK Ogre	23	15	8	38	65.2	2116	1921	195
 5. TalTech	22	13	9	35	59.1	1793	1813	-20
 6. AVIS Utilitas Rapla	22	11	11	33	50.0	1733	1772	-39
 7. Tartu Ülikool	21	10	11	31	47.6	1690	1713	-23
 8. Jurmala Betsafe	24	11	13	35	45.8	1871	1926	-55
 9. Tallinna Kalev/TLÜ	23	10	13	33	43.5	1822	1811	11
 10. Pärnu Sadam	23	10	13	33	43.5	1749	1834	-85
 11. Valmiera Glass Via	22	7	15	29	31.8	1759	1893	-134
 12. BC Valga-Valka/Maks&Moorits	21	6	15	27	28.6	1508	1696	-188
 13. Latvijas Universitate	21	6	15	27	28.6	1472	1660	-188
 14. BK Liepaja	20	4	16	24	20.0	1529	1807	-278
 15. Jekabpils/SMScredit.lv	21	0	21	21	0.0	1409	1882	-473

Alus jätkusid Rapla maakonna meistrivõistlused korvpallis

Siim Jõgis

Laupäeval, 16. veebruaril jätkusid Alu spordihoones Raplamaa meistrivõistlused korvpallis teise vooru mängudega. Turniiril osaleb kuus meeskonda, kes kõik omavahel kaks korda läbi mängivad. Maakonna meistermeeskond selgub hiljemalt laupäeval, 18. mail. Siis peetakse teise mängude ringi viimane voor. Parim selgitatakse turniiritabeli põhjal, *play-off* i ega *final four* i sel aastal ei toimu. Kõik kohtumised peetakse Alu spordihoones.

2018. aastal teenitud Raplamaa meistritiitlit kaitseb tänavu BC Rapla.

Teise vooru mängude tulemused:

N-Rühm – Juuru 107:87, poolaeg 50:35

BC Rapla 89 – Rapla KK 89:77, poolaeg 48:43

RS/Kate/Ruudus Ehitus – Rapla Mets 90:71, poolaeg 41:28

Viie ala järel juhib talimänge Märjamaa vald

Siim Jõgis

Möödunud nädalavahetusel, 16. ja 17. veebruaril tehti algust Raplamaa XXVII talimängudega. Esimese kahe võistluspäevaga peeti ära viis ala.

Laupäeval, 16. veebruaril selgusid Valtu spordihoones parimad lauatenнисes ja sangpommi tõstmises. Samal ajal toimusid Kaiu lähistel Traksil võistlused lumerajasõidus. Pühapäeval, 17. veebruaril toimusid Valtu spordihoones juhtkonnavõistlus ning koroon. Esimese viie ala järel hoiab valdade arvestuses esikohta Märjamaa, kellele järgnevad Kehtna, Rapla ja Kohila. Märjamaale on seni taganud edu rohke osavõtt. Nad on senimaani ainuke vald, kelle esindus on osalenud kõigil viiel alal.

Sealjuures on märkimisväärne, et Märjamaa oli ainuke, kelle esindajad osa-

lesid sangpommivõistlusel. Ühtegi teist valda esindatud ei olnud. Kui ka Kehtna või Rapla oleks sinna vähemalt ühe sportlase välja pannud, oleks tabeliseis automaatselt teistsugune. Ainuüksi osalemine oleks vallale üheksa punkti juurde andnud. Valdade arvestuse üldvõitja ei ole siiski veel kaugeltki selge. Ees ootavad viis ala – kabe, male, ujumine, mälumäng ja suusatamine. Need peetakse märtsikuu jooksul, alustades mälumänguga 5. märtsil Rapla Kesklinna koolis.

Juba aastaid on maakonna talimängude puhul rakendatud põhimõtet jaotada alad ära pikemale perioodile, et huvilised saaksid osaleda võimalikult paljudel aladel. Varem peeti terve võistlus ühel päeval. Konkurentsituult on seni kõige osavõtjaterohkem ala olnud lumerajasõit Traksil, millest võttis osa 92 inimest.

Enim kabetajaid oli Kohilast

Laine Rökk

Maakonna koolinoorte kabe võistkondlik võistlus peeti Alus 15. veebruaril. Osales viiest koolist 18 võistkonda kokku 72 koolinoorega. Kõige rohkem oli osalejaid Kohila gümnaasiumist, kus õpilasi juhendab Talvi Ainsar, järgnesid Märjamaa gümnaasium, juhendaja Koidula Elmik, ja Rapla Vesiroosi kool, juhendaja Liia Tartov.

Hindamatu abilisena tegutses peakohtunik Jaan Sulg.

1.-5. klass (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru)

1. Rapla VK I vk (Otto Hans Mölder, Gregor Tammik, Arko Pajo, Sille Sillamaa) 14 p
2. Kohila G I vk (Karl Suuroja, Villem Suuroja, Jakob Vahi, Maarja Vahi) 12 p
3. Märjamaa G I vk (Georg Lauri, Robert Visnu, Alden Tähve, Aleksandra Šipulin) 11,5 p

6.-9. klass (mängiti 6 võistkonna vahel turniiri)

1. Kohila G I vk (Kris Taimre, Artur Skatškov, Siim Esko, Helen Haljasorg) 18 p
2. Märjamaa G I vk (Deco Erm, Tony Lehtsalu, Rainer Metsniit, Mirtel Pops) 12,5 p
3. Rapla VK (Karl Grüner, Romek Hein, Karl-Eerik Läänaru, Kertu Viltok) 9,5 p

10.-12. klass (mängiti 5 võistkonna vahel turniiri)

1. Märjamaa G (Hendrik Kuhi, Andres Petjärv, Roland Luhaväli, Inger-Berlissa Kaugemaa) 10 p
2. Rapla G I vk (Markus Aleks Trofimov, Siim Poom, Erich-Raimond Stepanjuga, Laura Diiina) 9,5 p
3. Kohila G I vk (Robi Vanem, Karel Meerbach, Siim Kaarel Maasalu, Keiti Kruusmann) 8,5 p

Rahvastepallis selgusid vabariiklikku finaali pääsejad

Laine Rökk

Maakonna 1.-3. klasside rahvastepallivõistlus peeti 13. veebruaril Sadolini spordihoones, osales 15 koolist 20 võistkonda kokku 152 koolinoorega.

I grupp (võistkonnas 7+1+õpetaja)

Tüdrukud

1. Kohila G (Marta-Ann Heinari, Grete Einmann, Lisandra Troost, Geidi Luuk, Helena Kuik, Kristiine Kabel, Liisa Reinumäe, Triine Saare, õp Kaur Heinaru)
2. Rapla VK (Grettel Kiik, Ella-Nora Buschmann, Renate Väli, Kaisa-Ly Lee, Loviise Mölder, Merete-Elisa Uustalu, Kaisa Ingeliis Masing, Laura Reemi, õpetajad Monika Ruut, Ingrid Lenk)
3. Märjamaa G (Emily Lepp, Victoria Pagar, Annabel Aruksaar, Alis Sõlg, Ketriin Erm, Caileen Rapp, Kreteliis Kiolein, õp Reet Elmik)

Poisid

1. Juuru EVK (Rinaldo Kivikangur, Rannar Kiviste, Jan Siim Kadarik, Tõnis Talvoja, Egon Kallasma, Kristofer Hintsalu, Uku Kallaste, õp Jüri Pritšin)
2. Kohila G (Villem Suuroja, Gregor Jasson, Ott Kõrve, Franc Jakob Verbitski, Ekke-Bert Maripuu, Ando Suviste, Andri Voltre, õp Kaur Heinaru)
3. Rapla KK (Karl Mattias Pedai, Artur Kaljusaar, Rasmus Koit, Rasmus Diiina, Marko Vain, Tauri Tristan Taal, Rednar Moks, Kevin Jaakson, õp Allar-Raul Antson)

Vabariiklik finaali võistlus on 7. märtsil Kohilas ja edasipääsu tagasid Kohila G, Rapla VK ja Märjamaa G tüdrukute ning Juuru EVK, Kohila G ja Rapla KK poiste võistkonnad.

II grupp (koolid üle 80 õpilasega, segavõistkond 3T+3P+2 varu)

1. Kaiu PK (Siim Rännel, Matis Fred Tutt, Keito Väljaots, Johanna Sarjas, Isabel Muna, Karolin Metssalu, Mirjam Liivand, õp Elmo Hunt)
2. Hagudi PK (Harald Aas, Rasmus Hallop, Leenu Sade Koppelmann, Anete Mirell Pärnapuu, Rasmus Roosmäe, Mirjam Lee Vatter, Rasmus Vösu, Jane Silmann, õp Martin Rosenväld)
3. Kehtna PK (Karl-Markus Järvla, Anni Kangrumägi, Kermo Lossev, Ly-Sandra Lutterus, Devon Prokoptšik, Gunnar Tünder, Maribel Utmann, Karmen Kruusimaa, õp Koidu Karja)

III grupp (koolid 80 ja vähem õpilasega + algkoolid, segavk 3T+3P+2 varu)

1. Kivi-Vigala PK (Armo Aun, Marten Kaljas, Sebastjan Hints, Heidi Lasma, Grete Ly Sildoja, Elis Suitsev, Karmen Kallaste, Marek Kõrgesaar, õp Anne-Ly Viimne)
2. Vana-Vigala PK (Gerda Asumets, Rasmus Kuik, Ken Andre Tamm, Mariel Rannik, Andreas-Raider Veimann, Mirtel Pilv, Amanda Allipere, õp Janne-Ly Viimne)
3. Alu K (Janete Tiits, Marite Hansar, Rando Roosla, Rando Rosimannus, Meribel Praun, Sarpedon Hüseyin Altan, Kristofer Mikhelson, õp Virve Pärn)

K-N, 20.-21.02 Rappeli Keskuses Votex House puuvillase voodipesu SOODUSMÜÜK!

Palju erinevaid mustreid ning mõõte.

Suur valik satiinist voodipesu ja kummiga voodilinu.

PANE TÄHELE!

Selle reklaamiga kogu
täishinnaga voodipesu **-15%!**

Tutvu meie toodetega: www.votex.ee

Pihali külas Pääsusilma DETAILPLANEERINGU ESKIISLAHENDUSE AVALIK VÄLJAPANEK

Kohila Vallavalitsus teatab, et Pääsusilma kinnistu detailplaneeringu eskiislahenduse avalik väljapanek toimub ajavahemikul 5.03-3.04.2019 ning avalik arutelu 15.04.2019 kell 16 Kohila vallamajas (Vabaduse tn 1, istungite saal).

Kohila Vallavolikogu 26.07.2018 otsusega nr 24 algatati Pihali külas Pääsusilma kinnistu detailplaneering. Planeeritav ala asub Pihali külas ning hõlmab Pääsusilma katastriüksust (katastritunnus 31701:006:0107, sihtotstarve maatulundusmaa 100%, pindala 16 073 m²). Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Pääsusilma katastriüksuse sihtotstarbe muutmine maatulundusmaast elumumaaks, hoonestusala ja ehitusõiguse määramine üksikelamu ja abihoonete ehitamiseks. Detailplaneeringuga muudetakse alal üldplaneeringuga määratud juhtotstarvet ja hajaasustuse minimaalse uue katastriüksuse suuruse nõuet.

Arvamused, ettepanekud ja vastuväited palume esitada kirjalikult postiaadressil Vabaduse tn 1, Kohila alev 79804, Kohila vald või e-posti aadressil vallavalitsus@kohila.ee.

Rapla Vallavalitsus teatab, et Sõerumäe üldplaneeringut muutva detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek toimub 7.03.2019 kuni 7.04.2019 Rapla Vallavalitsuse fuajees (Viljandi mnt 17, Rapla) ja valla ametlikul veebilehel: <https://rapla.kovtp.ee/avalikustamine>. Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada arvamust planeeringu kohta ja teha ettepanekuid.

Planeeringu eesmärk on puhkeala ja tehisveekogu rajamine Sõerumäe maaüksusele (66901:001:0728) ning ehitusõiguse sätestamine puhkemajade ja puhkekeskuse rajamiseks. Planeeringuala suurusega ca 4,5 ha piirneb põhjast Sõerumäe-Alu tee, idast Rapla ringtee, lõunast Rapla-Märjamaa tee ja Vigala jõe ning läänest Sika ja Krantsi maaüksustega. Tiigi rajamine korrastab ja ilmestab olemasolevat maastikku, võsastunud kallas kujundatakse heakorrastatud haljasalaks, lisandub puhkemajanduslik funktsionaalsus.

Avaliku väljapaneku tulemuste arutelu toimub Rapla Vallavalitsuse (Viljandi mnt 17, Rapla) II korruse saalis 9.04.2019 algusega kell 16.

TÖÖPAKKUMISED

Kaius asuv väike ettevõtte Näsin OÜ pakub tööd
METALLITÖÖ LUKKSEPALE.
Tel 5332 4352 nasin@nasin.ee

Otsime **LAOTÖÖLIST** Alus asuvasse lattu.
Soovi korral palun saata CV meile
devisu@devisu.ee või võta ühendust
telefonil 5663 3570

Mõnus ja värskendav pulgajäätis!

Väärt Raplamaa Toote põest
(Tallinna mnt 23)

leid tervislikud

Jäämari

käsitöö pulgajäätised!

RMK ehk Riigimetsa Majandamise Keskuse hoole all on 45% Eesti metsamaast ja ligikaudu 30% kogu Eestimaast. RMK kasvatab metsa, hoiab loodusväärtusi, teenib riigile metsa majandades tulu, loob looduses liikumise võimalusi ja jagab loodusharidust. RMK-s töötab ligikaudu 700 inimest, kokku saab RMK hallatavas metsas tööd umbes 6000 inimest. Rohkem infot: www.rm.ee

RMK pakub tööd

TRAKTORISTILE

Töö tegemise asukoht: Purila taimla, Kuku küla, Raplamaa

Peamised tööülesanded hakkavad olema:

- taimlatööd, mida tehakse kvaliteetse metsaistutusmaterjaliga tootmiseks, sh erinevad põllutööd kaasaegse tehnikaga (künnimine, randaalimine, taimede istutamine jne)
- masinate ja seadmete jooksev remont, hooldus ja korrashoid
- üldised taimla hooldustööd (niitmine, trimmerdamine, aedade parandamine jms).

Ootame Sind kandideerima, kui:

- oled korrektne, otsustus- ja vastutusvõimeline ning omad head pingetaluvust
- omad töö eripära arvestavat ettevalmistust ja vajalikku kogemust
- omad kehtivat juhiluba
- oled valmis hooajal pikemateks tööpäevadeks

RMK-s ootab Sind Eesti riigimetsa majandamisesse panustav töökoht

Kandideerimiseks palume saata avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt 28. veebruariks 2019 e-posti aadressile helen.kaljumae@rmk.ee
Lisainfo mobiil: 5328 5229

Kehtna Vallavalitsus kuulutab välja
avaliku konkursi Kehtna raamatukogu

DIREKTORI

ametikoha täitmiseks.

Täiendav info www.kehtna.ee

Sooviavaldus, elulookirjeldus (sh töö- või teenistuskäik), ametikohale esitatud nõuetele vastavust tõendavate dokumentide koopiad ja kandidaadi soovil muud dokumendid saata hiljemalt 15. märtsiks 2019 Kehtna Vallavalitsusele või e-posti aadressil: kehtna@kehtna.ee.

Lisainfo Katrin Velleste tel 509 8853

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas
Järna 2. E-R 9-17, L 10-14.
Tel 5818 8986
www.rauasets.ee

3 m halli ja musta leppa. Tel 5911 6937

Vanametalli kokkuost Agrova-ru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 5860 7877, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Timberstock OÜ ostab lehtpuuenamusega metsakinnistuid ja raieõiguseid. Küsi pakkumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

Rapla Rotary Klubi HUMANITAAR- STIPENDIUM

Ka sel aastal kuulutab Rapla Rotary Klubi välja konkursi humanitaarstipendiumi kandidaatide leidmiseks.

Humanitaarstipendiumi eesmärk on toetada Rapla maakonnast pärit kuni 30-aastaste noorte:

- humanitaar- ja haridusalaste projektide väljatöötamist ja rakendamist Rapla maakonnas
- õpinguid Eesti Vabariigi kõrgkoolides humanitaaraladel, samuti õpinguid välisriikide ülikoolides

Stipendiumi kandidaate võivad esitada:

- Rapla Rotary Klubi liikmed
- EV ülikoolid, rakenduslikud kõrgkoolid, kommerskoolid
- Rapla maakonna omavalitsused, koolid, asutused ja ettevõtted
- stipendiumi taotlejad
- välisriikide koolid

Stipendiumi taotlemiseks tuleb esitada klubile avaldus, milles näidatakse stipendiumi kasutamise eesmärgid. Avaldusele võib lisada soovitus-, toetus- ja muid kaaskirju.

Rapla Rotary Klubil on õigus küsida vajadusel täiendavat informatsiooni kandidaadi eelnevate õpingute, projektide jms kohta.

Stipendium võidakse jagada mitme võrdväärse kandidaadi vahel. Nõutaval tasemel kandidaatide puudumise tõttu võib stipendium jääda välja andmata.

Stipendiumi saaja otsustatakse Rapla Rotary Klubi koosolekul konsensuse alusel. Stipendiumi suurus määratakse igal aastal eraldi.

Viimastel aastatel on stipendiumi suurus olnud 1000 eurot. Stipendiumi on saanud näiteks Pärt Uusberg, Reino Velleste, Kert Vahre, Patrik Sebastian Unt jt. Noored, kes on oma tegemistega tuntuks saanud Raplamaal ja kaugemalgi.

Ootame teie ettepanekuid 13. märtsiks 2019 aadressil
tonis.blank@mail.ee

Täiendav informatsioon telefonil 506 1322, Tõnis Blank.

TEENUS

Õhk-õhksoojuspumpad, õhk-
vesisoojuspumpad, maaküte.
Müük, paigaldus, hooldus,
remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

RAPLAMA

VEOTEENUSED

+372 56881227

www.vedaja.ee

Veo- ja kolimisteenused. Tel 5688 1227. www.vedaja.ee
Facebook: Veoteenus Raplamaal

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta.
Helista tel 5330 7447, siva-
auto2007@gmail.com

KAARDID ENNUSTAVAD 24
H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded.
Tel 505 9669,
info@holopoint.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

KATUSETÖÖD (viilkatused, lamekatused). Tel 5698 4470
AlvekoEhitus@gmail.com

Halumasina teenus.
Tel 5911 6937

Rehvivahetus Rapla linnas Järna tn 2. Hinnad väga soodsad.
Aeg broneeri tel 5818 8986
Hinnakiri www.rauasets.ee

Akende reguleerimine, klaaspaketi ja tihendite vahetus, õlitamine. Tel 529 7433 Garel

Sõbra Sõiduk. Auto remont ja hooldus. Lepiku 14, Rapla. Tel 558 8856, 5691 9667

Hoonete soojustamine puistevillaga, teostame ka vajalike eeltööd. Konsultatsioon objektile TASUTA! Puistamees OÜ, tel 501 6689, ken@puistamees.ee

Katuse-, fassaadi-, sokli- ja üldehitustööd. Tel 5381 9121

Õhksoojuspumpade keemiline survepesu. Ära külmata - Kliimameedik taastab seadme efektiivsuse. Tel 5345 7704

Pesuruumide renoveerimine, plaatimine, saunade ehitus. Tel 5341 9932

Teen torutööd Raplamaal.
Tel 5345 6818 Hendrik

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb toorest leppa ja sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris turbabriketti, puidubriketti, pelleteid, kaminaid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

lõhutud toores lehtpuu, hind al 35 €; metsakuiv okaspuu al 38 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

MÜÜAKSE

kuivi kase-, lepa- ja tammeka-
minapuud 40 L võrkkottides ja
kaminapuujääke 60 L võrkkotis.
Saadaval ka puitbrikett ja pui-
dupellet alusel. Tel 523 8503,
433 3130

ehituslikku saematerjali,
servamata lauda, lepalauda,
terrassi-, voodri- ja põrandalau-
da. Pikkused 3 - 6 m. Laudade
värvimine. Vedu tasuta.
Tel 528 2268

kuivad küttepuud, lahtiselt ja
võrgus. Tel 503 6941

otse tootjalt kase puitbrikett
alates 199 €, pakitud turba-
brikett al 130 €, pellet al 200 €,
pakitud kivisüsi al 235 €, kuivad
klotsid, vedu. Tel 506 8501

saunaahjusid, kaminaid, pliite.
Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väike-
hulgi, kohaletoomisega. Info tel
5196 2628 või 5351 7414

soodsa hinnaga talusealiha.
Vajadusel tükeldame. Info tel
5196 2628, 5354 3002

Tapamaja müüb emise lihake-
hasid kohaletoomisega. Info tel
5351 7414

Tapa linnas Eha tn 1-toal kõigi
mug keskküttega 28 m² korter.
Heas korras, PVC aknad, tur-
vauks. Hind 12 000 €. Samas
ostan Raplasse 1-2-toal korteri
omanikult. Tel 518 5246

2-toaline korter Alus. Hind
25 000 €. Tel 5360 4834

Kallis Juta!
Avaldame kaastunnet
armsa

HEINO KIIROJA
kaotuse puhul.

Klassikaaslased
Ühisgümnaasiumist

Avaldame südamlikku
kaastunnet Ilme Pärnale
kalli

ÕE

kaotuse puhul.

OÜ Uniplast

Lahkus meie kallis
isa ja vanaisa

TOIVO ERT
5. X 1955 – 15. II 2019

Kirke ja Kairi perega

Ärasaatmine
esmaspäeval, 25. veebruaril
kell 16 Juuru kirikus

*Mõni hetk on valusam
kui teine,
mõni hetk on kohe
väga, väga valus...*

Oleme mõtetes Sinuga,
Nadežda, kui saadad
viimsele teele oma kalli
ema

ELLEN KUZMINA.

Raikküla Kultuurikeskuse
isetegevuslased ja
sõpruskond

Südamlik kaastunne
Riinale perega kalli ema ja
vanaema

HILJA ALTEBERGI

kaotuse puhul.

Kaljo ja Riina perega

Südamlik kaastunne
Juta Heinveele perega
armsa isa

HEINO KIIROJA

kaotuse puhul.

Hilleberg Eesti OÜ
kollektiiv

*Seal, kus sulgub
eluraamat,
algab mälestuste maa ...*

Avaldame sügavat
kaastunnet
Marikesele perega kalli
isa

HEINO KIIROJA

lahkumise puhul.

Rapla Vesiroosi Kooli
pere

*Üks tee on lõpuni jõudnud,
üks süda on vaikinud...*

Südamlik kaastunne
Marikesele lähedastega
kalli

HEINO KIIROJA

kaotuse puhul.

Kabala segakoor

Mälestame
ja avaldame kaastunnet
Hiljale ja tema lähedastele

HEINO KIIROJA

lahkumise puhul.

Perekonnad
Laurimaa ja Veske

Mälestame sõbralikku ja
abivalmis naabrimeest

HEINO KIIROJA.

Südamlik kaastunne
Hiljale, Andrusele,
Marikesele ja Jutale
peredega.

Meta ja Aune lastega

*Kurb saatus sind
kui lindu lennult tabas.
Su elurada
lühikeseks jäi ...*

Südamlik kaastunne
Maimule ja Olavile ning
Ilmele, Taivole, Kaljule ja
Andile tütre ja õe

ANNE

kaotuse puhul.

Perekonnad Novikovid ja
perekond Kuusmaa

*Üks küünal kustus,
üks eluraamat sulgus...*

Südamlik kaastunne
Maimule, Olavile ja nende
lähedastele
varalahkunud kalli

ANNE LINASTE

kaotuse puhul.

Sirje perega

Südamlik kaastunne
lähedastele kalli

ANNE

kaotuse puhul.

Margit

*Seal, kus sulgub
eluraamat,
algab mälestuste maa...*

Mälestame

HEINO KIIROJA.

Avaldame kaastunnet
omastele.

Ivi, Maila, Ene, Ülo,
Matti peredega

Armas Piret!
Meie siiras kaastunne
Sulle ja Sinu perele teie
leinas.

Töökaaslased
Coop Kaiust

Sügav ja siiras kaastunne
omastele kalli
ANNE LINASTE
surma puhul.
Klassikaaslased
ja klassijuhataja
põhikoolipäevilt

Kallis Andi perega!
Meie siiras ja sügav
kaastunne kalli õe
ANNE
surma puhul.
Aire, Piret ja
Tene peredega

Siiras kaastunne
Kuunole, Ritale ja Kailile
kalli abikaasa ja ema
EEVI VEEVELI
kaotuse puhul.

Ilme, Inge ja Vilve

Kallis Rita perega!
Südamlik kaastunne teile
kalli ema ja vanaema

EEVI VEEVELI

kaotuse puhul.

Anu

*Mõnikord seisatub hetk,
kuhu sõnad ei mahu...*

Südamlik kaastunne
Enele lastega kalli

KUNNAR LAURI

kaotuse puhul.

Kabala segakoor

*On kurbi hetki antud
ja lahkumisi rohkem
kui peaks...*

Südamlik kaastunne
Enele ja tütardele
peredega
abikaasa, isa ja vanaisa

KUNNAR LAURI

kaotuse puhul.

Helvi, Virge, Dea ja
Aivar peredega

Südamlik kaastunne
Evelynile ja Kaljule
armsa isa ja äia

ÜLO TAECLA

lahkumise puhul.

Linda, Ants, Maie, Ivar ja
Maiu perega

Südamlik kaastunne
Kailile kalli

EMA

kaotuse puhul.
Priit perega

*Me ei saa kaotada seda,
mida oleme kunagi
tõeliselt armastanud.
Sest see on saanud osaks
meist endist...*

Kallis abikaasa, isa ja
vanaisa

KUNNAR LAUR
28. IV 1959 - 14. II 2019

Lähedased

Ärasaatmine Rapla kirikus
laupäeval, 23. veebruaril
kell 12.

Palume pärgi, kimpe ja
potililli mitte tuua.

*Päev õhtule laskus
ja lõppes elurada...*

Siiras kaastunne
Enele ja lastele peredega
abikaasa ja isa

KUNNAR LAURI

surma puhul.

Aavo ja Vaike

Südamlik kaastunne Hiljale
kalli abikaasa

HEINO KIIROJA

lahkumise puhul.

Naabrid Arik, Käärrik, Toomlad,
Kruusimäed, Marje perega

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Palju õnne surmapäevaks 2” (USA, alla 12aastastele keelatud)
20. veebruar kl 16.30
„Alita: sõjaingel” (USA 3D)
20. veebruar kl 18.30
21. veebruar kl 16.45, 21
„Tõde ja õigus” (Eesti)
20. veebruar kl 20.45
22. veebruar kl 18, 21
25. veebruar kl 18, 21
26. veebruar kl 18, 21
27. veebruar kl 18, 21
„Ben on tagasi” (USA, alla 14aastastele keelatud)
21. veebruar kl 19
„Hundid ja lambad 2: Suur sigadus” (Venemaa joonisfilm, eesti keeles)
22. veebruar kl 16
26. veebruar kl 16
„Väike draakon Kokosaurus 2” (USA joonisfilm, eesti keeles)
25. veebruar kl 16a
27. veebruar kl 16

RAPLA KINO
„Tõde ja õigus” (Eesti)
24. veebruar kl 8, 14, 18
26. veebruar kl 18, 21

KULTUURIKLUBI BAAS
Mine metsa, kui äge loodusfilmiõhtu:
„Polaarhundid – seiklus” (Saksamaa)
26. veebruar kl 18

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus “Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992”
Püsiväljapanek “136 aastat Järvakandi klaasitööstust”
“Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest”
Muuseum avatud K, N, R 11-18, L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
EV100. Lasteaia Sinilill Juuru rühmade näitus „Eestimaa mustrid”
Püsinäitus “Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda”

Muuseum avatud T-L kl 11-16
SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus “Sammudes Eesti Vabariiki” (näitusesaalis)
Näitus „Sangarlik Saalistete suguvõsa”
Püsinäitus “Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu”
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused “Maa-apteek”, “Kihelkonnakeskus Hageri” (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, muul ajal kokkuleppel tel 5648 3828

MITMESUGUST

Lugemisprogramm „Loeme koos” kuni 8-aastastele lastele koos vanematega
Märjamaa raamatukogu, kuni 31. mai

Marko Mihkelsoni raamatu „Murdeajastu” esitlus
Rapla keskraamatukogu, 20. veebruar kl 18
Märjamaa raamatukogu, 26. veebruar kl 16

Väärikas eas väarikas mälu. Küläs mälutreener Tauri Tallermaa
Valtu seltsimaja, 21. veebruar kl 15

Ülo Vooglaiu raamatu „Elanikust kodanikuks. Käsiraamat isemõtlejale” esitlus
Rapla keskraamatukogu, 21. veebruar kl 17.30

Tsantsa – vaenu, vägivalla ja ületamatute probleemide lahendus
Rapla, Angala Väekoda, 21. veebruar kl 18

Eesti Vabariik 101 ja Eidapere piirkonna külade selts 1 – suur sünnipäevapidu
Eidapere rahvamaja, 22. veebruar kl 10.15

Rapla kultuurikeskus 85, kino avamine
Rapla kultuurikeskus, 22. veebruar kl 16

Kodulookonverents „Sajand Vabadussõjast ja maareformist”
Märjamaa kino Helk, 23. veebruar kl 10

Rahvamuusika ja tantsupäev
Eidapere rahvamaja, 23. veebruar kl 14
Tutvustav õhtu: Eeterlike õlide maagia
Rapla, Loomeruum (Tallinna mnt 5), 25. veebruar kl 18

Noorte Elujõu keskuse päevalaager
Rapla Elujõu keskus, 25.-27. veebruar
Noorsootöö läbi virtuaalmaailma (eelregistreerimisega)
Märjamaa valla noortekeskus, 25. veebruar kl 15.30

Kaja Kallase raamatu „MEP: 4 aastat Euroopa Parlamendis” esitlus
Märjamaa raamatukogu, 25. veebruar kl 17

Kohila valla mälumäng
Hageri rahvamaja, 27. veebruar kl 19

Väärt Raplamaa Toote väike toidulaat: Raplamaal valmistatav toidukraam leivast napsuni, tatrast küsitooli sisaldava pähklikreemini
Rapla, Tallinna mnt 23, 23. veebruar kl 10-14

NÄITUS

Merlenda savist lambad
Antiikkirjanduse eestindamine - TÜ maailma keelte ja kultuuride kolledži klassikalise filoloogia osakonna koostatud näitus
Klaasikunstinäitus “Klaasist ja klaasil”. Tööde autorid Hanna, Elisabet ja Eelike Järvakandist
Kehtna raamatukogu

Kohila koolituskeskuse keraamika eriala õpilaste näitus „Meie pidu”
Pahkla Camphilli küla mesilasvahast küünalde näitus „Küünaldega küünlakuusse”
Seltsingu Vaiba-Liine vaipade näitus (näitusesaalis)
Kohila raamatukogu

Kohila koolituskeskuse kunstikooli õpilaste näitus „Eile nägin ma Eestimaad”
Kohila vallamaja

Viljandi Muuseumi stendinäitus „Eesti iseseisvuse sünd” (kuni 2. märts)
Kristel Kuusk: Paberkäsitöö ja taaskasutus
Märjamaa muusika- ja kunstikooli eelkooli näitus (lastekogu)
Märjamaa valla raamatukogu

Ehalill Halliste näitus „Pae peal”
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Lugemisele pühendatud fotokonkursi „Loetud hetked” põnevamate tööde näitus (saalis)

Näitus „Eesti sünnipäev raamatutes” (vitriinis)
Rapla keskraamatukogu

KONTSERT

Märjamaa Laulukarussell
Märjamaa rahvamaja, 21. veebruar kl 12

Rapla valla Laulukarussell: Juuru piirkond
Juuru rahvamaja, 21. veebruar kl 18

KOOLITUS/LOENG

Jesper Parve koolitusõhtu „Ettevõtlusest ja ettevõtmisest”
Märjamaa raamatukogu, 20. veebruar kl 18

Turvalise interneti koolitus
Valtu põhikool, 20. veebruar kl 18

SPORT

Saku I liiga kohtumine korvpallis: Rapla KK/ Kohila vs Eesti Maaülikool/ Limitex autoklaasid
Rapla, Sadolini spordihoone, 20. veebruar kl 19

Koolinoorte suusatamise MV
Järvakandi, 21. veebruar kl 12

OlyBet NKML II divisjoni kohtumine korvpallis: Payless Rapla vs Narva PSK
Rapla, Sadolini spordihoone, 22. veebruar kl 19.30

Maakonna MV etapp saalihokis
Rapla, Sadolini spordihoone, 23. veebruar

Stipend Rapla maakonna MV III voor korvpallis
Alu spordihoone, 23. veebruar kl 12

Maakonna MV saalijalgpallis
Rapla, Sadolini spordihoone, 24. veebruar algusega kl 14

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Piiblitund teemal Maarjamaa ja Maarja
Pastoraadi inglisaal, 21. veebruar kl 17

Iseseisvuspäeva jumalateenistus, mängib pasunakoor; järgneb pärgadepanek ja vandetootuse andmine Vabadussõja mälestussamba juures ning kirikukohv ja kringel pastoraadis 24. veebruar kl 12

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 27. veebruari lehes.

Eesti vabariigi aastapäeva üritused Rapla maakonnas

Siim Jõgis

22. veebruar 2019

KI 10.30-11 lasteaialaste rongkäik Kohilas
KI 11 meenutusethk Kohila Vabadussõja ausamba juures
KI 11.45 koolilaste rongkäik Kohilas
KI 12 meenutusethk Kohila Vabadussõja ausamba juures

23. veebruar 2019

KI 10-15 Märjamaa rahvamaja kinosaalis XV kodulookonverents „Sajand Vabadussõjast ja maareformist”
KI 14 Eidaperes talvine rahvamuusika ja tantsupäev - maakonna rahvamuusikute kontsert, **kl 15** rahvamaja esisel platsil esinevad tantsurühmad meilt ja kaugemalt, **kell 16.30** Eidapere rahva-

majas simman Löötsavägilastega (osalustasuga)
KI 18 Eesti Vabariigi 101. aastapäeva pidu Vana-Vigala rahvamajas, Märjamaa vallavolikogu esimehe ja vallavanema pidulik vastuvõtt, kontsert ja tunnustamine. **Kell 21** mängib tantsuks ansambel Inerts.
KI 18 Kohila vallavolikogu esimehe ja vallavanema vastuvõtt, kontsert ja tunnustamine Kohila gümnaasiumi aulas. Esinevad Veronika Portsmuthi Kooriakadeemia kontsertkoor ja Kohila valla kollektiivid
KI 21 tantsuõhtu Kohila gümnaasiumi aulas. Tantsuks mängib ansambel Reminders

24. veebruar 2019

KI 7.33 Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine ning lipu heiskamine Kohila Vabadussõja ausamba juures
KI 7.33 Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine ning

lipu heiskamine Järvakandi vibustaadionil. Päev jätkub üritusega „Terviseradadel ümber maaker”
KI 7.33 Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine ning lipuheiskamine Rapla keskväljakul. Soe tee ja kringel Rapla kultuurikeskuses
KI 7.33 Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine ning lipu heiskamine Kehtnas lasteaia Siller hoovil. Etteasted ja kuum tee.
KI 7.33 Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine ning lipu heiskamine Eidapere kooli esisel platsil
KI 8 film „Tõde ja õigus” Rapla kultuurikeskuses (välja müüdnud)
KI 9 Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine ning lipu heiskamine Lelle külaplatsil. Hommikukohv klubihoones. Kui ilmaolud lubavad, hokimäng ja lumekujude meisterdamine
KI 10 Märjamaa kirikus Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud palvus. Pärgade asetamine kiriku-värava-monumendi juurde

KI 12 kontsert-tänujumalateenistus Hageri kirikus
KI 12 tänujumalateenistus Rapla kirikus, **kell 13** pärgade asetamine Rapla Vabadussõja ausamba juures, mängib Rapla pasunakoor. Noorkotkaste ja kodutütarde truudustootuse andmine. Kaitse-liidu valve. Rapla kiriku pastoraadis kirikukohv ja sünnipäevakook
KI 12 meelelahutuslik sünnipäevapidu Järvakandis
KI 12 aktus-kontsert Raikküla vabaaja keskuses (Lipa koolimaja), esineb Kaunimate Aastate Vennaskond (piletitega)
KI 14 film „Tõde ja õigus” Rapla kultuurikeskuses (välja müüdnud)
KI 14 mälumäng Lelle raamatukogus
KI 15.30 sünnipäevatordi söömine Lelle rahvamajas
KI 16 kontsert ansamblilt Ülemakstud Rentslihärrad Lelle rahvamajas
KI 18 film „Tõde ja õigus” Rapla kultuurikeskuses (välja müüdnud)

NELJAPÄEV 21.02	REEDE 22.02	LAUPÄEV 23.02	PÜHAPÄEV 24.02	ESMASPÄEV 25.02	TEISIPÄEV 26.02	KOLMAPÄEV 27.02
ETV						
06.55 Terevisioon 09.05 Draa- masari Kutsuge ämmaemand! 10.00 Terevisioon* 12.15 Minu laulupidu. Marju Kõivupuu* 12.20 Prillitoos 13.10 Tähen- damisi* 13.15 Komöödiasari ENSV. Naabrionu Kostja* 13.50 Pealtnägija 14.40 Islandi talu- kөөk 15.10 Osoon (S)* 15.40 Sanktuaarium (Eesti 2016) 15.55 Komöödiasari Allo Allo! 16.25 Eesti mäng (Eesti 2016) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Önne 13 (Eesti 2004) 17.35 Kutsuge ämmaemand! Jõulud 2015 18.20 Laulu lugu. Oma laulu ei leia ma üles (ETV 2013) 18.30 Aktuaalne kaame- ra 19.00 Ringvaade 20.00 OP+ 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Esimene stuudio 22.05 Uudishimu tipp- keskus 22.35 8 mm ELU (Eesti 2014) 23.05 Ringvaade* 00.05 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985)* 00.41 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Draa- masari Kutsuge ämmaemand! 10.00 Terevisioon* 12.10 Reis ümb er Eesti (ETV 2018) 13.10 Esimene stuudio* 13.35 OP+* 14.35 Maahommiku lood. Pil- le Neeve, kunstnik (ETV 2018) 14.50 Draamasari Pulss. Bio- hääkker (Soome 2017)* 15.40 Allo Allo! Jõulueri 16.30 Ko- möödiasari Riigimehed. Võim või võrdsus? (Eesti 2010) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Önne 13 (Eesti 2004) 17.35 Draamasari Kutsuge ämmaemand! 18.20 Laulu lugu. Kuula (ETV 2013) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Tõde ja õigus. Filmi lugu 21.00 AK- tuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Krimireede Vera. Kadunud poeg (Inglise 2012) 23.10 Pealtnägija* 00.00 Ringvaade* 01.00 Allo Allo! Jõulueri 01.51 ERR.ee uudis- ed	07.30 Ringvaade* 08.30 Punane sekund. Pikivahe (Eesti 2017) 09.00 Uudishi- mu tippkeskus 09.30 ENSV kaadri taga. Lillepaviljonis (Eesti 2016) 10.00 Maahom- mik 10.45 Aeg õppida 11.15 Pealtnägija (S) 12.05 Tähe- laev. Jaan Einasto (ETV 2009) 13.20 Presidendid (ETV 2018) 14.05 Eesti lood. Vastuvõtt (Eesti 2017) 14.35 Noor inspektor Morse. Kartušš 16.05 Tõde ja õigus. Filmi lugu* 17.05 Islandi talukөөk 17.35 Miniatuursed loodusimed 18.30 AK 18.40 Doksari Kutsikapõli (Inglise 2017) 19.30 Rakett 69. Elekt- roonika 20.00 Reisile minuga. Zagrebi ümbruse maastikust 20.30 Önne 13 21.00 Aktuaal- ne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Koduigatsus. Sü- gistoimetused 22.25 Mf Julie ja Julia 00.25 Mf Lahendamata juhtum. Faasanijah 02.27 ERR. ee uudised	07.25 Minu Eestimaa 07.30 EV101. Pidulik riigilipu heiska- mine 08.05 Tuleme varsti koju 08.55 EV101. Pärjade aseta- mine 09.25 Frode Estil ja Jaak Mae 10.00 Oikumeeniline jum- alateenistus 11.00 Hetk aja- loos 11.55 Kaitsejõudude para- aad Vabaduse väljakul 13.10 Mf Nimed marmortahvlil 14.40 Dok Tuultele tahutud maa 15.45 Riiklike teenetemärkide üleandmine 17.00 Üleilmne Üheslaulmine 17.30 EV101. Presidendi ja hr Georgi-Rene Maksimovski vastuvõtt 18.00 EV101. Vabariigi Presidendi kõne, aastapäeva kontsert, Presidendi ja hr Georgi-Rene Maksimovski vastuvõtt 21.00 AK. Ilm 21.15 Vastuvõtt jät- kub 21.50 Vabaõhukontsert. Aja mustrid 22.25 Mf Viimne reliikvia 23.55 Elamuste aasta 00.50 Minu Eestimaa laulud 01.00 Palve 01.10 ERR.ee uu- dised	06.55 Terevisioon 09.05 Draa- masari Kutsuge ämmaemand! Jõulud 2015 10.00 Terevi- sioon* 12.10 Maahommik* 12.55 Draamasari Koduigat- sus. Sügistoimetused 13.45 EV101. Vabariigi Presidendi kõne* 14.15 EV101. Vabariigi aastapäeva kontsert* 15.00 Arvo Pärt. Lapsepõlve lood (ETV 2015) 15.50 Komöödia- sari Allo Allo! 16.30 Eesti mäng (Eesti 2016) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Önne 13 (Eesti 2004) 17.35 Draamasari Kut- suge ämmaemand! 18.30 AK- tuaalne kaamera 19.00 Ring- vaade 20.00 Komöödiasari ENSV. Normaalne mees 20.30 Osoon (S) 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Ring- vaade 22.15 Välisilm dokk Kollased vestid - vägiväl- lalaine Pariisis 23.10 Töörööbi- kud (ETV 2018) 23.40 Ringvaa- de* 00.40 Komöödiasari Allo Allo! 01.16 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Draamasari Kutsuge ämma- emand! (Inglise 2016)* 10.00 Terevisioon* 12.15 Reisisari Reisile minuga. Zagrebi ümb- ruse maastikud* 12.45 Sõb- rad Frode Estil ja Jaak Mae (ETV 2018)* 13.10 Rakett 69. Elektroonika* 13.45 Välisilm* 14.20 Vera. Kadunud poeg (Inglise 2012)* 15.50 Komöö- diasari Allo Allo! (Inglise 1986) 16.30 Eesti mäng (Eesti 2016) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Önne 13 (Eesti 2004) 17.35 Draama- sari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2016) 18.30 Aktuaal- ne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Suud puhtaks 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Esimene stuudio 22.05 Draamasari Pulss. 22.55 Plekktrumm* 23.40 Ringvaa- de* 00.35 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1986)* 01.15 ERR. ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Draa- masari Kutsuge ämmaemand! 10.00 Terevisioon* 12.15 Loo- dusdokk Miniatuursed loo- dusimed 13.05 Doksari Kut- sikapõli 13.45 Maahommiku lood. Kuidas peletada karusid (ETV 2018) 14.00 Esimene stuudio* 14.25 Suud puhtaks* 15.20 Teaduspalavik. Salasilm (ETV 2013) 15.50 Komöödia- sari Allo Allo! (Inglise 1986) 16.30 Eesti mäng (Eesti 2016) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Önne 13 (Eesti 2004) 17.35 Draamasari Kutsuge ämmaemand! 18.30 Aktuaal- ne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Minu laulupidu. Rei- go Ahven 20.05 Pealtnägija 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Valimis- stuudio 23.10 Eesti lood. Pii- mariik (Eesti 2013) 23.40 Ongi Koik 00.10 Ringvaade* 01.15 Komöödiasari Allo Allo! 01.53 ERR.ee uudised
ETV 2						
07.00 Animasarjad 08.15 Maša ja karu 08.25 Päikesejätkud 08.30 Zorro seiklused 08.50 Kollikool 09.00 Ringvaade* 10.00 Eesti mäng 10.30 Po- laartrip 10.50 Ajavaod 11.20 Önnelind flamingo 12.33 ERR. ee uudised 15.15 Muusika! 15.50 Rambipalavik 16.15 NOVA* 16.30 Džungliässad 16.40 Bobby ja Bill 16.50 Ok- tonaudid 17.05 Rüütel Miku 17.15 Väike printsess 17.25 Ol- lie ja Kuu 17.40 Kollikool 17.45 Väike täitsa suur pois 17.50 Põrsas Peppa 17.55 Päikese- jätkud 18.00 Lastetuba 18.15 Lammas Shaun 18.25 Zorro seiklused 18.45 NOVA 19.00 Rambipalavik 19.25 AK (viipe- keeles) 19.30 Polaartrip 20.00 AegRuum 21.00 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst. 21.30 Võõramaalane 23.20 dok Kedi 00.40 Tareq Taylori Põhjamaa- de kokakunst 01.16 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.50 Kollikool 09.00 Ringvaade* 10.00 Eesti mäng 10.30 Po- laartrip 10.50 Ajavaod 11.25 ERR.ee uudised 14.00 Vali- misstuudio* 15.15 Muusika! 15.50 Rambipalavik 16.15 NOVA* 16.30 Džungliässad 16.40 Bobby ja Bill 16.50 Ok- tonaudid 17.05 Rüütel Miku 17.15 Väike printsess 17.25 Ol- lie ja Kuu 17.40 Kollikool 17.45 Väike täitsa suur pois 17.50 Põrsas Peppa 18.00 Lastetu- ba 18.15 Mis? Miks? Kuidas? 18.25 Kasperi ja Emma uued lood 18.35 Mina ja Miia 19.00 Rambipalavik 19.25 AK (viipe- keeles) 19.30 4x4. Aafrika 20.00 Aasta 1968. Armastuse suvi 21.00 Tareq Taylori Põh- jamaade kokakunst 21.30 Mf Donnie Brasco 23.30 Ongi Koik 00.00 Mf Luik 01.30 Ta- req Taylori Põhjamaade koka- kunst 02.06 ERR.ee uudised	07.30 Lastesaated 08.35 Mina ja Miia 09.00 Operatsioon Ai 09.30 Märka märki 09.35 Operaator Kõps üksikul saarel 09.55 Georg Udukübara aaria 10.10 Väike printsess 10.35 Uus tase 11.00 Üheksa kuud, mis meid kujundavad 11.50 Paksem kui vesi 12.35 Tähe- laev Allan Noormets 13.50 Ön- nelind Flamingo 14.55 Meie Inimesed. Helle 15.20 Metsa poole 16.15 Koolitants 2019. Tallinn* 17.00 Sivi uneseiklus 18.15 Buratino tegutseb jälle 18.45 Väike printsess 18.55 Väike Anna ja Pikk Onkel 19.00 Uus Tase 19.25 AK (viipekee- les) 19.30 Elu allpool nulli 20.15 Ongi Eesti Laul 2019. Fi- naal* 20.50 Retrokraan 21.30 Superrikkad slummis 22.00 Ongi Koik 22.30 Eesti lood 23.00 Aasta 1968. Armastuse suvi 23.50 Mf Donnie Brasco 01.57 ERR.ee uudised	07.30 Karusmarjad metsikus loodudes 08.05 Ollie ja kuu 08.20 Toredate Asjade saar 08.30 Buratino tegutseb jälle 09.00 Sivi uneseiklus 10.15 Lammas Shaun 10.25 Väi- ke printsess 10.35 Uus tase 11.00 AegRuum. Rõõm võid- ust 11.55 Plekktrumm. Tanel Toom* 12.35 Elvis ja tütar- laps Viinist 13.35 Hingemaa 14.45 Heureka 15.10 Emajõe veemaailm 16.10 Mererööv- limäng 16.45 Operatsioon Ai 17.15 Koolitants 2019. Tartu- maa 18.00 EV101. Vabariigi Presidendi kõne 18.30 Mina ka. Eestimaa 18.40 Eestlased 18.45 Eesti president 18.50 Väike printsess 19.00 Uus Tase 19.25 Aktuaalne kaamera (viipe- keeles) 19.30 Ruudi 21.10 Eesti lood 21.40 Disko ja tuu- masõda 22.55 Karl-Erik Taukar 23.55 Hõbepeulm 00.31 ERR. ee uudised	07.00 Animasarjad 09.00 LasseMaia detektiivbüroo 10.05 Ringvaade* 11.05 Ees- ti tänab 12.20 Mati Karmin 13.35 Dudajev Tartus 14.00 Pipi Pikksukk 15.15 Muusika! 15.50 Rambipalavik 16.15 Säde 16.30 Animasarjad 16.50 Oktonaudid 17.05 Rüütel Miku 17.15 Väike printsess 17.25 Ol- lie ja Kuu 17.40 Kollikool 17.45 Karu Karla 17.50 Põrsas Peppa 17.55 Molang 18.00 Lastetuba 18.15 Väike Anna ja Pikk Onkel 18.25 Zorro seiklused 18.45 NOVA 19.00 Rambipalavik 19.25 AK (viipekeeles) 19.30 Eesti lipp ümber Islandi 20.00 Elu allpool nulli 20.45 Maahom- miku lood 21.00 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst 21.30 Plekktrumm 22.15 Ongi Koik 22.45 Superrikkad slum- mis. Bangladesh 23.15 Võõra- maalane 01.05 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst 01.40 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.15 Las- tetuba 08.30 Zorro seiklused 08.50 Kollikool 09.00 Kapten Mõõkhammas ja Lama Rama aare 10.35 Ringvaade* 11.35 Eesti mäng 12.05 Eesti lipp ümb er Islandi 12.35 Aja- vaod 13.05 Koguperekontsert “Mina ka” 14.05 LasseMaia detektiivbüroo 15.15 Muusi- ka! 15.50 Rambipalavik 16.15 NOVA* 16.30 Animasarjad 17.55 Molang 18.00 Toredate Asjade saar 18.05 Maša ja karu 18.15 Lammas Shaun 18.20 Zorro seiklused 18.45 NOVA 19.00 Rambipalavik 19.25 AK (viipek) 19.30 Eesti lipp ümber Islandi 20.00 Üheksa kuud, mis meid kujundavad 21.00 Tareq Taylori Põhjamaade ko- kakunst 21.30 OP+* 22.30 dok Kummitustekütt 00.05 Paksem kui vesi 00.50 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst 01.25 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 09.00 Pimmi ja Pammi suur seiklus 10.10 Ringvaade* 11.10 Eesti mäng 11.40 Eesti lipp ümber Islandi 12.10 Ajavaod 12.40 Püha lehm 13.40 Kapten Mõõkhammas 15.15 Muusi- ka! 15.50 Rambipalavik 16.15 NOVA* 16.30 Džungliässad 16.40 Bobby ja Bill 16.50 Ok- tonaudid 17.05 Rüütel Miku 17.15 Väike printsess 17.25 Ollie ja Kuu 17.40 Kollikool 17.45 Karu Karla 17.50 Põrsas Peppa 17.55 Molang 18.00 Toredate Asjade saar 18.10 Maša ja karu 18.15 Lammas Shaun 18.20 Zorro seiklused 18.45 NOVA 19.00 Rambi- palavik 19.25 AK (vk) 19.30 Eesti lipp ümber Islandi 20.00 2 šellont - 2 nagu 21.00 Tareq Taylori kokakunst 21.30 Mf Eikusagilt 23.10 Kontrolli alt väljas - Maailma Kaubandus- keskus 00.05 Tareq Taylori ko- kakunst 00.35 ERR.ee uudised
KANAL 2						
06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.20 Alvin ja koo- paoravad 06.32 Astrotobe- loogia 06.35 Öökull ja sõbrad 07.00 Pöörased jäneseid 07.25 Astrotobeloogia 07.30 Repor- ter* 09.00 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil. Kitarrimäng elustab Brody mälestused emast. Maggie lohutab väimeest. Ry- der igavleb sõpradeta 12.00 Stileto vendeta 12.45 Suusa- tamise MM Seefeldis. Sprint, kvalifikatsioon 14.50 100 erilist eestlast 15.15 Suusata- mise MM Seefeldis. Sprint, fi- naalid 17.25 Hingesugulased 18.30 Reporter 20.00 Öhtu! 21.30 Mf Sina, mina ja Dupree 23.45 Suur komöödiaõhtu 01.20 NCIS Los Angeles. Taga- otsitav 02.05 Terane detektiiv Candice Renoir. Öösel on kõik kassid hallid 03.30 Reporter* 04.15 Sajandi valitsejanna	06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.20 Alvin ja koo- paoravad 06.32 Astrotobe- loogia* 06.35 Öökull ja sõb- rad 07.00 Pöörased jäneseid 07.25 Astrotobeloogia 07.30 Reporter* 09.00 Öhtu! 10.30 Öhtu parimad palad* 11.20 Suusatamise MM Seefeldis. Kahevõistluse suusahüpped 12.45 Kodus ja võõrsil. Ryder leiab uue sõbra. 13.15 Meie aasta Iraanis. 14.05 Tüdruk nimega Elif 15.00 Toscana kirk 16.00 Stileto vendeta 17.00 Suusatamise MM Seefeldis. Kahevõistluse mürdmaa 10 km 18.15 Miks II pensioni- sammast püsti ei püsi? 18.30 Reporter 20.00 Öhtu! 21.30 Mf Talumatu julmus 23.35 Mf Seksiravi 01.40 Terane de- tektiiv Candice Renoir 02.35 Küladetektiivid. Mõrvarlik rah- vamuusika 03.20 Reporter* 04.30 Sajandi valitsejanna	06.15 Inga Lindström - Lilliga ei tasu jamada 08.00 Top Shop 08.15 Tommy ja Jerry põnger- jad 08.40 Zig ja Sharko 09.10 Super 4 09.25 Tuhat tervist 09.55 Mis?Moodi 10.25 Hoo- aeg 11.15 Rooli võim 11.45 Suusatamise MM Seefeldis. N suusavahetusega sõit 15 km 13.15 Suusatamise MM See- feldis. M suusavahetusega sõit 30 km 15.15 Krimi* 15.50 Ra- dar* 16.55 Briti talent 19.00 Reporter+ 19.35 Hensugata SHOW 20.05 Animafilm Tæ- vast sajab lihapalle 2 22.05 Mf Tondipüüdjad 2 00.20 Mf Kaks päeva New Yorgis 02.10 Mf Seksiravi 03.55 Armastu- se saar. Tyla ja Jonny on lahku lâinud ning Theo üritab Tylale kõlge lûüa. Saarlased mângi- vad vorstimângu. Üks poistest lahkub villast 04.45 Külade- tektiivid. Surm tuli ülevalt 05.30 Reporter+*	06.00 Katie Fforde. Miks ma nõus olin? 07.45 Lustakad ka- rud 08.00 Animaf Taevast sajab lihapalle 2 10.00 Suusatamise MM Seefeldis. Sprinditeate kva- lifikatsioon. 12.15 Suusatamise MM Seefeldis. Sprinditeate fi- naal 13.45 112 – saatuslik hetk 14.15 Suusatamise MM Seefel- dis. Kahevõistluse team sprint 2x7,5 km 15.15 Tõnis Mägi suurkontsert “Elutants 17.10 Animafilm Minuscule. Kadu- nud sipelgate org 19.00 Repor- ter+ 19.35 Mf Jumanji 21.50 Mf Muumia - Draakonkeisri hauakamber 00.15 Mf Tere tulemast džunglisse. Seiklus- mârl pearahikutt Beckist, kes lâheb Brasiilia džunglisse jahiti- ma mõjuvõimsa mehe poega 02.05 Mângufilm Talumatu julmus 03.40 Briti talent 04.50 Külade-tektiivid. Noor, ilus ja surnud. 05.35 Reporter+*	06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.20 Astrotobe- loogia* 06.25 Öökull ja sõbrad 06.50 Pöörased jäneseid 07.12 Astrotobeloogia 07.15 Piraad- id! 09.00 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil. Tori ja Robbo kaaluvad võimalust ühiselt laps saada. Jasmine! katse Robbo'le oma tunnetest rääkida, lâheb nurja. Willow leiab purjus Deani, kes keeldub kohtusse minemast 12.00 Stileto vendeta 13.00 Doktor Murphy 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Toscana kirk. Elena vaimne seisund hal- veneb 16.00 Stileto vendeta 17.00 Hingesugulased 18.30 Reporter 20.00 Öhtu! 21.30 Kuuuuriia. Paljastame pedofiili 22.30 Mf Batman vs Super- man. Õigluse koidik 01.35 Mf Surma äratas 03.05 Reporter* 04.20 Sajandi valitsejanna. Kõ- sem sünnitab poja	06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.20 Astrotobe- loogia* 06.25 Öökull ja sõb- rad 06.50 Pöörased jäneseid 07.12 Astrotobeloogia 07.15 Saa- bastega Kassi tegelikud seiklu- sed 09.00 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil. Tori ja Robbo sõidavad koos asju ajama 12.00 Stileto vendeta 13.00 Öhtu parimad palad 13.45 Tüdruk nimega Elif 14.45 Toscana kirk. Ales- sandro leiab lunarahanõude 15.45 Suusatamise MM See- feldis. Naiste 10 km klassika 17.25 Hingesugulased 18.30 Reporter 20.00 Öhtu! 21.30 Radar 22.30 Krimi 23.00 112 - saatuslik hetk 23.30 Mf Laskja. Põnevusfilm spioonist ja salamõrtsukast 01.50 NCIS Los Angeles. 02.35 Külade- tektiivid. Surmaga lõppenud koh- tamine 03.20 Reporter* 04.30 Sajandi valitsejanna	06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.20 Astrotobe- loogia 06.25 Öökull ja sõb- rad 06.50 Pöörased jäneseid 07.12 Astrotobeloogia 07.15 Animafilm Loheloits 09.00 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil. Jasmine kuuleb Robbo ja Tori lapsesaamise plaanist 12.00 Öhtu parimad palad 12.45 Ra- dar 13.45 Tüdruk nimega Elif 14.45 Suusatamise MM See- feldis. Meeste 15 km klassika 17.00 Hingesugulased 18.30 Reporter 20.00 Öhtu! 21.30 Peamin

treraadio

RAPLA HOMMIKUPROGRAMM

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil kohalikud uudised,
raplamaal toimuvad sündmused,
põnevad saatekülalised,
ilm, horoskoop,
muusikat retropärlitest
- tänapäeva hittideni

91,3

MHz

www.treraadio.ee

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa,
metsamaad, palki ja paberipuitu,
küttepuitu ja raidmeid.

Metsä

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 501 9257, 503 8777
e-mail: eesti@mitsagroup.com

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÖHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm).

MÜÜME KA PUITBRIKETTI.

Tel 516 6305

- Ostame METSAKINNISTUID,
 - ka raiutud ja hüpoteegiga
 - Ostame PÖLLUMAAD
 - Küsi hinda! Teeme pakkumise
- PärnuTel 447 7900, 528 5263
• Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

Tartumaa Põllumeeste Liit korraldab
22. veebruaril algusega kl 10
Rapla Keskraamatukogus Lastecia 5 tasuta

INFOPÄEVA

„Lihaveisekasvatuse kasumlikumaks“

Lektor on Aigar Suurmaa
Päevakava vt www.pikk.ee sündmuste kalendrist,
samas ka registreerimisvorm.
Registreerida saab ka tti@kodu.ee ja 736 6955

KIIRE INTERNETI
MAALETOOJA!

HÖHLE

HÖHLE OÜ on Rapla vallas Jalusel mikrotorusid tootev
ettevõtte. Täna ekspordime 2/3 toodangust
9 erinevasse Euroopa riiki.

Teeme kohalike meestega rahvusvahelist asja!

PAKUME TÖÖD:
TOOTMISTÖÖLISTELE,
põhikohaga.

Töögraafik 12-tunniste vahetustega
(pikk ja lühike nädal)
Palk alates 1200 eurot (puhtalt kätte) +
tasuta lõunad!

Kontakt: Margus Maasing, telefon 514 7676,
margus.maasing@hohle.ee
Toomas Koobas, telefon 508 2862,
toomas.koobas@hohle.ee

**VÕTA MEIEGA ÜHENDUST
JA TULE VAATAMA!**

MAKSIMETALL

VÄRAVAD, VOLDIKVÄRAVAD, PIIRDED, METALL-
KONSTRUKTSIOONID, METALLITÖÖD, VELJE SIRGENDUS.

Tel 509 0243, info@maksimetall.ee

Mesinike teabepäev

PARADIISI MESILAS Järvamaal
(Türi vald, Lokuta küla)

3. märtsil kell 16-19

Teema: Mesindustarvikud ja
suurmesinduse filosoofia
Lektor on Tarmo Jaanisk

Teabepäeva korraldamist toetab
Eesti mesindusprogramm. Osavõtt tasuta.
Info tel 554 5886 Eha Metsallik

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:
metsakinnistuid,
kasvavat metsa, kasepakku,
okaspuu palki, paberipuitu,
küttepuid, võsa hakkeks.

Pakub:
saematerjali,
metsaveoteenust.
kase küttepindu ja kase
kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696E-post
priimo.mets@priimo.ee

Märjamaa Valla Spordikeskus on vallale kuuluv sihtasutus, mille eesmärk on Märjamaa valla spordielu juhtimine, spordiobjektide ja -rajatiste haldamine ja arendamine ning muude põhikirjast tulenevate ülesannete täitmine.

Sihtasutuse nõukogu kuulutab välja avaliku konkursi

TEGEVJUHI / JUHATUSE LIIKME

ametikohale.

Tegevjuhi peamiseks ülesandeks on Märjamaa Gümnaasiumi juurde rajatava multifunktsionaalse spordihoone väljaehitamises osalemine ja eduka majandamise planeerimine. Uue spordihoone tegevjuhi ülesanne on koostada sihtasutuse äriplaani ja eelarve ning tagada nende täitmine. Juhilt ootame sihtasutuse igapäevase tegevuse eesmärgipärasest korraldamist, sealhulgas spordisündmuste koordineerimist ja muude tulundusürituste korraldamist, samuti keskuse halduses olevate rajatiste haldamist ja arendamist. Juhatusel esindab tegevjuht sihtasutust suhetes teiste füüsiliste ja juriidiliste isikutega ning vastutab organisatsiooni põhikirjaliste tegevuste elluviimise eest.

Ootame kandideerima koostööle avatud, vastutus- ja organiseerimisvõimelisi, kõrge eetikaga, tasakaalukat, kohusetundlikku ning eelkõige spordivaldkonna edendamisele huvitatud inimesi, kellel on:

- kõrgharidus;
- vähemalt 3-aastane inimeste ja protsesside juhtimise kogemus;
- väga hea koostöösuhte loomise ja hoidmise oskus;
- tulemustele ja meeskonnatööle orienteeritus;
- majanduslik mõtteviis ja eesmärkide seadmise oskus;
- hea algatus- ja analüüsivõime;
- väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti keeles;
- hea inglise keele oskus suhtlustasandil;
- projektide eelarvestamise oskus ja kogemus;
- ehitusprojektidest arusaamise oskus;
- hea arvuti kasutamise oskus;
- B-kategooria autojuhiluba ja isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise võimalus.

Kasuks tuleb:

- varasem sporditöö või -sündmuste korraldamise kogemus;
- projektide kirjutamise oskus ja elluviimise kogemus;
- vene või muu võõrkeele oskus.

Pakume tegevjuhile vaheldus- ja vastutusrikast tööd Märjamaa valla spordielu arendamisel, spordirajatiste tulemusliku majandamise organiseerimisel, samuti nüüdisaegseid töötingimusi ning häid sportimisvõimalusi.

Tööle asumise aeg: esimesel võimalusel.

Kandideerimiseks palume esitada elulookirjeldus, motivatsioonikiri koos palgasoovi ja põhjendusega enda sobivusest tööks Märjamaa Valla Spordikeskuse tegevjuhina. Lisaks ootame visiooni Märjamaa valla spordielu ja keskuse jätkusuutliku korraldamise strateegilistest valikutest 5 aasta perspektiivis (A4 kuni 3 lk). Vajalikud dokumendid palume saata hiljemalt 28. veebruariks 2019 e-posti aadressil spordikeskus@marjamaa.ee.

Täiendav info: Kalle Uusmaa, spordikeskus@marjamaa.ee, tel 502 1059.

MÜÜA
ARENDUSPROJEKT

TEL 53560070

MÜÜA
KORTERMAJA

Müüa Viimsis kortermaja otse omanikult. Hind 357 000.-

VALIDI

RAPLAMAASõnumid

- ✓ aus
- ✓ objektiivne
- ✓ kvaliteetne
- ✓ aastast 1992

Valida saad: Rapla, Viljandi mnt. 6 või aadressil sõnumid.ee

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
 Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
 e-post: info@sõnumid.ee, kodulehekülg: www.sõnumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Helerin Väronen (489 2137), Vivika Veski,
 Mari Tammar (489 2246), Katri Reinsalu, Stina Andok
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundajad: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. **Trükk AS Printall.** Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363